

ARGIA

1.984 - Urtarrila 29 - XLVII garren urtea - 1002 zenbakia. 100 peza

ARRANTZALEEN ETORKIZUNA BELTZ

Seber Ormaza: Geure neurriko
sozialismoa behar

Omenaldi goxoa Txomin Garmendiari

ERDIAN DAGO
"KOKKA"

DIRUA ORDU GUZTIETAN

Ordu guztietan Kutxaren zerbitzuak zure mesedetan daude.

Hemen duzu gure Txartel Berdea. Txartel Berdearekin eragiketa guztiak, diru ateratzea, diru sartzea, etab. edozein ordutan egin dezakezu, gauean edo egunean, lanegunetan edo eta jaiegunetan. Txartel Berdeak ez du ezagutzen jairik.

Erlojua begiratu barik, behar dituzun soluziobideak zeure eskuetan daude:

- Edozein unetan dirua ateratzen.
- Dirua sartzen.
- Zure saldoa berehala ezagutzen.
- Taloi txekueak eskatzen.

KREDITUA EDOZEIN TOKITAN

Bidai ajentzietan, hoteletan, jate-txetan, dendetan, erostetxe handietan.

Bizkaian 2.000 toki baino gehiagotan.

Munduan zehar 2.600.000 tokitan.

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartela erakutsirik **NO NAHI**, txakur txiki bat ere gabe, erosiko duzu.

Horrela, ez duzu gainean dirurik eraman behar ez eta konturik atera behar.

Gauzez gozatzeko ez duzu itxaron behar. Pagatzeko itxaron behar duzu, gure kreditu osoa duzu eta.

ETA 5.000.000 TAKO SEGURU DOHAIN BAT

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartelarekin harantz honuntz ibiltzea ez da bakarrik eroso. Segurua baita.

Abioiez, trepez edo eta itsasuntziz egindako bidaiak txartelaz abonatzen badituzu, zuek eta zeure etxekoek

istripuen kontrako aseguru bat duzue. 5.000.000 ptako aseguru hain zuzen. Dena debalde.

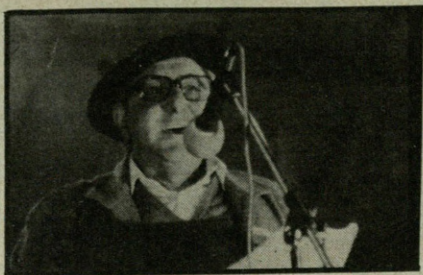
Horregaitik ere Bizkaiko Kutxaren Master Charge-a eduki eta erabili behar duzu.

Seguru gaude.

**CAJA DE AHORROS
VIZCAINA**

**BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA**

Bermeo aldean izan dugu aste honetan I. Zubiondo. **Seber Ormazarekin** izan du, hain zuzen ere, elkarrizketa interesgarria. Hainbestek hain berritzaletzat jotzen dituzten ideiak 1937.an AN-Vek idatziak zituela jakitean harrituko direnak makina bat izango dira. Gainerakoan, gaurko hamaika korapilo askatu nahiean egindako solasaldi laburtua irakurtzeko parada aurkituko duzue 7. orrialdean.

Txomin Garmendia euskaltzale eta abertzale sutsuak omenaldia jaso zuen Donostian hilaren 22an, eta han bildu ziren berrogei pasata bertsolarik botatakoak ez zaizkio Berrobiko alkateari puska batean behintzat ahaztuko. Horren erakusgarri gisako zerbait jaso nahi izan dugu geure astekari honetan, eta 30. orrialdean argitaratutako kronika grafikoaz gain, bertsoen sailean (39. orrialdean), Imanol Lazkanok omenaldi horretan egindako bertso dotoreak aurkituko dituzue.

- 3.— Non Zer.
- 4.— Aste Giroa.
- 6.— Tianttaka.
- 7.— ANVko Seber Ormaza: "Geure neurriko sozialismoa behar". **I. Zubiondo.**
- 11.— Mundua ez da borobila.
- 12.— Peruren miseriak: "Kokaren inperiotik". **Manuel Elizondo.**
- 13.— (II) Mozambique: Gerra eta gosea. **Pablo Sastre.**
- 15.— Euskadi Irratia eta musika. **Murumendi.**
- 16.— Erregeak eta elektronika. **Elhuyarreko L.M. Bandres.**
- 18.— Utopikoak eta errelistik. **Luis Nuñez.**
- 22.— Ondarroako portuan, arrantzaren egoera aztertuz. **A. Azkargorta eta K. Landa.**
- 25.— Ipuin-liburuaren aurrerapausu nabarmena. **Xabier E.**
- 28.— Aramaioko zinema taldearekin solasean. **Lau.**
- 30.— Txomin Garmendiari egindako omenaldi amoltsua. **Zaldubi.**
- 32.— Broma eder bat. txapela medio. **Sestondo.**
- 34.— Zinema kritika. **Juan Jose Iribar.**
- 35.— Txutxumutxuka.
- 36.— Antzerkiaz debate publikoaren premia bizia. **M.A.**
- 38.— Jo... adarra.
- 39.— Bertsoak: **Imanol Lazkanok** Txomin Garmendiaren omenaldian jarriak.
- 40.— Asteburu honetan bada zereginik.
- 42.— Azkena: Galzen. **Xalbardin.**
- 43.— Argazkinobela: Aitonaren xake-taularen inguruan. 2. kapitulua.

Azkenaldi honetan egunkarietako lehen orrialdeetan espazio gehiena jaso duen gaia arrantzarena izan da dudarik gabe. Horri dedikatu diogu erdiko erreportaia eta baita azala ere. Izan ere, **Antton Azkargorta eta Karmelo Landa Ondarruko arrantzaleekin** izan ziren eta beren kezak eta larrialdiak agertzen dizkigute, esan bezala, **erdiko orrialdeetan.**

Luis Nuñez soziologo ezagunak orainartekoan hiru astez eskaini dizkigun artikuluei gaurkoan ematen diegu amaiera. Euskarari buruzko inkesten inguruan egindako artikuluhoriek argitaratu ondoren zerbait baliagarria esan duelakoan gaude, aste honetakoak nolabait puntu finala ipintzen dielarik. **18. orrialdean.**

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperatiba.

Donostiako erredazioa: Josu Landa, Joxemi Zumalabe, Pello Zubiria, Iñaki Uribe, Xalbardin, Jon, Joseba Alvarez.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Bilbon: ANAITASUNA taldea.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Hiribarren, Allande Sokarros.

Iruñean: Pello Lizarralde.

Kolaboratzaileak: Martxel Aizpuru,

Enrike Amonarriz (Jo...Adarra), Mikel Antza, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Luis Mari Bandres, Xabier Erro, Iñaki Kamino (Aste Giroa), Emilio Lopez Adan «Beltza», Alfontso Martinez, Mikel Nabarro «Trikuharri», Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi «Murumendi», Joseba Sarriñandia, Pablo Sastre, Joxean Gezalaga «Zaldubi».

Marraskilariak: Joxemi, Julio, Zut.

Argazkilariak: Kristina, Txema Ormazabal, Luis Otaegi.

Publizitatea: Xabier Erro.

Administrazioa: Joxe Mari Ostolaza.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA. Virgen del Carmen, z/g. Ramonenea behea. DONOSTIA-12.

Telefonoa: (943) 28 33 99.

Inprimategia: GRAFICAS SEMI.

Hego Euskal Herria,	
Estatu Espainola.....	3.500 pta.
Ipar Euskal Herria,	
Beste atzerriak.....	4.800 pta.
Airez.....	7.300 pta.
Ale bakarra.....	100 pta.

ASTE GIROA

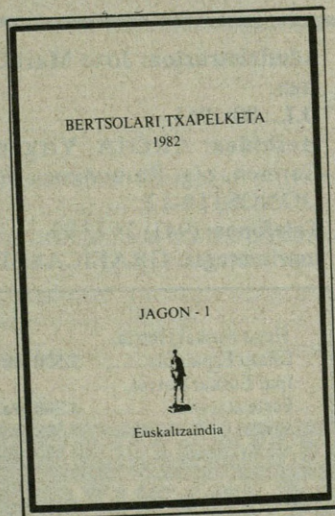
liburuak

Titulua: Bertsolari Txapelketa 1982.

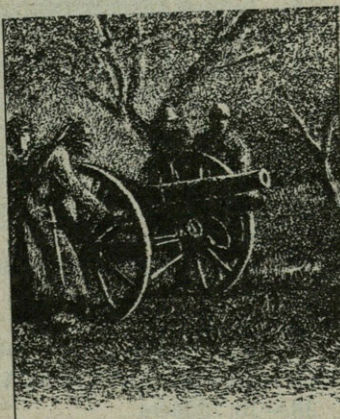
Argitaletxea: Euskaltzaindia, Jagon I.

Ezaugarriak: 427 hostoalde. 1.000 pta.

Jagon sailak omen du hemendik aurrera herri literatura eta bereziki bertsolaritza liburratzeko ardura J. San Martinen hitzetan antzeman daitekeen bezala. Hariari lotzeko 82.eko txapelketa zertan mami-tu zen adieraziko dizuegu: Haserako kanporaketak Hernani, Markina, Tolosa, Lesaka, Hendai-a eta Aramaion gertatu ziren. Horrela 24 hauetan zituzten. 24 horietatik 6 aukeratu ziren ondoren Zornotza eta Azkoitia. 6 horiei onenak (nolarebait erran behar) inguratu zitzaizkien eta denen artean azkenbigarren kanporaketa egin zuten bai Oiartzun eta bai Gernikan. Hemendik irtendakoiei Amuriza eta Lopategi elkartu zitzaizkien eta azkenaurreko kanporaketa Idiazabal eta Durangon ospatu zuten 16ak bitaldetan banaturik eta goiz eta arratsaldeko saio-tan. Bertatik, noski, Donostiara iritsiko ziren 8ak irten ziren. Durango eta Idiazabalgo saioak dakartzta liburuak eta nola ez azkena, Donostian ospatutakoa. Durango eta Idiazabalgoetan hau izan zen bertsolariek egin beharreko lana: agur bana, bi-na-ka zortziko nagusian, binaka

hamarreko txikian, bi puntu zortziko txikian eta gartzelako gaia neurri librean eta agurra. Agurretan ez beste Iriondok jarriko dizkie gaiak edota bertso haserak haiek ahalik ongien amaitzeko. Arratsalde ere saioa jarraitu zen. Donostian ere gauzak antzekoak izan ziren. goiz eta arratsaldeko saioak eta Durango eta Idiazabalen egin-dako taju berbereko eginbehar-rak. Erabili ziren doinuak eta txapelketa osoko kronika ere badatoz A. Zabalak argitaratu nahi izan ez zuen liburuan.

P. LAZKANO - A. ZAVALA

TIRO TARTEAN BERTSOTAN

Titulua: Tiro tarte bertsotan.

Egileak: P. Lazkano eta A. Zaval.

Argitaletxea: Auspoa liburute-gia. 168.

Ezaugarriak: 500 pta. 162 hos-toalde.

Gerla eta diktadurako ikarak aldendu ala, hura bizi izan zuten idazleak beren fruituak banatzen ari zaizkigu (lehenik Alkain, ondoren Zubikarai eta gaur P. Lazkano). Gerla garaieko gertaera latzak Lazkano berak nola bizi izan zituen diosku liburu honek iraztean bertso zenbait ere tartekatuz. Espainiaren alde aritu behar izan zuen Lazkano bertsolariak: Burgosen errioxa-rrekin mamitutako lehenen ha-rremanak, Leongo Peña Lasa mendia hartzeko mairuak zelán erabili zituzten beste taldekoek mairu guztiak garbitu arte, Na-farroako Lerinen eper ehizean, Teruel lurraldean hotzak amo-

rratzen egoki, berotzeko patta-rra edan ondoren. asko eta asko seko lotan nola gelditu ziren hankak izoztu (eta ondorioz galduz ala tripa puztuta hiltze-ko). Aragoien iztarra balak hautsita zuen lagunaren bila arriskatu beharra arerioen tiroei entzungogor eginez. Alikanten gerla amaitzean hartutako poza, etxeratze orduko goxotasunak... Tartean 10 bat bertso sail ditu-gu. 9 puntuko bat eta zortziko handian besteak. Baserria galt-zeak sortutako etsipenaz mol-datutako bertso hunkigarriak aipatu behar hemén. Idazlearen ikuspuntu egiati eta hotzak subjektibitate oro ezabatzen du. guzti hura ikusi egin beharra izan zuen Intxaurrendoko bert-solari honek. Hizkuntza elka-rrizketa girokoa da eta ez du inolako barrokismorik. baina bere sotiltasunean ere euskara errotik menperatzen duen per-sona dugu Lazkano (oso nabar-mena benetako euskaldunek egitura pasiboez zein sarri Laz-kano behintzat bai, eta zein po-liko baliatzen diren ikustea, hiri-pean bizi garenok galdue bait dugu euskararen freskotasuna neurri handi batean). Gure herri honetako gerlaz diharduen kro-nika samin eta egiati bat gehia-go.

Titulua: Etiopia.

Egilea: Bernardo Atxaga.

Argitaletxea: Erein, literatura 9.

Ezaugarriak: 500 pta. 105 hos-toalde. 2. argitalpena.

Ahitu zela ahitu Bernardoren liburu hau eta berriz ere kalean Donostia Hiria lehiaketa irabaz

berria duen idazlearen liburu hau lehen atera bezala kaleratu da, baina bi poema berri da-kartza honek. Nonahi eta maiz euskal literaturan merezi duen bakarrenetako bat Atxaga dela entzun daiteke: hori esatea gehiegi den zalantzarik gabe ere, esaera horrek Atxagaren balioa adierazten digu behintzat, eta noski liburu honena. Liburua zaila dela esan behar da, eta interpretazio bihurria du. Halaz ere bada Atxagaren lanari hurbilketa bat egin nahi izan duenik: horretarako 5 zenbakia duen Susa aholkatuko genuke idazle honi buruz eta bere lanari buruzko asko esaten bait da, eta liburu honetaz bereziki bada Josu Landaren artikuluxka ere.

aldizkariak

Izena: Korrok.

Zenbakia: Lehena.

Ezaugarriak: 36 orrialde, dohain.

«Enfin, hemen gaituzu, irakurri eta zuk atera ondorioak. Ez zaizu ez eta pezeta bat kostatuko». Ez da oferta txarra. Iruñan kaleratzen den lehendabiziko aldizkari euskaldunak horrenbeste eskaini behar zuen», esanez amaitzen dute «Korrok» aldizkari berrikoek beraien aurkezpena. Fotokopiaz eta maketazio txukun batez kaleratu dira, eta mamia ere interesgarria da oso, saioak, sortze-lanak, elkarrizketa bat eta baita poesi txoko bat duenarik ere. Goitik behera euskaraz

agertzea aipagarri da, gainera nolabaiteko aktualitatea lortzen dutela eta eztabaidarako gogoia erasten badiogu, eskuratzeko arrazoi asko dago. Guztia beraiak egiten dute, eta hilerok ateratzeko asmoa ere badute taldea osatzen duten hamar-hamaika partaideek, zeintzuk literaturari aldizkariko zati handi bat eman nahi dioten. Merezi du eraberean aipamen hau egitea, hau da, «Auzolan Liburudenda» laguntzen dietela eta bertan lor daitekeela. «Auzolan Liburudenda» S. Gregorio 3ean. Iruña. Tlf. 223614 (948 aurretik).

Izena: Hemen.

Zenbakia: Laugarrena.

Ezaugarriak: 1983.eko abendua. 60 pzt.

«Hiltzoritik arnasara» dio aldizkariko estalkian. Egia esanik ez nuen aldizkari honen berriarik, baina eskutara iritsi zait eta gainera dirudienez Madrilen eginga dirudi. Euskaldunak lanean beraz Madrilen ere. Era honetako aldizkari guztiek legez, ipuinak (Borges baten itzulpena), ipuin berriak, artikulak (Sufragioaren jatorriaz Arantzak eginga ez dago bat ere txarto), marrazkiak, jolasak, berriak, Haur Basoetakoa liburuaz «dibage» a.e.a. Madrilgo euskaldunen artean euskal langiro amñi bat sortzeko ondo dator noski eta aldizkari orori legez iraupen luzea opa diogu zinez.

diskoak

Titulua: Arabatik...

Egilea: Gallur.

Argitaletxea: IZ.

La hamar urtez kantari dabilta «Galjur» taldekoak Arabako herrietatik. Celso Veloso, Alfredo Ibisate, Imanol Fz. de Troconiz, Jesus Lopez, Miguel Angel Arriba, Cipriano Larrañaga eta Pablo Velez de Mendizabal dira partaideak.

Arabako kanta zaharrez eta autore arabarrek eginiko kantaz osatua dago disko hau, gitarra, baxu, bateria, organo elektronikoko eta abarrez borobildua baina funtsean bozetara kantatua. Taldearen muin, eta Velez Mendizabalekin kanten arregloak eginaz, Cipriano Larrañaga dabil, garai batean hain entzuna zen «Los Xey» talde hartakoa.

Arabako Foru Diputazioarekin batera argitaratu du «Gallur» taldeak disko hau, eta entzunena ere Diputazioak antolatutako zirkuito kulturetan da entzuna.

Detenitu edozein, edozergatik, edozertarako

Gipuzkoako hainbat herritan polizia eta goardizibil espainolek operazio espektakularrak antolatu dituzte. Tolosan batipat. Ondorioz hogeitaz herritarretik gora detenitu dituzte, muga askotan igarotzea eta errefuxiatu edo preso senitarteko izatea dela medio.

Gobernadore zibilak 24an, asteartez, argitaratutako txostenean batzuk peemeeikin erlazionatzen ditu, beste batzuk ETA militarrekin, autonomoek bahitu zuten Mirentxu Ellosegi ere agertzen da detenituek egindako informazio laren artean... Dena, detenitutako hogeien artean zeinek zer egin duen argitu gabe. Ataunen berriz zulo bat harrapatu zutela (bertako alkateak gezurtatu duena) eta materialen artean zer agertuko eta... LKIk argitaratzen duen «Combate»!

Ederki ari da polizia. Muga pasa ez dezan jendea ikaratu, egurra gora behera informazio piska bat lortu, hauteskundeak girotu, eta dena hutsaren truke.

Mugaz bi aldeetan goseak

Euskaldun andana bat dago une honetan gose greban sarturik. Huelga hasi zutenak «Iparretarrak» izateaz akusaturik dauden Herri Taldeko lauak izan ziren, eta horretan diraute. Koskarat eta Bidartek Pauen, eta Borda eta Mateok Baionako espetxean. Dakigunetik, juezaurrean aurrera eramanez dutenean ez du frantsesez mintzatu nahi izan «Guk» taldearen kantaldietatik hain ezaguna dugun Bordak.

Bitartean, berrogeitahiru errefuxiatu hegotar daude Baionako katedralean hertsirik eta gose greban, eta haiekin bat eginaz hiru errefuxiatu preso gartzelatik. Agintari frantzesak, CRSak, alkate eskuindarrak (irudi polita egin diote Euskal Telebistakoek Donibaneko Ithurralde eskuindar antieuskaldunari), sozialistak... apezpikuak errefuxiatuei baimena noiz kenduko zain. Tolosan ere, bestalde, HBko zinegotziek herriko presoak askatu arteko gose protestan diraute.

Ipar eta Hego Euskal Herrietako panorama ez al da pittin bat homogeneizatzen hasi?

«Aceriales», pilula mikatz bat

Saguntokoa ikusi ondoren ikaraz itxaroten zuten pilula sahoratu zaie azkenean Euskal Herriko langileei ere. Altzairu berezien sektorean 1.776 lanpostu galduko dira errekonbertsio planean. Langileen eta polizien arteko borrokarik haundienak Laudioakoak izan dira ezpairik gabe. Felipe Gonzalez izu-itsuan botoa eman zion hainbatek igerriko zion.

«Euskalduna» itxi behar dutela eta PNVko EBBkoak manifestaldian izan zirelako ilusioaren bat zutenek irrifarra galduko zuten Acerialesen politika esplikatzen bere buru den Garcia Egotxeaga jeltakidea ikusita.

Bero ikusten da hauteskunde kanpaina.

«Le Monde» haundian ere guraiziak

Mikel Goikoetxea «Txapela»ren heriotzaren ondotik, Ipar Euskal Herriko 31 enpresatoka 308 langilek publizitate orrialde bat argitaratu dute urtarilaren 14an Frantziako estatuko egunkaririk ospetsuena den «Le Monde»n. Euskal ikuspuntu bat bestela plazaratu ezinean, 80.000 libera berri (1.600.000 pezeta bai!) gastatu dituzte publizitate orrialde batean, «Frantziak biktimei eraso gabe Euskal Herrian masakrea gerarazi behar du» izenburupean.

Orrialde horretan Iparraldean 1975etik gaurdaino polizia espainolak nahiz indar paralelo deituek eginko sarraski guztien zerrenda egiten zen eta Miterranden erresposabilitateak, era oso neurtuan, salatuz masakrearen gelditzea eskatzen. Dirudienez, medio politikoetan izan du oihartzunik.

Orain jakin da ordea urtarilaren 9tik 13ra zintzilik egon zela publizitatearen argitaratzea. André Laurent zuzendaria ez zegoen testoa zegoen bezala kaleratzeko prest eta aldeketa batzuk inposatu zituen. Picassoren «Gernika» gainean jartzea galerazi zuen («PSOE ezin bait da naziekin alderatu»). Ballesterosen erresposabilitate zuzena eta polizia espainolarena aipatzen zen parrafo oso bat kendu behar izan da. Eta sozialista espainolek egiten zen balorapena goxatu.

Egun horietan «Le Monde»ko zuzendaria Madrilen zen, Miterranden emaztearekin, eta segur badakiela zerbait baino gehiago ZEN planaren alderdi psikologiko eta periodistikoak. Disgusto ederrik emanen digute sozialdemokrata hauek.

Page 4 - LE MONDE - Samedi 14 janvier 1988

(Publicité)

LA FRANCE DOIT ARRÊTER LE MASSACRE AU PAYS BASQUE SANS S'ATTAQUER AUX VICTIMES

LE PEUPLE BASQUE CONTINUE DE LUTTER POUR SA LIBERTÉ

«Le Monde»-ko artikuluaren irudi bat.

ANVk badu mende erdi bat

SEBER ORMAZA: GEURE NEURRIKO SOZIALISMOA BEHAR

ANV izenez ezagunago den Eusko Abertzale Ekintzak bere zortzigarren kongresoa eginga duela eta Bermeora joan dugu Seber Ormazabaren bila. PNVren aspaldiko habia edo jauregi den Bermeo honetan ezker abertzaleaz mintzatzeak, jeltkideen arteko zalapartaz iharduteak, independentziaz eta autogobernua aipatzeak, halako beste kutsu bat hartzen dute. Seber Ormazabi entzun eta ezker abertzalearen ariera guztia eta PNVren bilakaera hitz bitan zehazten dira. Hasten zara galdezka eta orain ez bezala duela urte gutxi abertzale guztiok elkarrekin genbiltzala komentatzen diozu.... eta berehala ohartzen zara hori, inoiz egia izatekotan, aspaldi izan zela. Seber Ormazaba duzu testigu.

ARGIA.— PNV hain erabat nagusi den Bermeo batean horietaz hitzegin beharra dago nahita ez, eta eduki duten, edo daukaten, krisiaz.

SEBER ORMAZA.— Lehendakari bat ez egotea alderdi mailan militantzia barruan ezin nezake u'ertu. Uri buru batzarretan bai kontzejaletarako eta bai alkate izateko militantzia denek eduki dute, eta berdin diputazioetarako ere. Eta zelan gobernu... benetan gobernu baskongadillo den horre-

tarako ez izatea militante? Hor ikusi dira berriz ere gauzak argirik, nola alderdiari prakak erantzi egin dizkioten eta zelan iruzur egiten dien bere oinarriei.

Uste dut Euskal Herrian ehundik 65 edo 70 benetako abertzaleak direla. Euskal Herriaren independentzia eta burujabetasuna nahi dutenak. Baina ikusten dugu gaur egun horiek ez dutela hori nahi, gobernu estatolari hiru lau bider prakak jetxi bait dizkiote, eta txalupa horrek zuloa atzetik dauka eta ezin da kai aldera sekula ailega. Lur urte joan zaizkigu aurrera ezer egin gabe, lehen baino errepresio gehiago dago, gure kultura mailan ere txarra-gora goazela... aurrerabiderik ez da ikusten, ikurrina oinperatu digute, Espainiako bandera gurearen gainean. Nora helduko gara hola?

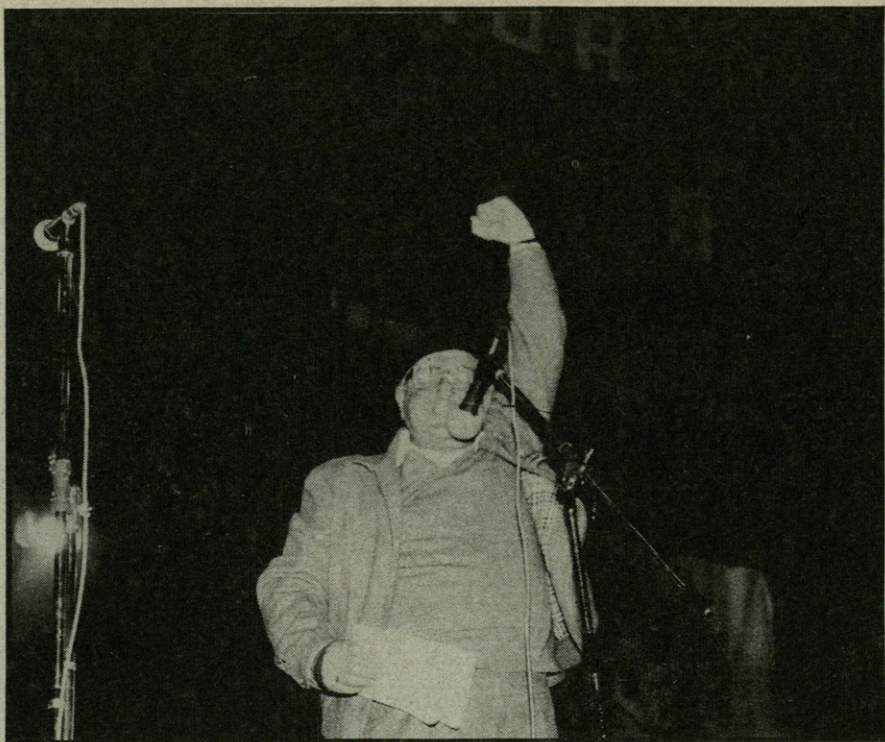
A.— Gero, denbora izanez gero, PNVren gorabeherak komenta ditza-kegu. Baina Eusko Abertzale Ekintza edo ANVtaz mintzatuko gara, kongre-sua era egin berria duzue eta.

S.O.— 1930. urtean sortua da Eusko Abertzale Ekintza. Eta lehenengo in-dar abertzale sozialistaren hasierak hola esplikatu zituen Tellagorri, eta irakurri egingo dizut: «1930-eko udazkenean ezker abertzaleak, fetxa beretsuetan eskuinekoek egingo zuten bezalatsu, bere erakunde politikoaren ibilerari hasiera eman zion, eta hau zen bere programaren oinarri ideolo-gikoa: abertzaletasun akonfesional bat, askatasun indibidual eta zibilak azken ondorioetaraino zeramazkiena (Aberri ta Askatasuna), eta sozialismo pragmatiko bat, zapaltzaile eta zapal-dutan banatutako gizarte bat aldatze-ko gai izango zena».

Horrek, «Aberri ta Askatasuna» kontzeptuak mugatzen du gure lehe-nengo pentsalari izan zen Tellegorri-ren asmoa, kapitalisten menpean ze-goien Euskadi hau askatzea. «Gizon askeak Aberri askeentzat» da ANVren nortasuna agertzen duen lema.

A.— Gerra aurretik abertzaletasun sozialista bat nola ulertzen zen eza-gutzekoa izango da.

S.O.— Sozialismo pragmatikoa esan dizut, izan ere Euskal Herrian, abert-zaleen artean, ez zen ezagutzen ondo Marx eta Engelsen sozialismoa. Baina antzina bazen Euskal Herrian sozia-lismo bide txiki bat, hermandadean—eta egiten zena, baserritarren el-karri laguntzeko antolatuak. Horre-gatik, ANV geure neurriko eta geure kulturaren estiloko sozialismo baten atzetik zihoan. Euskal Herrian geure kultura dugu eta sozialismo bat egin behar badugu geure mailarako egin

«Uste dut demostratzen dugula klase alderdi bat garela eta gure prentsa proletarioa dela» (Tierra Vasca, 1937)

behar dugu.

ANVren manifestua 1930ean atera zen. «El Manifiesto de San Andres» eta hor planteiatzen da nola «molde berriak forjatu behar diren», hala esaten zen manifestuan, gure nazioaren independentziara iristeko eta saio in-perialista guztiei kontra egiteko. Manfiestu horrek bi zutabe zituen: justizia soziala eta autodeterminazio-rako eskubidea, dotrina sozialistaren oinarriak.

A.— Esplikatu beharko da, hala ere, PNV bezalako alderdi indartsu bat egonik eta masak biltzen zituena, eta beste aldetik sozialista espainolak, no-la sortu zen alderdi abertzale bat jelki-deen alboan.

S.A.— Esan izan da ANV Eusko Al-derdi Jeltzaletik sortu zela eta ez da hori egia. Euskal Herrian... badakizu, Sabino Arana lehenengotan bizkaitar-ra zen eta gero sortu zen nazionalis-moa... eta orduan ere jende pila bat zen abertzalea, baina ez zen esaten «Eusko Alderdi Jeltzalekoa» naiz, «abertzalea naiz» esaten zen. Horrela, 1928 aldera hasi zen Eusko Abertzale Ekintza sortzen, 1930ean atera zuen bere programa politikoa eta geroztik aurrerakadak ematen joan da, oraint-xe egin dugun 8. kongresu honetara arte, programak landuz eta hobetuz. Izan ere, sozialismoa heltzeko progra-

ma politiko on bat behar da.

A.— Tellagorri eta garai hartako ANVtarrak ezagutu al zenituen?

S.O.— Ez, ez. Horiek gerra aurreko kontuak dira eta ni orduan mutiko bat nintzen, oraindik hirurogei urte ez dut. Tellagorri Argentinara joan zen ge-rra ondoren eta han «Eusko Lurra» egiten zuten, artean PNVkoek «Euz-kadi» ateratzen ez zutenean. Tellago-rrik eta Pello Irujok eta....

Gure etxean betidanik izan gara abertzaleak eta «Eusko Lurra» oso in-portantea izan zen neretzat. Ez nuen ezagutu Tellagorri, baina Pello Irujo bai, eta abertzale haundi bat zen. Bere anaia Manuel bezain inportantea ba-zela esango nuke. Baina, badakizu.... gerra heldu zen eta han egin zuten bo-rroka Eusko Abertzale Ekintzakoek ere, han ez bait zegoen alderdirik. Ge-rra izan ez balitz asko zabalduko zen gure alderdia, langileak guregana eto-rriko bait ziren.

Hola idatzi zen «Tierra Vascan» 1937an: «Iraultzak guretzat helburu bikoitz bat du: proletargoa fazismoa-ren patriarka zaharkituen babesetik askatzea eta gure etorkizuna bideratu nahi duten interes ezkutu eta balda-rrak loretan kimatzea. Euskal Abe-rriaren mamia guretzat Herria da, gu-re lurrean bizi diren eta lan egiten du-ten herritarrak».

A.— Harrigarriak gertatzen dira hitz horiek, ANV askotan alderdi errepublikano laiko edo sozialdemokrata bezala ikusi bait da.

S.O.— Begira zer idatzi zuen «Tierra Vasca»k 1937ko martxoaren 13an: «Uste dut demostratzen dugula klase alderdi bat garena eta gure prentsa proletarioa dela. Klase alderdi bat gara klase bakar bat ezarri dadin nahi dugulako: lanaren klasea. Hau izan dadila gizartearen destinua gidatuko duen». Berdintasun soziala aldarrikatu du betidanik Eusko Abertzale Ekintzak, eta interes pribatuak gizartearen interesei menpe egon daitezela... gizon batzuek bestengadik jasaten duten zapalketa buka dadila.

Horri erasten badiozu 1930etik autodeterminazioa sartua duela bere programan. Euskal Herriak bere buroaren jabe izan behar duela erabat, ikusten duzu ANV alderdi sozialista eta independentista dela.

A.— Horiek dira beraz zuen helburuak. Baina gaur egungo egoerak ez du horren antza haundirik.

S.O.— Kapitalismoa da Euskal Herrian nagusi, multinazionalak, Opus Dei bezalako taldeak. Une honetan PNV da Euskal Herriko alderdi nagusia eta bera ere hor sarturik dago, kapitalismoaren erdian, beren menpean. Hori hausten ez bada Euskal Herriak ez du sekula aurrera egingo.

A.— Baina zuek PNVkoekin ongi konpontzen zineten Francoren denboran.

S.O.— Jakina, orduan denok elkarrekin genbiltzan, orduan ez zegoen

alderdirik, denok abertzaleak, denok independentzia bila. Ez orduan bakarrik, gerra garaian ere bai. Mutil koskorra nintzela, gogoratzen naiz nola esaten ziguten gudariek: «Gu bagoaz gerrara, zuentzat Euskal Herriaren independentzia eta subiranotasuna lortzeko». Horregatik esaten dut nik beti lehenengo dela Aberria eta gero alerdiak. Aberri barik, zertarako alerdiak?

A.— Orduan bai denos elkarrekin baina garaia haiek bukatu ziren.

S.O.— Bai, gero etorri zen demokrazia hau, demokraziatik ezer ez duen hau eta denok elkarrengandik aldentu. Euskal Herriaren engainurik haundiena hau izan da, elkarrengandik separatzea: Nafarroa separatu Euskal Herritik, eta hementxe gaude hiru probintzia... Gobernu baten lehenengo lana horixe da. Nafarroa, eta ez du egiten ezer ere. Hor egin behar da borroka eta bestela ez dago aurrerabiderik.

Lau urte pasa dira eta hor dauzkate beren parlamentu eta gobernuak, eta zer egiteko? Langileak lehen baino lan gutxiago dauka, arrantzaleek arrantza non eginik ez du... Hemen aurrerabide bakarra bat da: espainiaren uztarria puskatu eta frantsesen kateak hautsi. Hori gabe ez dago aurrerabiderik.

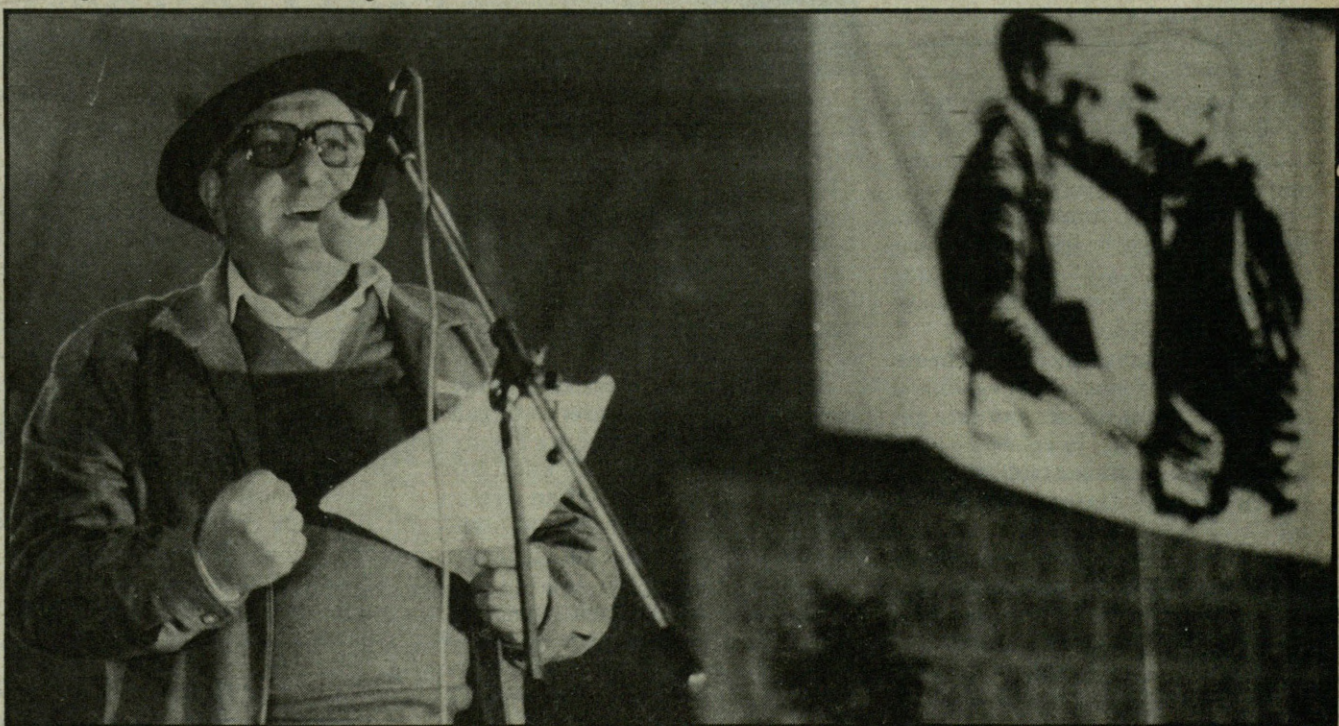
A.— Ez duzu ukatuko hala ere jende askorentzat zure adineko gizon heldu batek ez duela ongi ematen beste hala-ko jendilaje batekin elkartuta.

S.O.— Nor da jendilajea... ja, ja, ja... Herri Batasuna? Nik hola pentsatzen duenari, eta hau serio diozute, esango nuke: nor da jendilaje hori? «Heuretarak» ala gudariak? Euskadita Askatasuna Euskal Herriaren askatasuna sortzeko eta langileriaren laguntasuna egiteko da. Hori da beren borroka. Zergatik ari dira borrokan? Euskal Herriaren alde egitearren.

Nork deitzen die terrorista, ordea, gure mutilei? Alianza Popularreko Fraga Iribarne. Eta nor terrorista haundiagorik bera baino? Gasteizen poliziak bost langile hil zituenean bera zen Barne arazoetako ministrari, eta Montejurrakoa gertatu zenean ere bera zen ministrari. Heriotz horiek bere lepoan daramatza.

Ikusi, nik txikitatik terrorea eduki diet poliziarri eta goardizibilei terrore itzela eduki diet. Terroristak niretzat poliziak dira. Ume-umetarik terrorea. Larrinagako kartzelan egunero-egunero bbrrogei edo berrogeitamar afusilatzen ziren, abadeak eta edozein. Zenbat gudari afusilatu zituzten, zenbat... Ahaztu egin behar omen da. Barkatu akaso, baina ahaztu sekula ez.

«Euskadi Ta Askatasuna Euskal Herriaren askatasuna sortzeko eta langileriaren laguntasuna egiteko da. Nork deitzen die terrorista gure mutilei?»

ezin dut ahaztu eta.

Nor da orduan hemen terrorista? Euskal Herriaren kontra ari dena, eta hori Espainiako gobernua da, orain dela ehun eta berrogeitamar urtetik orain arte. Guk zer egin behar dugu? Haiei aurka egin, eta jarraituko dugu kontra egiten, «Pakea» esaten dute, eta guk ere nahi dugu, baina askatasuna ere nahi dugu, eta preso eta exilatu guztiak etxeratzea. Hori gabe ezin da. Kontra egiten badigute guk ere kontra segiko dugu. «Pakea» esaten dute, eta erreza da bada... Hor daude KASen puntuak eta bihar bertan pakea, baina KASen puntuak aurretik hartuta. Ez da bada dena eskatzen, ez da gure independentzia, Autogobernua Euskal Herriari, gutxienez hori, eta Nafarroa barruan dela, gutxienez hori, gero joango gara besteen bila, baina lehengo laurak. Eta presoen askatasuna eta exilatuak etxera. Zer bada? Hori ezin da konpondu ala? Ba hori ezin bada konpondu Euskal Herriaren kontra datoz, eta aurka egin nahi badute guk ere aurka egingo dugu.

A.— Orain dela urte batzuk Euskal Herriko alderdiak hobeto konpontzen ziren elkarren artean, baina azken urteotan gero ta urrutiago elkarrengandik. Zer gertatuko da hor azkenean?

S.O.— Zer esango dizut ba.... Begira, Euskal Herriaren alde gehiena egiten ari diren gudariak Euskadi ta Askatasunako gudariak dira. Eta Eusko Alderdi Jeltzaleari ez dio laguntza haundirik egiten horiek borrokan aritzeak, kapitalistei ez zaielako interesatzen. Eta PNV kapitalisten menpean dagoen legez, gu menperatu nahi gaituzte, eta hor dator espainiarren gogortasuna. Indarrrik haundiena PNVrekin daukatela badakite espainiarrek eta heurrekin daudela. «Herri Batasunak horiek lau baino ez dira» esaten dute, «eta errez lotuko dira». Baina Herri Batasunak hori baino gogortasun haundiagoa dauka, eta ez gara atzeratuko, bururik ez dugulako makurtuko, praktikariek ez dugulako erantziko.

A.— Herri Batasunaz ari gara baina Bermeon PNVz mintzatzea egokitzen da. Eszizio gogor bat ere antolatu zuten Bermeotarrek, i ta egia esan zati-keta hartatik geratuden talde bakarrak hemen iraun du. Zertan bukatuko dute?

S.O.— Horien artean ibili da gure anaia Anton. Eta horiek ez dira ezertan geratuko, ez dute indarrrik hartu, eta zer eginik ez dute. Hori bai, PNV ofizialak baino abertzaletasun sendoagoa daukate. Izan ere PNVko jendea gaur egun hirutasun santua bezala

dago, hiru pertsona berezi eta jainko benetako bakar bat. PNV ofiziala. «Euzkotarrak» eta «Bermioko aberki-deak». Hiru pertsona eta Jainko bat, PNV ofiziala.

Garai hartan borrokalarietak hauek ziren baina denak ziren Eusko Alderdi Jeltzalea, eta Ajuriagerra hauekin ibiltzen zen. Honek uste zuen alderdiak beste jende haunditxoagoa bat ere behar zuela, abokatuak eta. Eta Ajuriagerra ehiztari ibili zen, eta Garaioetxea, Arzalluz, Marcos Vizcaya eta abar batu zituen. Baina horiek nazionalismoa zer den sekula ez dute jakin. Arzalluzek bere bizi guztia komentuan, bere etxean nazionalismo gutxi izan dute. Garaioetxea igoal, noiz izan da nazionalista? Eta Marcos Vizcaya? Zer den nazionalismoa ere ez dute jakin.

Eta hor borrokan ibili direnak, Eusko Gaztedirekin ibili direnak, horiek Bizkai Buru Batzarrean zeuden. Eta BBBan, nik ikusten dudaretik, kapitalistak egin ziren buru, besteak kalera bota zituzten eta beren eskuetan hartu zuten nazionalismoa. Hor egiten zaio lehenengoz iruzur oinarriari. Batzuek hortaz konturatu dira baina gehienak ez, eta aurrera doa.

A.— Sektore bat atera egin zen orduan alderditik, baina ezer lortu gabe doakie denbora.

S.O.— Ez daukatelako nora, non egingo dute bada? Denen artean «Euzkotarrak» sendotu balute,... baina hala ere Madrilek ez zituen onartuko besteen izenarekin. Eta beste alderdi bat sortu? Ze nazionalismorekin? Nik esaten nuen sozialismora jotatuta, eta gehiago oraindik alderdi barruan kapitalisten jokua ikusirik. Baina ez dute sozialismoarekin ezer

jakin nahi izan, marxismoa eta leninismoa-eta aipatze hutsarekin hori berentzat... beno!

A.— Zuk lehen esan duzanarekin zaku beren sartu dituzu Garaioetxea eta Arzalluz eta denak, baina ez dirudi hain horrela. Orain elkarren artean hasi dira borrokan.

S.O.— Orain elkarren artean, esaten dutelako «jode zuk nahikoa egin duzu eta orain neri tokatzen zait». Beren patrikak ondo batezgero exolarik ez. Eta hala ere batzuk esaten dute «jode, Garaioetxearekin irtenbideren bat lortuko dugu, honekin igoal lortuko dugu Eskubide Historikoak berriro...» Zer aterako duten ez dakit, baina ezer onik ez. Hor ari dira diputazioak eta gobernua ere askotan elkarren berririk gabe ere bai gauzak egiten, aireportuarekin gertatu den legez eta... azpizjoko asko. Gu ez gara sartzen eta ezin dena jakin baina egunen batean jakingo dira.

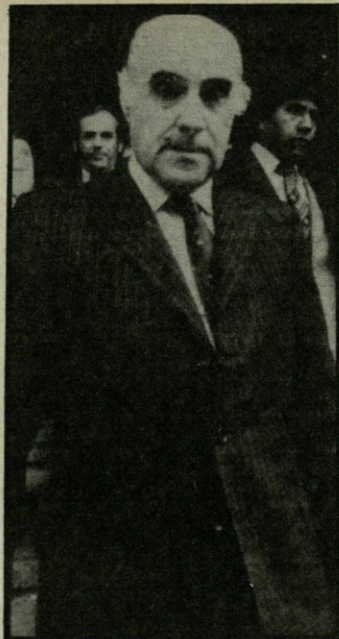
A.— Pittin bat zuen alderdira, Eusko Abertzale Ekintzara, itzuliz, abenduan egin zenuten azken kongresoa. Berrikuntza haundirik etorri al da?

S.O.— Aldaketa haundia esan litekenik ez, betidanik dakarzkigun ideiak jorratu eta zenbait puntutan aurrerakada batzuk egin. Batez ere sindikal arloan eta emakumeei dago kienean. Orain arte gure alderdiaren estatutuek zioten gure militanteek sindikato abertzaleetan egin behar bezala lana, ELAN edo LABen. Baina oraingoan erabaki dugu ELAN abertzaletasuna ondo ulertzen ez denez denok LABen sartzea. Era berean emakumearen arazoa ere aztertu dugu, ezagutzen ez zaizkion eskubideak, etxean lan egiten duen emakumeak segurantzia sozial aldetik jasaten duen diskriminazioa eta beste hainbat puntu.

Eta bestela... zer esango dizut bada? Betiko gure bidetik jarraitzen dugula, Euskadi sozialista baten atzetik. Hau bai nahiko nuke zuk sinfalta jartzea. ANVn besoak zabalik eta pozez hartzen dugula gure artean Perez bat edo Fernandez bat, abizen euskaldunak daramazkien hainbeste kazikeri borroka egiten diogun bezala. Aspaldi esana bait dugu gure alderdian: «Ez dio axolarik nondik zatozen, nora goazen bano».

Fazistek ederk iaski ulertu zuten hori 1936an, Radio Salamancatik ANVko gudariez esaten zutenean separatistak zirela eta gainera, gauzak okerrago uzteko, marxistak.

Iñaki ZUBIONDO

Ramon Camps generala.
Gere gain 5.000 desagertu.

NORA zoaz, Alfonsín

Beste jeneral bat, Ramón Camps izenekoa, 5.000 lagun hilketen arduradun (eta horregatik harroska zebilena), prozesatu egin dute joan den astean. Ari dira nonbait zerbait egiten han, garbiketa kontuan; behar adinean ez noski (hilak eta desagertuak, 40 bat mila dituzu), baina itxuroso agertzeko moduan eta pittin bat gehiago. Halere ikusi zer konklusioa ateratzen digun George Bush iparramerikar lehendakari ordeak: «Alfonsín-ek demokraziari horren sendoki lotzeak, Argentina eta Estatu Batuen arteko hartu-emanak onera dakartza». Beraz badakizue.

GOGORATU dira Txinaz

Europako prentsak gosari latza eskaintzen zigun pasa den astean. Txinatik zetorren berria. Zer esango, eta milaka ari direla delinkuenteak akabatzen, kriminalitatearen kontrako kanpaina batean. Informazioa —izugarritzko argazkiz osatua— hemen inguruko agentziek zerbitzen ziguten. Zenbat mila ziren ez zuten esaten; sentsazionalismoa kontutan izanik, bi mila eman dezagun. Egin ezazu kalkulotxoak: 1.000.000.000 eta 2.000.250.000tan 5; Euskal Herrian bost lagun hil balute bezala. Ez diogu gutxi denik, baina bai zeratxo bat: ez ote litzateke interesgarriagoa izango Txina zertan dabilen apurtxo bat jakitea? Esate baterako: hemendik 2.000. urterako nekazal eta industri produkzioa lau bidertzeko asmotan daudela txinatar gaiztoak.

ESTOKOLMON mirakulurik ez

Armamentoaz eta desarmeaz berri bat sortu zaigu azken egunotan: Estokolmon bildu zaizkigula bizia —zenbat urtez— luzatu behar diguten haiek. Ginebrakoa frakasoa izan zela, eta hara mundutar xaloon esperantzak. Handik datorkiguke mirakulua. Baina Washingtonetik esan dute: «Han atzera egingen al dute soviatarrek». Eta Moskutik besteek: «hizketa jarraitzekotan guk ez dugu problemarik, amerikarren disposizioa aldatu beharko da». Karrera eroa dela, esaten du zenbaitek; hala dirudi benetan.

Egia esateko, ezin gauza handirik espero Estokolmotik. Bakea ematen badute ez dugu gutxi izango.

GARIA gora, gosetea behera?

Gariaren Nazioarteko Kontseiluak egindako estimazioetan, 1983.ko gariaren uztak recorda iritsiko omen du: 486'7 milioi tonelada jaso omen da munduan zehar. Bidebatez, honen eragina aurtengo uztan ere nabarmen izango da Kontseiluak dioenez. Dibisio simple bat eginaz, munduan, biztanle bakoitzari ehun kilo gari tokatuko litzaziguke.

Fenomeno? Ba, bestaldeko prebisioak ere egin dira eta hau diote: aurrean bertan, 10 bat milioi haur goseak hilko da, eta igualtsu beste 25 milioi adulto. Eta guzti hau garia hain ugari den mundu honetan.

Peru-ren miseriak

KOKAREN INPERIOTIK

Manuel Elizondo, Limatik.

Hegoamerikako giza eskubideetaz hitz egiten zaigunean, hemengo hiru nazio bururatzen zaizkigu bereziki: Argentina, Txile eta Uruguay; oso gutxitan pentsatu ohi dugu hiru hauetan erabiltzen diren praktika nazkagarriak (tortura, desagerketak, etab.) ingurukoetan ere oso ezagunak direla.

Pasatzen dena besteotan «demokrazia» hitz majikopean gertatzen direla. «Hala ere gutxiagokoak izango dira», pentsa lezake baten batek. Gaizki. Hona Peru; Perun; Perun sinestezinezko proportzioetan gertatzen dira Estatuaren indarkeriak. Aurrera baino lehen eta ideia bat egin dezazuen, bi zenbaki: 1) Joan den urteko otsailetik azaro arte 2.500 desagertu izan da, hauetariko batzu ondoren bide ertzetan erahilik agertu direla. 2) Epe berean, poliziaren ekintza errepresiboetan, 2.000 lagun gertatu da hilik.

Baina hori aspektu bat besterik ez da; hemen jende gehiago eramaten du goseak fusilek baino.

Zenbait datu.

Peruk dituen 1.258.225 kilometro koadratuetan (Espainiako Estatu hiru aldiz), 18 milioi bizilagun dago, horietatik lau bat hiriburuan, Liman. Jatorriz hiru talde ongi definiturik: 1) bertakoak (indioak), populazioaren ehuneko 45a. Arlo guztietan talderik baztertua. 2) Mestizoak, ehuneko 40a; aurrenekoek baino presentzia gehiago eduki arren, erabaki garrantzitsuenetatik bazterturik daude. 3) Zuriak (europeoak, espainolak bati-pat), ehuneko 12a, ekonomiaren eta besteren hariak beren eskuetan dituztenak.

Bertako hizkuntzak, ketsua eta aymara, zabaldu bezain bazterturik daude.

Errekurtso aldetik aberatsa da Peru: itsasaldean arrantza, mendialdean ardiak, llamak, behiak, zaldiak, patata, garia, arrosa, artoa, barazkiak etab.; eta oihanaldean berriz kafea, platanoa, kakao, mango, piña, laranja, limoiak etabar. Aberatsagoa berriz lurpea: urrea, zilarra, petrolioak, urre zuria (platinok), burdina, ikatza, beruna, zinka, eta egur garestiak oihanaldean.

Aberastasun hau eta bertako jendearen gosea eta pobrezia ikusita,

ziren bi trafikante deklarazioak egitera agertu ez eta epailea Luriganchoa joan zelarik haien berri jakitera, kartzelako zuzendariak tipo haiek han sekula izan ez zirela esan zien; ikerketa aurrera —oraindik ez da bukatu— eta 450 preso trafikanteren ihes egina deskubritzen dute; denek diru truke eta zuzendaria noski jakinaren gainean, beraz ate nagusitik aterata.

Administrazioaren korrupzioak ere, «normala» denaz aparte, bide berezi bat segitzen du Perun. Esan beharra dago kargu inportanteeneko oso lo-

Raimondi bidaiariak zioena gogoratzen zaigu: «Peru urrezko aulki batetan eseritako eskale bat da».

Korrupzioa

Korrupzioa Perun guztiz hedaturik dago, eta bere praktikaz Estatuak jendea gosetzeraino pobretzen ditu.

Hemen, nahiz eta beste inon ez bezalako helburua izan korrupzioak (norbera aberastu besteen kontura), bi bide berezi erabiltzen ditu: narko trafikoa eta administrazioaren korrupzioa. Biez liburuak osatzeko dago, baina horrenbeste ezinik adibide gisa batzuk ipiniko ditugu.

Narko trafikoaren aberaspide nagusia koka da. Honen bidez B.P.G.aren (Barne Produkto Gordina, Producto Interior Bruto erdaraz) ehuneko 33a altxatzen dute. Bera egiteko oihanalde barruko aireportu klandestinoetaz baliatzen dira.

Atxilotuz gero trafikanteek beren libertatea erosten dute (segun eta zein inportantzikoa, 5.000 dolarretatik 50.000tara). Entzungarria gertatu da orain dela gutxi Limako Lurigancho-ko presondegian: epaitzeko

tura hestuak dituztela Iparramerikako transnationalekin, horregatik normalean erabiltzen den metodoa zera izaten da: bertako industria nazionalak deskapitalizatu, eta beren balio guztia galdu dutenean saltzera atera; orduantxe agertzen dira putre guztiak eta bost xoxetan kristoren azpiegitura erosten dute.

Azken hau zein puntutaraino egia den ikusteko ongi datorkigu **Pescaperú** enpresa nazionalak urrian egingadako operazioaren azaltzea. Orain ez dela asko Peskaperuk bi milioitako subentzioaren beharra azaldu zuen; duela bi hilabete berriz gobernuak enpresa honetarako izendatutako batzordeak enpresa aleman bati 30 mila tonelada arrain-irin saldu zizkion 430 dolarretan tonelada, merkatu internazionalen tonelada 500 dolarretik gora ordaintzen denean; tonelada bakoitzean beraz 70 dolarretako diferentzia ateratzen zaigu, bider 30 mila 2.100.000 dolarretako diferentzia izango zen; hau da, egin behar zen inbertsioa hainako galera. Nola liteke hau? oso erraza da; Pescaperú desmantelatzen ari direnez, presaka dabilta. Orain dela bost hilabete gobernuak baten lehengusu batek bost xoxetan erosi zituen enpresa honen itsasuntzi batzuk eta honek saltzeko prest ematen du. Bestaldetik salmenta ilegal hau salatu zuen sindikalista, Juan Rebaza Corpio, lanetik bota dute. Baina honekin beste gai batera pasatzen gara.

Errepresioa

Duela lau urte PCPren (Partidu Komunista) sektore batek borroka harmatuari ekitea erabaki zuen. Honela sortu zen «Sendero Luminoso» izeneko taldea, Ayacucho aldean batipat ekitza asko egindakoa.

Goian aipatu ditugu hildakoen eta desagertutakoen azkeneko zifrak; esatekoa da desagerketa hauek ez direla halako misteriopean gertatzen, baizik eta poliziak eta ejertzitoak denentzen duela jende hau, familiakoen begi bistan.

Suposatu ahal duzunez tortura ez dute ezezaguna; ez gara hemen deskribatzen hasiko, baina emakumeen bortxaketa oso arraroa ez dela esatearekin nahiko dela iruditzen zait. Eta poliziaren eskuetan eroriz gero eskerrak, zeren ejertzitoarenetan...

Hilketak ere ez dira nola nahi gertatzen; nekazari batzuek berriki salatu dutenez, berek ikusita, Rosinda Gamarra Quispe 14 urteko neskatilari hil

aurretik bularrak moztu zizkieten.

Beste batzuetan poliziak berak partehartu beharrean, zenbait nekazari jan-edanaren truke erosten ditu, polizia ez den edonor erahil dezaten; halaxe gertatu zen Uchuraccay-ko kaza-

tarien hilketaren kasu famatuan.

Eta ezin bukatu esan gabe, sende-ristek berek ere zenbait herriskatan paratzen dituzten triskantzak, nahiz eta torturarik gabe nahiko metodo espediitiboz eginak.

Afrika S.O.S. goseak

(II) MOZAMBIKE: GERRA ETA GOSEA

Injustizia luzatzen da munduan, eta gose ez garenok nekez oroitzen gara gose direnetaz. Mozambiken oso gose dira, oraintxe dira. Azken hiru urteotako idortearen ondorioz, zenbat hil ote da? 75.000? 100.000? Balantze zehatza egiterik ez omen dago, baina dena dela hura ez da bukatu, dozenaka mila lagun hiltzeko zorian dago oraindik. Hegoafrikaren erasoek egoera larriagotu dute. Inhambane eskualdean batipat. Hori hegoaldean dago. Hegoafrikak gehien zigortutako aldean. Handik datozkigu berriak.

Pambaran arto eta ura

Pambara hirian eguerdian jende lerro luzeak antolatzen dira, zein pote bat, zein plater bat eskuan dutela, eguneroko arto-mulatak jasotzekotan. Ez dute besterik jango egun guztian. Sabel handituak ikusten dira, haragi gabeko hankak eta besoak, gosearen seinaleak. Ukituenak ahulegi daude zutik egoteko. Elikadura faltan, haurdun dauden ama askok beren umeak hilik sentitzen dituzte sabel barruan.

Pambara goseak oso jotako eskualde baten erdian dago; handik 4.000 pertsonari banatzen zaio zerbait janari. Bera bezalako beste zentro batzu ipini dituzte Mozambiqueko hegoaldean. Han hiru urte daramate, euri ttanttarik ikusi ez dutela. Erreka-ibaietan ur zirrintarik ez, miseriazko putzu batzu han ete hemen oraindik, jendeak eta ganaduak disputatzen dituztenak.

Gerran gainera

Hegoafrikaren atakeetat mintzatu gara beteste ARGIA batetan (1997.ean). Hain zuzen Inhambane eta Gaza herrialdeetan gertatu dira biolentoenak, eta nekazariak ezin ondorioz lan normalean aritu, eta gainera hegoafrikarrek arreta berezia eduki dute banaketa zirkuito tradizionalak deslokatzen: bide gutxi dago eta daudenetan minaketak eta enboskadak asko gertatu dira, eta transportistek ez dute beldurrez leku hoietara gehiago hurbiltzerik nahi izan.

Inhambane-ko parte honetan inon ikusten dira kamioi erreak eta etxe izan zirenen harrizko ondarrak. Orain, mozambiketarrek inizatiba hartu dutela, eta ondorioz inbasoreek eskapatu, alde honetatik normaltasun itxura bat hartu dute herrialde hauek. Baina orain goseak dirau, eta etsai honek zailago dirudi botatzeko.

Munduko laguntza oso eskasa da. Itsasuntzi bat ailegatu zaie, eta kamioi konboiren bat ere bai, antza denez. Gutxi. Hona dator beste problema bat, Mozambikeren aurrerakoitasuna; honegatik zenbaitek lagunduko dio, beste zenbaitek ukatuko laguntza. Triste, modu honetan jokatzeari gosez hiltzearen aurrean.

Pablo SASTRE

Horixe da Auzmendi. Bitxia. Berezia.

Donostiako estiloa.

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner

donostia

271050 eta 270447

Abenduaren azken asteko gau batean, halako programa ireki bat izan zen beste zenbaitetan bezala eta Tomas Agirre J.ak, euskal giroko musika zein ordutan zen edo... galdetu zuen telefonoz besteren artean, berak Euskadi Irratian euskal musikaren aztarnarik ez zuela harrapatu ahal izaten eta. Euskadi Irratiko musika-arduradunak (edo une hartan han horren erantzukizuna zuenak) erantzun zion esanaz, alegia, euskal musikan ez zegoela gai guztientzako musika-aukerarik eta heuren gaiari zihoakion musika hautatu ohi zutela printzipioz. Agian, emanberri zuten programa batean, lau edo bost abestietatik, bi euskaldunak suertatu zirela gaiari lotuak zirela eta. Horretaz at, astean orduren batzutan txistua, soinua eta abarren emanaldiak bazirela etab.

Agian, Euskadi Irratia ez dut bere musika-emanaldi oro aztertzeke moduan entzun ahal izaten, baina entzuten dudanean neurrian eta musika-alorrari dagokionez, halako arrotz-usain bat senti erazi dit neuri ere eta saiaturiko naiz esan nahi dudana argitzen.

Nik aurreko astean telefonoa hartu izan banu, agian beste era honetan hitzegingo nukeen. Ados eta bat nator orduan erantzun zuenarekin, aukerak sobera ez ditugula ezagutzen eta baita ere multinazionalen merkaturatutako rok, pop eta zop amerikarrek eta beren satellite guztiek oso aukera zabala eskaintzen dutela disko-merkatuan aitortzen. Baina arazoa planteiatzeko filosofian ez nago ados, eta hauxe argitu nahi nuke.

1.— Irratian behar den musika-mota nagusiak eta programen oinarri eta hitzen atzeko oihartzun izango denak (tarte, hutsune, lagungarri etab. sartzen dena) ez dauka zertan pop edo rok izanik. Nire ustez, edozein motatakoa izan daiteke eta ahal den neurririk zabalenean euskal musikatik aterea inola ahal bada eta hori ezin denean arrotza. Adibidez Euskadi Irratiak bere sintonia adierazteko erabiltzen duen «banakoarena» bezalaxe.

2.— Euskal Musikaren sustraian sakondu eta musika-molde desberdinak nahiz aire eta doinu berberak bertsiio desberdinetan (txistuz, soinuaz, kitarrak, orkestaz, tab.) eskura izan une bakoitzari dagokiona hautatzeko.

3.— Oinarritzko musika hori behar den zabaltasun osoan lortzeko egungo merkaturako aukeretan falta bada, falta dena lortzeko bideak jarri beharko ditu Euskadi Irratiak berberak

EUSKADI IRRATIA ETA MUSIKA

MURUMENDI

multinazionalen merkatuak eskaini zai egon gabe, horrek ez dio sekula eskainiko eta. Moduak anitz dira eta agian diskoetako kalitatea zerbait galdu egin beharko da geurea den zerbait irabazteko. Moduak bat baino gehiago dira:

a) Jadanik disko eta zintetan grabaturik dagoena eta merkaturatutako dagoena bildu. Hau pentsatzen dut izango duela Euskadi Irratiak.

b) Grabaturik egon arren agortua dena eskuratu, dela egilearekin konponbidera iritsiz nahiz beste irratiaren batekin edo...

c) Loiola Irratiak euskal kantariak diskorik grabatzen ez zuen garaian erabilitako teknika erabiliz: Zintan bidezko grabaketaz, bai kantariak edo interpreteak estudioa eramanez, edo baita jaialdi eta kidekoak grabatuz.

d) Euskal kantutegietan dauden nahiz artxiboetan gordetako partitura interesgarrien grabaketak eginez, kantari eta musikariek harremanetan jarritz.

e) Euskadiko Orkestarekin grabaketa-egitasmoren bat burutuz diskobk kaleratu ez arren.

Hori guztia eskura izandakoan ikus daiteke behar adina den ala ez, baina bitartean merke samarra eritzen diot behar adina ez dugula esateari. Ni komentaturik nago, Euskadi Irratiaren musika-soin arrunta euskalduna izan behar duenaz eta hori ahal denaz ere bai noski.

Lehen oinarritzkoa esan dut eta agian laguntzailea ere behar da. Laguntzailea esaten diot ordubete edo delako denboraldia gai espezializatu bati eskaintzeari, rok, pop, Bach, Vivaldi, Elvis Presley edo delakoar i Saio jakinak noski, (eta era guztietakoak salbuespenik gabe) gau hartan arduradunak esan zuen bezala «rokaren azterketa euskaraz egitearen garrant-

zia...» kontutan hartuz. Honetan zeharo ados nago. Bertako nahiz kanpoko musiken azterketak euskaraz ematea oso garrantzitsua da eta nire ustez ederki egiten du hori Euskadi Irratiak.

Baina ez nago batere ados, zeharo aurka baizik hitz horien ondoren eta programa haren amaieran pertsona berorrek egin zuenaz. Iparraldean bizi duten giroa dela eta kanta bat eskaini seriotasunik handinez (Bob Dylan-ena uste dut) eta aurrez zer zen esan ez balu gehienok ulertu ere egiten ez genuen zerbait entzun jarraian. Hori ezin dut onartu eta oinarritzko musika esaten nuenean horixe esan nahi nuen. Ala, Euskadi Irratiko musika ulertzeke ingelesa ikasi beharra daukagu? Explikaziorik ezean, nik behintzat ez nekien hiletako, hilketako ala dentzarrbko musika zen! Barkatu agian nire ezjakintasuna, baina Sorozabalen Gernika edo Mozarten Requiem entzutean gutxienik ere antzeman ohi da, baina beste hauetan ez dut uste hain erraza denik ingelesik jakin gabe.

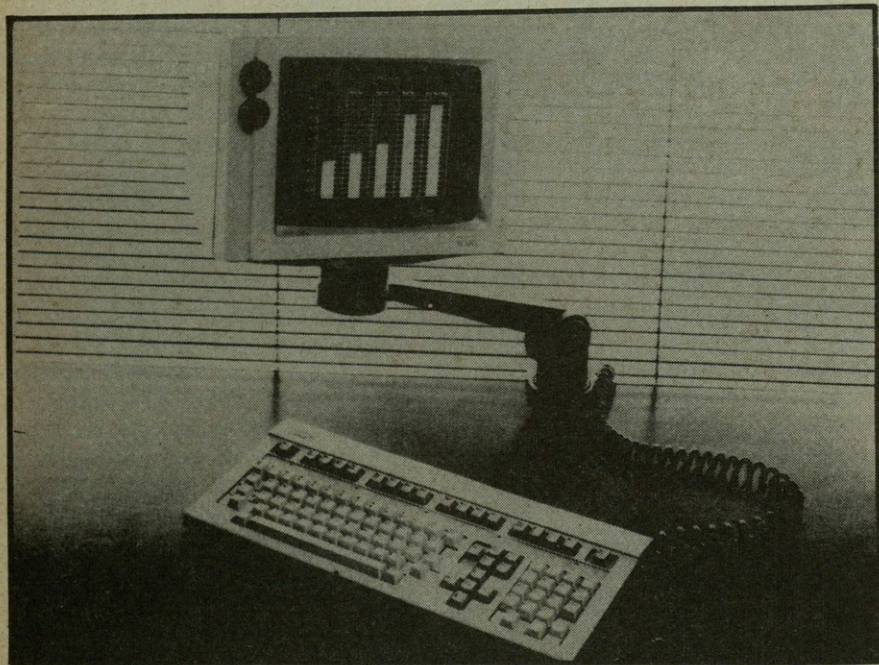
Horrelako eta beste mila kasuetarako ez ote ditugu geureak, Lauaxeta, Aresti, Lizardi eta besteren olerki kantatuak? Ez al dugu, Labegeririk, Matalasik, Muñagorrirek eta Itzaltzuko bardorik? Ez eta Lete, Valverde, Lertxundi, Oskorri eta gainontzekorik? Ez al dugu Usandizaga, Guridi, Sorozabal, Escudero eta besterik?

Nire eritziz, multinazionalen merkaturari begiratzen diogu soilik eta geurerik ez dugu aztertzen ez aurkitzen. Agian pop-a da unibertatsala eta euskal musika baserritarra. Badakit agian hilabetero errepikatu beharko lirakeela kantua den batzuek edo doinuren batzuek, baina programak aurkezteko musika egunero errepikatzen da edonun eta inor ez da harritzen!

Azken hitz bezala bada, hauxe esango nizuke, printzipioz programa guztien sarrera, aurkezpen eta tarterako musika, euskal musikagileen lanen artean aurkitzen saiatu eta ondoren kanpokoetara jo egokirik aurkitzen ez bada. Musika-azterketak egitean (ordubete edo gehiagoko nahiz gutxiagoko saio bereziak), musika-mota guztiak erabili beren azterketarako. Gai bereziei eskaintzeko musika eta batez ere hitzak, etxekoen artean aurkitzen saiatu eta munduan agintzen duten multinazionalen eragindako estiloak (gaur pop-a bihar auskalo) ez hartu inoiz momentuko absolututzat, orain bezala komeni denerako laguntzaile soiltzat baizik.

ERREGEAK ETA ELEKTRONIKA

Nire lagun Federiko Krutwigi bihotzez

Bai! Bila ditzagun Erregeak opariz betetako beren zorroetan ekarri digutena. Opari horietako bakoitzaren baitan bere alaitasuna eta ilusio-kemena joango da. Batzuk oso opari arrunt eta material-balio gutxikoak izan dira; berdin da, haurrek eta ez hain haurrek beren imaginazioaren bitartez faltatzen zaien gehituko zieten; beste batzuk, aldiz, nahiko sofistikatu eta korapilotsuak izan dira. Telebistako iragarkietan agertzen direnak ikusi baino besterik ez da behar horretaz konturatzeko. Dena dela bakoitzak ahal duen neurrian zerbait jasotzeko duelakotan nago.

Egun hauek, beste aldetik, etxean faltatzen dena edo, osatzeko oso aproposak dira, horregatik, etxe batean telebista, beste batean bideoa, hemen goan diskogailua eta hangoan magnetofonoa erosi edo erregalatzeko aukera izaten da egun hauetan. Hau dela eta, Erregeak ere nolabait elektronikaren aroan sartu direla ikusten da, eta urtez

urte beren zorroetan tramankulu elektronikoko gehiago aurki ditzakegu.

Behar bada urte honetan eta berrikuntza gisan, orain arte, gure artean behintzat, ekartzen ez zituzten ordenadoreak ekarri dituzte.

Gaur egun gure lurraldean ere ordenadore bat erostea patrika askoren eskutan egon daitekeen zerbait da. Baina, zer da hori? eta zertarako?

Ba, galdera horiei erantzuna eman baino lehenago, alderdi honetan, beste askotan bezala, beste herri batzuren atzetik goazela aitortu beharrean gaudela. Honela, Frantzia aurreko urtean hirurehun mila ordenadore baino gehiago salduak izan ziren. Britain Handiko bigarren mailako eskolak ere ordenadorez hornituak izan dira. Estatu Batuetan joan den urtean ere lau milioi ordenadore edo, saldu zituzten. Eta gure artean? Gutxi. Zenbait eskoletan pizkanaka pizkanaka, sartzen ari dira (nik dakidanez batean, eta ziurki beste batzuetan ere, orain dela

L.M. Bandres

Edonork erosi dezake ordenadore bat gaur egun

urte bete jasotako ordenadorea zuzendariaren bulegoan bilduta jarraitzen du, eskola horretan inork ez daki nola ibiltzen den eta), zenbait enpresetan kezkatuta daude arazo honekin (eta hemendik nire zoriona Eusko Jaurlaritzako I.M.I. programari), aldiz banakako hiritarren artean ez dago interes handirik.

Baina, bizia eta herriak aurrera doaz eta orain garapenaren trena galtzen badugu betirako, agian, galdua izango da eta Euskal Herria bere bizi-mailagatik eta bere bizimoduagatik askorentzat, eredia izatetik, hirugarren munduko herri bat izatera helduko da. Zer esanik ez, XX. mendearen bukaera honetan garapena ordenadoreen eskutik datorrela eta ez dagoela besterik.

Hasierako ordenadoreak oso tramankulu handi, garesti eta korapilotsuak ziren. Beren barnean balbulak ziren nagusi (antzinako irratieta eza gutu ditugunak bezala) eta funtzionamendurako pertsonak behar zuten. 1936.ean edo transtisistorea asmatu izan zen eta honek balbulari lekua kendu ondoren, bere bidez eraikitako tresnak askoz txikiago eta merkeago sortzea lortu zuen. Bide honetatik jarraituz eta zenbait aurrerapen aurkituak izan ondoren azkenik chip deitutakoa asmatu egin zen. Chip batean transtisistore pilo bat (milatik gora) meta daitezke eta bere neurria, hots, chipa-

*Ordenadore gutxi dago
gure artean*

rena, milimetro karratua baino handiago ez da; siliziozko xaflatxo honek tan urrezko hankatxo pilo bat konektatzen da kanpoarekin behar diren kontaktuak egin ahal izateko. Gainera, hori eraikitzeke eraman behar den prozesua, prezio aldetik ez da beste munduko. Guzti honek, mikroelektronika tresna guztietan eta ordenadoreetan bereziki, sartzea ekarri du. Bide batez, aparailuak txikiago, kementsuago, eskuragarriago eta azkenik, garrantzi handiena daukana, merkeagoa izan daitezen lortu da.

Beraz, hasiera batean gela oso bat eta espezialista-talde bat behar zuena, gaur edozein gelako mahai txikian egon eta zorrotz batean eraman daiteke. Bestetik, baldin eta ordenadorea erabili ahal izateko orain dela hamar urte ikastaro luze, sakon eta berezia egin behar bazen, gaur egun berrogei ordutako ikastarotxo batean jasotakoarekin gauza asko eta asko egin daitezke. Iaz adibidez, Estatu Batuetan «Ordenadore pertsonalaren oinarritzko ezagupenerako bidea» deitutako liburuxka edozein «best seller» baino gehiago saldua izan zen eta bertan, hots, Estatu Batuetan telebista-kateek ordenadorearen erabilpena erakusteko programak ematen dituzte kriston arrakastarekin. Beraz, herrialde horretan ordenadorea etxe arruntetan ere sartu dela egiazat jo behar dugu.

Eta jende arruntentzat zertarako honelako tramankulua? Orain dela denbora gutxi galdera honi erantzun behar izaten zioten ordenadore-etxeetako teknikoei, eta orduko erantzunaren arabera ordenadoreak elektro-

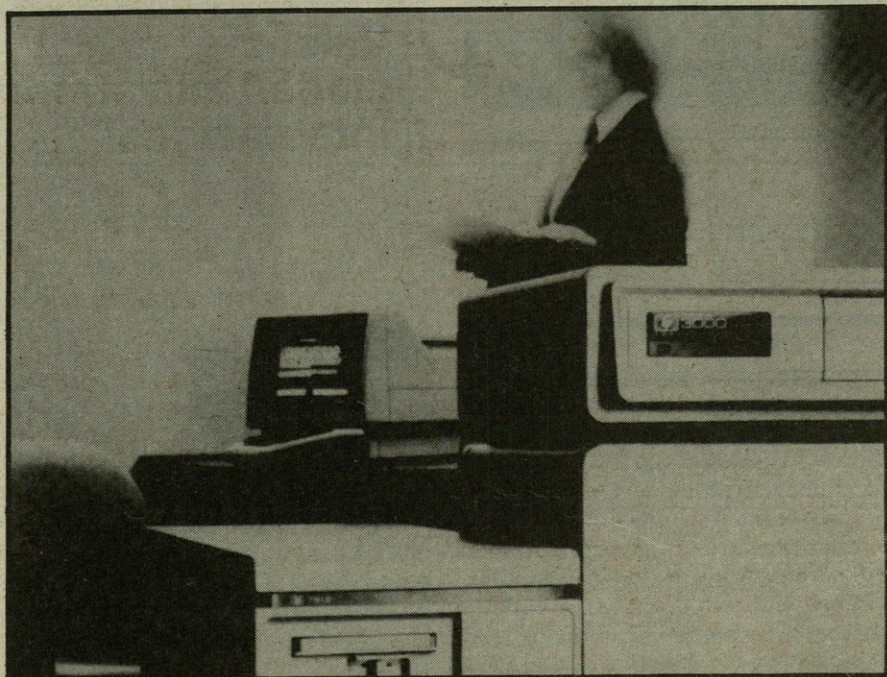
XX. mendean ordenadoreen eskutik dator garapena

nikazaleen eta brikolagezaleen eta ez besteren ardura ekarriko lukeela ondorioztatzen zen. Gaur egun, aldiz, guzti horietatik gainera, beste gizakume arrunt eta normal askok eta askok

erabiltzen dutela ikusten dugu. Eta berriro diot, zergatik? Zergatik.... ba... ordenadore raten bitartez makina gauza egin daitezkeelako: lan egin, jolastu (xakea, barne), eskutitzak idatzi, marraztu, musika konposatu, datuak gorde, telefono-sistemarekin konektatuz gero edozein mezu bidali (idatziz nahiz grafiko eta kolorez nahi bada) edo datu-banku edozeinekin kontaktatu eta bere datuak jaso, e.a., e.a.

Eta agian, guzti hori baino garrantzi handiagokoa dena, gure adimena oraingo lanbidearekiko egokitu. Hau abantaila ala ez ote den, edo biharko egunean izango den biziera oraingoa baino egokiagoa ala ez izango ote den esatea niri ez dagokit, baina ukatu ezina dena zera da: mundu garatua hortik doala eta guk, berehala gainera, hirugarren munduko herri bat bihurtu nahi ez badugu (ala nahi al dugu?) lehen baitlehen ildo honetatik abiatu behar dugu.

Eta azkenik mundu honetan sartzeke diru asko gastatu behar al da? Urte honetan ala nahiz eta kanpoaldean baino garestiago direla jakin ere, gure artean berrogei mila pezeta baino zerbait gutxiagoz aparailu nahiko kementsua eros daiteke. Askok ala gutxi al da? Norberak bere egoera ezagutuko du. ■

Euskarari buruzko inkestak (eta IV)

UTOPIKOAK ETA ERREALISTAK

Euskararen egoerari buruzko Ruiz Olabuenagaren lana (- Euskararen borroka, Jakin 26/27) ari gara aztertzen, ARGIAren azken aleetan argitara artikuloei jarraipena emanez.

Euskararen errealtate tristea kolore politez pintatzen dute

Orain arte estudio horren utopismoaren bi adibide azaldu ditugu:

1.— Baskongadetako biztanlego osoaren euskaldunberrien portzentaia 8ra heltzen da, estudio horren arabera, horietarik ondo mintzatzen direnak 3ra jeisten direlarik; egiazkoak ez diren portzentai altuegiak, niretzako.

2.— Euskarari buruz erroldak, padroi ofizialak, ematen dituen dato altuegiak R. Olabuenagak onartzen ditu:

orain arte Baskongadetako euskaldunak bostehun mila ginela guztiok uste arren, erroldak zazpirehun mila garelako; eta euskaraz idazten dakitenak —erroldarentzat eta R. Olabuenagarentzat— bostehun mila direla.

Emaitzen arloan jarraituz, liburu bukaeran (197. orrialdean) hau dio: «Ezagupen —eta erabilera— mailan, euskara Komunitate Autonomoko ia 30 biztanleren hizkuntza da». Erabile-

Luis NUÑEZ

ra mailan 30?

Baina Ruiz Olabuenagaren utopismoa emaitzetan bakarrik ez datza, emaitzen geroko komentarioetan baizik. «Euskaldunak beren desagerpena zihoazen» (60. orr.) titulatzeko duenean, edota euskara galtzearen prozesuari buruz hau dioenean: «prozesu hori, nahiz eta bere eraginak oraindik ere irauten duen, errotik iraulia izan dela ematen du eta gaur egun euskararen errestituzio kuantitatibo eta kualitatibo baten bidean doala hain zuzen» (22. orr.).

Hori ez da egia. Euskara ez doa «errestituzio baten bidean». Eman diren pausotxo berriak —euskarazko telebista eta irratiak— asko apreziazten ditut. Baina nire ustez errestituzio bidean —ez gauden bidean— sartzeko, askoz gehiago falta da Baskongadetan ere: plan orokorra, euskararen alde diharduten erakunde herritarrei euskararen ezagutza, eskola guztiek neska-mutilak euskaldun bihurtzea, etabar etabar. Neurri horiekin ekingo litzaioke errestituzioari; errestituzio bidea hasia izango litzateke, ez egina.

Eta hemen dago niretzako Ruiz Olabuenagaren azterketaren gakoa, eta azterketa boluntarista guztiena. Euskararen errealtate tristea kolore politez pintatzen dute eta ondorioa hau da: Eusko Jaurilaritzak egiten duena nahikoa dela; oso poliki, baina aurrera goazela; neurri berri eta errotikakorik ez dela behar.

Baskongadetan euskara arloan bi alderdi daude gaur egunean: utopikoa eta errealista. Lehenak gaurko egoera ontzat ematen du eta ez du errotikako neurri berrien beharra ikusten; bigarrenak, aldiz, txartzat ematen du eta

Euskara ez doa errestiturazio baten bidean

Eusko Jaurlaritzaren errotikako neurri berriak beharrezkotzat jotzen ditu.

Herri erakunderik gabe, instituzioez bakarrik, euskara aurrera joan daitekeela pentsatzen dutenak —adibide bat jartzeko— utopikoak dira. Utopiko tristenak: errealtatea behe-runtz eramaten dutenak.

Euskararen joera —aurrera ala atzera— edozein hizkuntzalariak atzemqten du, eta gehienak bat datoz, gaur ere eta Baskogadetan ere, poliki bai... baina atzera doala esateko. Hizkuntzalari gehienak (guztibk ez esateko) alderdi errealtistan kokatzen dira, eta ez horiek bakarrik. Zergatik beraz azterketak utopikoei enkargatzea?

Nire ustez, errealtatea boluntarismoz edo utopismoz ikertzen duena aginte inoperantearen lagun eta osagarri beharrezkoa da. Bufoiaren rola betetzen du: bestek agertzen ez dituzten egia batzuk, bere esku utzitako birtartekoei esker, berak agertzen ditu... Erregearen egiazko politika salatu gabe; eta Erregeak ordaindua, noski.

Aginte inoperanteak bi gauza behar

ditu, ez bat bakarra: bere inoperantzia alde batetik eta inoperantzia hori disimulatzen duen intelektuala bestetik. Bigarren hau oso garrantzitsua da, hori gabe oreka sozialik ez baitago.

Boluntarismoa jai, bada, ala boluntarismoa ez? Ni benetan, euskararen arloan, guztiz boluntarismoaren aldekoa naiz, boluntarismoa euskara berpiztearen giltza baita.

Baina gauza bat da boluntarismoa errealtate erdalduna aldatzeko —eta boluntarismo horren alde nago— eta beste bat boluntarismoa gaurko errealtatea ikusteko; bigarren boluntarismo hau ez da bakarrik faltsoa, zeharo kaltegarria baizik, euskararen berpiztearen opioa, alegia. Beraz: eoluntarismoa egiteko bai, ikusteko ez.

Ruiz Olabuenagaren lanaren beste akats batzuk

Bere lanean, orain arte, edukiaren akatsak bakarrik aipatu ditugu, garrantzitsuenak baitira. Baina badago

bestetik: zuzenketa akatsak eta moldaketa akatsak.

EDUKIAREN akatsekin bukatze-ko, azken bat: 18. orrialdean jende gaizto hauek aipatzen ditu: «euskararen berehalako suntsipenaren iragarleak eta «parousia» euskaldun utopiko baten gerrilleroak» eta «tubalismo mitifikatzaileetara» jotzen dutenak». Gaizto guzti horiek zein dira? Ez al gara kasualidadez tartean egongo Euskadi euskalduna nahi dugunok? Zergatik ez konkretatu izenak eta erruak?

ZUZENKETA akatsen artean, gutxienez hauek aipatu behar dira?

— Kolumna truketzea, euskal edizioan 147. orriaren laukietan eta erdal edizioan 100. eta 101.etan, adibidez.

— Galdera berberari alderantzizko bi erantzun ematen dio, erdal edizioan 149. eta 150. orrialdeetan gertatzen den bezala.

— Aurkako erantzuna ere ematen da: erdal edizioan, 127. orrian, zuzenketa akats batez «de acuerdo» jartzen duenean, «desacuerdo» adierazten du.

MOLDAKETA akatsak ere baditu lanak:

— Sarri askotan herrialde bakoitzeko datoak ematen ditu muestra orokorrarenak (Baskongadetakoak) eman gabe.

— Anexo aurreko oharra, inkestaren data eta azken itaunketak zer diren adierazten duen oharra, erdal argitalpenen ez doa.

— Erdal eta euskal argitalpenek eduki bera ez dute: euskarazkoan «Euskaldunzaharrak eta euskaldunberriak» agertzen den kapitulu interesgarria erdal edizioan ez dator; aldiz, erdal argitalpenaren hirugarren kapitulua, «La controversia del euskara», euskal edizioan ez dator. Aldakuntza horiek ez dira inongo edizioan aipatzen eta gutxiago oraindik horien zergatia azaltzen.

— Erdal argitalpenaren hirugarren kapitulu horretan grafiko eta koefiziente batzuk aurkeztu gabe sartzen ditu, beren ulerGarritasuna eda adierazgarritasuna airean utziz.

Alde ona

Baina, ez al du ezer onik lan horrek?

Bai, badu. Dato batzuk interesgarriak dira, eta adibidea ondoko laukian duzue, hamabi baieztapenekin emandako adostasun portzentaia. Beste estudioetatik bagenekien biztanlegoa euskararen alde dagoela,

Hizkuntzalariak bat datoz euskararen atzerakadari buruz aritzean

baina inkesta honekin fenomeno hau baieztatzeko, neurtzeko eta zehazteko aukera izan dugu.

Inkesta berriaren beharra?

Euskarari buruzko inkestek orain arte hiru atal hauek izan dituzte:

- Euskararen ezagutza.
- Euskararen erabilpena.
- Eta jendearen jarrera.

Hirugarrena nahiko eta ondo aztertua izan da, azterketa gehienengandik ondorioak puntu horretaz kointziditzen dira, badakigu euskararekiko jendearen jarrera zein den eta nire ustez hori ezagutzeko beste inkesta bat ez da behar. Ondo egiten diren inkesta guztiak onuragarriak dira beti. Baina arlo honetan ez zait beharrezkoa iruditzen.

Euskararen ezagutza eta erabilpena aztertzeko, aldiz, nire ustez, Ruiz Olabuenagaren ikerketaren porrota ikusita, beste inkesta bat behar da, benetako datuak gaur egun inor gutxiri interesatzen zaizkiola pentsatzeko eskubide osoa izan arren:

- Ezagutzari buruz, inkesta berriak erantzunak konprobatu beharko litzuke, inkestatuak benetan euskaraz ulertzen, mintzatzen, irakurtzen eta idazten dakien jakiteko. Ez da merkea baina ez da zaila. Baskongadetan gainera konprobaketak horrekin familia horren errodaren emaitzak alderatu beharko lirateke, horrela nik aipatu-

Euskararen ezagutza eta erabilpenari buruzko inkestak behar dira

tako «error de paralaje» hori neurtu ahal izateko.

- Erabilpenari buruz, orain Diputazioaren aginduz Gipuzkoa mailan egiten ari den lan bera Euskal Herri osoaren mailan egin beharko litzateke.

Azterketa berriak Euskal Herriko

zazpi herrialdeetako bakoitzean, adibidez, mila inkesta inguru beharko luke: zazpi mila inkesta inguru, guztira.

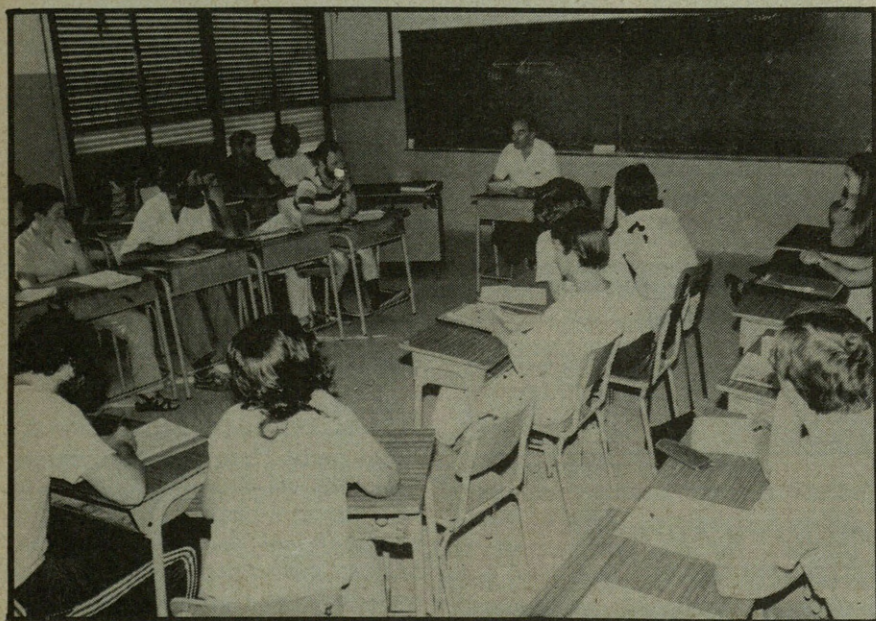
Talde egileak eman behar lukeena, nire ustez, zifra piloa da, taula osoak, eta zifra horietara ailegatzeko metodologia zehatza erabiltzea. Eta ez hainbeste, ohi den bezala, zifra gutxi eta interpretazio asko. Interpretazioa herriaren joera desberdinekin egingo dute (edo talde egileak berak, baina aparte). Estatistika Institutoei ematen dituzten zerrenda eta taulekin gertatzen den bezala. Bestela, taldearen interpretazioa guri emateko, zifren erdia gaizki ematen edo izkututzen dигute.

Inkestaren talde egilea ez litzateke utopiko horietako bat izan behar. Orain Gipuzkoako euskararen erabilpen azterketa egiten ari den taldea, adibidez eta nire ustez, egokia izango litzateke. Edo horrelakoren bat. Utopikoa ez delako edo, gutxienez, errealista izaten saiatzen delako.

Dena dela, eta nire artikulor sail hau bukatzeko, estudio berrien beharrean ez nuke nik inkestatu. Egin behar dena, ikusi nahi duenarentzat nahiko garbi dago; eta ikusi nahi ez duenak ez du, azterketa berriekin ere, ikusiko.

Neurri sakonak behar dira estudio sakonak baino gehiago: Agente publikoen beste jarrera bat, esfortzu iraunkorra, euskara berpizti ko lege berriak, diru publiko piloa eta herriaren mobilizazioa.

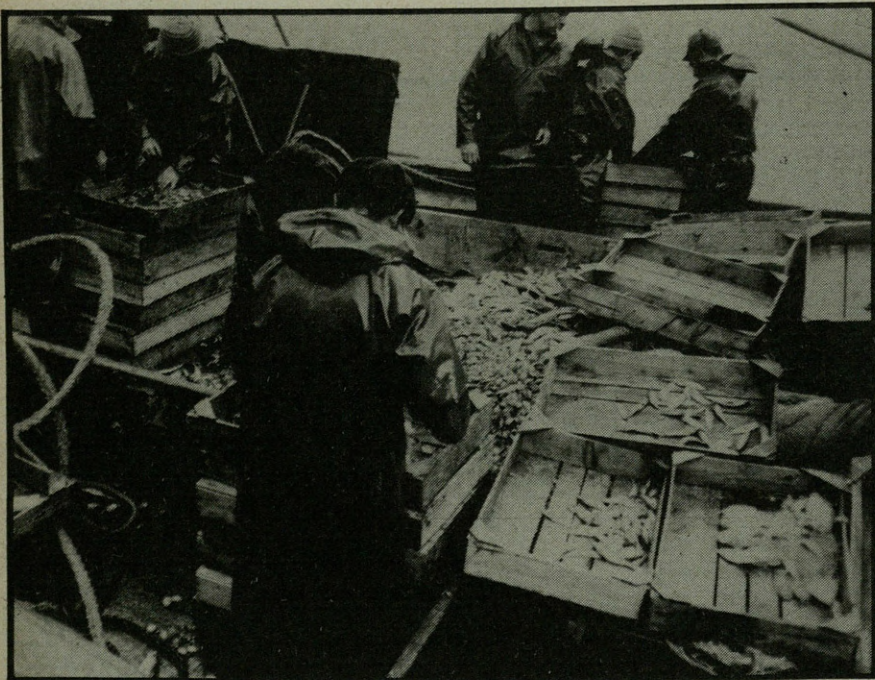
Aginteak bere inoperantzia disimulatuko duen intelektualak behar ditu

ADOS AL ZAUDE BAIEZTAPEN HONEKIN?

Baieztapena	% ados
Nire eritziz, gehiago azpimarratu behar da euskara ikastetxe guztietan irakatsi beharra	96,4
Euskal Herriak etorkizunik izan nahi badu herri bezala, bere hizkuntza erabat berreskuratzen hasi behar du.	92,5
Euskal Herriak eskubide osoa du gaurregun gaztelaniaz mintzo diren zonak euskararentzat berreskuratzen saiatzeko.	92,5
Euskara beharrezko ikasgai bezala ezarri ikastetxe guztietan.	89,1
Euskadiko O.H.O. irakasle guztiek jakin behar lukete euskaraz.	88,3
Guraso batzuen borondatearen kontra bada ere, Eusko Jaurlaritzak gutxienez obligaziozko ikasgai bat bezala jarri behar du euskara O.H.O.ko zentru guztietan.	81,0
Nahiago dut nere semeek euskara ikas dezaten ingelesa edo frantsesa baino lehen	80,0
Kale eta herrien izenak eta trafiko-seinaleak euskaraz ipini	78,6
Euskal Komunitate Autonomoko funtzionari guztiek, Madrilen mende daudenak ere barne, euskara ikastera behartuak egon behar lukete.	74,0
Euskal Herriak bere hizkuntza galduko balu, ez litzateke herri diferentziatu bat izango.	71,3
Hemendik aurrera, O.H.O. ikasketak Komunitate Autonomoan egiten hasi diren ikasle guztiei ez zaie «Graduado Escolar» titulurik eman behar, baldin eta ez badute euskara mintzatzeko adina ikasi.	58,2
Ez dut euskararen beharrik ikusten denok gaztelania baldin badakigu.	6,9

Koadro hau R. Olabuenagaren 1982ko inkestatik dator. Inkestatuak Baskongadetako 1.200 biztanle errepresentatibo ziren (400 herrialdeka). Jakin 26/27.etik hartu ditugu datuok, 139, 140, 145, 147, 148 eta 166 orrialdeetatik. Era honetan agertzeko, hiru probintzietako batz besteko ponderatua atera dugu eta galderari erantzun ez ziotenak baztertu ditugu guk. Ehuneko ehunetara falta den portzentaiak, beraz, baieztapenarekin ados ez daudenak adierazten ditu (3,6 lehen galderan, adibidez).

Gasoilak izandako azken igoerak sortu dituen istiluak —arrantzaren alorrean batez ere—, aspalditik datorren egoera larri baten katibegia baino ez dira.

Gipuzkoa eta Bizkaiko kostaldean ia 100.000 pertsona bizi da arrantzaren sektoreari, zuzenki edo zeharka, lotutako zereginetatik. Bajurako arrantza deitzen den alorrean, 500 arranuntzitan 5.000 inguru arrantzale ari dira Hego Euskal Herriko portuetan. 1.500 dira aldziz, Alturako arrantzan dabiltzanak.

Altura eta Bajurako alorrek duten egituraketa ezberdina ere nabaritu izan da Urtarril honetako gatazkatan; eta bien arteko kontraesanak begi bistan agertu dira: untzietarako errekinaren garestitzeak Bajurako alorraren ahulezia grabetu eta armadoreen greba probokatu duen bitartean, Alturako jabegoak lasaitasunez jasan du gertatua, agian, Bajurako armadoreen gainbeherak beraientzat irabazi berriak ekarriko dituelakoan.

Greba honen zergatiak

Ondarruko portura abiaturak gara, arazo hauen berri zuzenagoak lortzeko asmoz. Greba egunak ziren eta Kofradian bilduta aurkitu genituen Bajurako armadoreak. Hauen presidentea den Faustino Bedialauneta izan genuen guztien eritzien bozeramaile.

«Lehengo astean hasi genuen greba, eta euskaldunekin batera, asturiarrak, montañesak, gailegoak, andaluzak eta katalanak ere. Madrilen bildu ginen

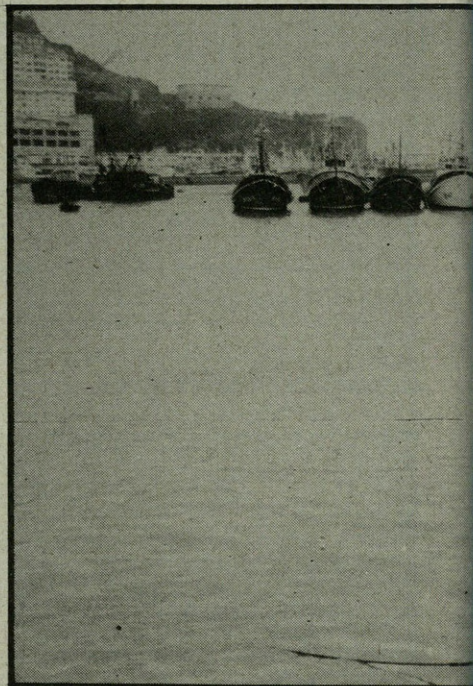
ondoren, eta han apurtu zen grebarako akordioa, Kofradia guztien ordezkaria den Muñiz asturiarra bere kabuz, Gobernari hamabost egunetako epe bat eman eta arrantzara itzultzeko erabakia bultzatu zuelarik.

Gu ez gaude konforme erabaki honekin, uste bait dugu Gobernuak ez digula besterik gabe erantzun egokirik emango. Eta orain bertan bilduta gaude, Bizkaiko eta Gipuzkoako eritziak batu eta greba segitu ala ez erabakitzeko».

Zergatik ematen diozue erantzun hain gogorra igoera horri?

«Arazoa gero eta larriagoa da Bajurakoentzat aspaldi honetan. Alde batek, arraina urtez urte merkeago saldu beharrean gaude; esaterako, joan den urtean 30 pzta.-kiloko merkeago saldu behar izan genuen atuna. Eta aurtun 50 pzta.-kiloko beherapena izan du. Bestalde, urtetik urtera garestitzen digute gasoila, horretarako subentzioa azken bost urteotan ez da batere igon. Ikus itzazue esandakoaren frogaren datu hauek:

ONDARRU PORTU ARRAN EGOERA

Ontzi txikiago e
lin

Urtea	Gasoilaren prezioa	Subentzioa
1974	01,90	--
1974	06,50	3,65
1974 (Abuztua)	06,50	2,65
1976	08,50	2,65
1979 (Ekaina)	15,00	2,65
1979 (Uztailan)	19,00	7,65
1980 (Urtarrila)	23,00	7,65
1980 (Ekaina)	25,50	7,65
1980 (Abendua)	29,00	7,65
1981 (Martxoa)	32,00	7,65
1981 (Uztaila)	36,00	7,65
1982	42,00	7,65
1984		7,65

KOXKA

2

1984ko urtarrilak 28 - otsailak 10

ARGIaren gehigarria

HOR DAGO KOXKA!

Urrezko danborra eta gure zilborra

Aurtengo «urrezko danborra» k ez du **Xabier Domingo** saltsero cambieroarenak bezain zaratarik aterako. **Duques de Alba**, donostiarren errekonozimendua gabe geratu dira nahiz eta udaero beren prestijioa ekarri hirira a pesar de las vicisitudes aquí vividas zenbait udaratan. **Jesus Aguirre** filosofo progreak entendituko du tiroak nondik nora doazen, jesuita izateari utzi eta aristokrazia espainolean enklaustratu behar zuela konprenitu zuen bezala.

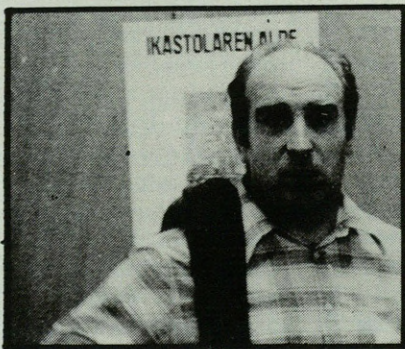
Egia esan, **Labaien** jauna danborra emateko gogoz geldituko zen PNV guztia bezala — Espainiako ejertzitoari bandera espainolak ematekoaren izpirituaren jarraitzen badute behintzat —, eta CATeko **Rafael Aguirre Franco** ere, Donostiako komertziantze eta pezetero guztien errepresentante bezala, Duqueek eta ekartzen baitute dirua hirira.

Dena dela gauzak emateko gogoia du Donostiako Udalak. San Sebastianak direla eta Ipuin Sariaren erabakitzea izango da Miramar-eko Jauregian. Musica de camara, vino español, prensa-radio-televisión... la creme de la creme alegia. **Odon Elorza** eta bere konparsa soeroa, beste kontzejalak, Radio Nacionaleko lokutorea menopausiakoak, **Felix Marañá** lehen Tribuna Vascakoa orain Diario Vascokoa, **Edorta Kortadi** apaiz sinboliko-hiperreal-kubikoa, eta.... bi hitzetan, uste eta ez den jende guztia. Tartean tartean despistaturen bat ahalik eta banderila gehien jan nahiean, eta **Santiago Aizarna** bere bizar luzeekin. Diario Vascorako entrebistaren bat egiteko prest. Denak txanpainari eta banderilei begira. Beren zilborra zaindu eta burua ahalik eta politen erakusten dakien jendea.

Jose Ignacio ERREMENTERIA

A ZE PERLA!

Pailazoen modura

Antzerkigintza munduan, eta bereziki pailazogintzan dabiltzanen artean, erre-serba handiz eta poza kontenituz hartu dute berria. Izan ere ez bait da txantxetako. Mikel Atxaga Fernandez prentsaren mundua utzi gabe antzerkigintzarenera pasa da. Esaldi hori baieztatzeraz garmatzate iturri mesfidagarriek aditzera eman dizkiguten datuek. Mundu berri

honetan sartzeko burutu duen montaia «Bota millioiak, Egin!» omen da, eta ikusteko aukera izan dutenen artean eritziak ezberdinak dira. Batzuk parrez hiltzorian eraman omen dituzte kliniketako zauritu handientzako gela berezitara, beste batzuk ordea erraz agoanta daitekeela irrifarra komunikatu digute. Kontratuarako idatz ezazue helbide honetara: «Bota Millioiak Egin, Virjen Mariya Purisima z/ g Euskal Herria».

non-zer

- II Gomendatzen dizugu
- III ETBko programazioa
- IV ETBko berriak
- V eta kritikak
- VI Irratia
- VII Igarri, ibili eta jan
- VIII Denbora pasan

Retegi II, hoberena eta geldirik!!

Azken boladako pilotaririk onena dugu Julian Retegi, eta azken urteotan partidurik gutxien jokatu duena ere bai. Erasunen jaio zen orain dela 29 urte, eta inguru horretako mutiko guziak bezalaxe pilota plazan hazi eta kozkortu zen. Bere osaba Juan Inazioaren pausoak jarraitu nahiean, Nafarroako gazte txapelketan jantzi zen txuriz lehendabizikoz, hamazazpi urterekin. Martinikorena izan zen bere atzelaria, eta txapledun atera ziren. Gero, ordea, Federazioan kasu gehiegirik egiten ez ziotela eta, pilota kontuak ahaztu eta basolari joan zen Alpeetara. Urte bete basoan aritu ondoren, pilotari profesionala egin zen 1974an. Hurrengo urteko banakako txapelketan parte hartu eta irabazi egin zuen, bigarren mailan, noski. Lehen mailan, berriz, jantziak ditu dagoeneko lau txapela, eta eskuz eskurako trebetasun aparta erakutsi du. Plaza gizona da oso, bi beso bikainak, pilota aise atzeratzen du eta aurrean abilitade handiak ditu: biparetak, zirriztak, gantxoak, dejadak, e.a. Arin eta azkar mugitzen da, edo zen, horretan baitago bere desgrazia. Lehendabizi belaur batek eman zizkion lanak, eta orain besteak dauka pilotalekueetatik aparte. Aurreko maiatzean laugarren txapela irabaziz geroztik behin bakarrik jokatu zuen, eta aurretik ere berdintsu ibili zen. Aurtengo Txapelketan atera nahi du baina ez dakigu ahal izanen ote duen.

Josetxo LIZARTZA

AHAL BADUZU JOAN ZAITEZ

«Under fire» (gazteleraz «Bajo el fuego») filma ikustera. Erreportari grafikoen mundua ezin hobeki isladatzen duen filma bait da Roger Spottiswoodek zuzendutakoa. Publizidadean honako esaldi hau ezarri dute: «La primera víctima de la guerra es la verdad», eta benetan badituela «Under fire» pelikulak eztabaidagarri egiten duten zenbait momentu. Nick Nolte, Joanna Cassidy eta Gene Hackman dira protagonistak. Filma interesgarria, ifarramerikarrek egin dutela ahaztu ezin den puntua delarik.

AHAL BADUZU ERE EZ ZAITEZ JOAN

«La Lola nos lleva al huerto» izen sujerikorrezt bataiatutako filmea sufritzera. Gu joan gara mihi zorrotzek ziotena hain halakoa izango ez zelakoan eta korrika ateraginen. Antonio Ozoresen zuzendaritza afrosidiakoaren menpean, Parajes eta Estesio feriako tximu pare bat besterik ez dira. «Mayores de 18» dio txartelak. Gure esku balego, horiek ere ez. Ez joan, otoi.

ENBEITAREN BERTSOZ

Otsailaren Sean Santa Ageda

Kepa Enbeita «Urretxindorra» ren bertso ederak kantatzen hasi zenetik badira urte mordo bat. Santa Ageda egunean batez ere Eibar inguruan hainbat eta hainbat koro kalez kale kantatzen ateratzen diren eguna da. zeko aukerarik ez bazeneuka, beharbada ez zaitu gehiegi kostako ordetik aurkitzea aldameneko edo ez hain aldameneko herrietan.

Datu bat, dena dela, bukatzeko. Santa Ageda eguna izen bereko martiri-birjina bat onenez ospatzen da, eta detaile kurioso bezala esan behar dugú Europar egon zen lehen martiri-birjina edo birjina-martiri izan zela. Halere, ez dugu uste otsailaren 5eko

gauean kantuz aterako diren askok eta askok horren berririk izango dutenik.

Eguna baino, ilunabarra egia esateko. Makilkadak lurraren kontra joaz «Zorion etxe hontako denok, oles egitera gatzoz...» Gaur egun Eibar-ko inguruaz gain herri mordo batetan ospatzen da jai hau eta zerorrek jakingo duzu ea zure herrian antolatzen den horrelakorik. Bertan aurkit-

ELURRETAN SALTSETAN

I. Euskal Joku Zuriak

Hile honetako azken ateburuan eta datorrenaren hasieran jokatu da I. Euskal Joku Zuriak. Zuri izate horrek —garbi

dagoen lege— elurrarekin daukate zerikusi zuzena, eta bertan eski proba diferenteak ikusteko parada izango da. Halere, bitxikeria bat bada tartean. Ezetz asmaru non jokatzen diren joku horiek? Bigarren saioa Belaguan, Nafarroako Pirineoan, baina aurrenekoa... Candanchún!! Hamaika ikusteko jaiok garelako egia borobila oraingoan ere. Eta egia da ere elurrik ez egoteagatik suspenditu behar izan zirela joan den urtean. Ildo beretik, Castillan traineru-txapelketa antolatzea okurrituko balitzaie, garbi dago ere Retiroko estankean ezin- zegoen luketela jokatu, baina nik dakidala hori ez zaie burutik pasa ere egiten. Eta euskaldunak... Candanchúra.

Dena dela, urtarrilaren 28 eta 29an Candanchún egingo diren slalom berezia, jaitsialdi herrikoia eta eski alpino-ko probak ikustera joatea gomendatzen ez badizugu ere, ez litzateke gaizki egongo otsailaren 4 eta 5ean Belagutik bueltas- ka bat ematea, Erronka- riko paraje ederrak dastatzeaz gain, fondoko eski-probak ikusi eta ikus- kizun aparta hori dastat- zeko. Korredoreentzako proba larunbatean izan- go da, eta biharamo- nean, eszenatoki berdi- nean proba bera baina modu herrikoiean, nahi duen guztientzat.

TXANPONAK DEBALDE

“Hogerlekoa- ren banaketa” Bianan

Ahal baduzu ere, azal- du zaitez Nafarroko He- goaldean dagoen Biana herrian otsailaren lehen egunean. Orduantxe ospatzen bait da oso modu berezi batez hiriarren fun- dazioaren 765. urteurre- na. Beste zenbaiten ar- tean, «hogerlekoaren banaketa» deritzon ekintza bitxiak ospatzen da, hain zuzen, jai hau: meztatik irtetea kontze- jalek jesukristoren txan- pon piloa botatzen dute eta umeak elkarren bo- rrokan lehiatzen dira ze- nek txanpon gehienak harrapatu. Disimulao- esango dugu ere botat- zen den diru guztia Uda- laren kafafuertetik ate- ratzen dela. Egia esan gaur egun txanponak bost durokoak dira, eta horrexegatik jende hel- dua ere bertaratze- ko as- motan omen dabil. Dena dela, horietaz aparte bes- telako ekintzak ere ba- daudela adierazi behar.

Asteazken honetan, ba- da, ez baduzue lanik, azaldu zaitezte Bianatik.

aste honetakoa

28 urtarrikak 16'00: Aurkezpena. 16'03: Berrizko Ziklo—krossa 17'30: Gure Abegikortasuna (Buster Keaton) 18'30: Marmol Urdiña — Dokumentala 4. kapitulua 19'00: Lehelarunbata nengo Emakume Bide saltzailea 20'30: Jai Egun (informatiboa). 21'00: Ataturk (Dokumentala) 22'00: Show musikala. (UB40) 23'00: Amaiera.

29 urtarrikak 11'30: Lasarteko Krossa 18'30: Aurkezpena. 18'33: Beldurgarri Barregarri (marrazki bizidunak) 5. kapitulua. 19'00: Maya (telesaila) 5. kapitulua. 19'50: Zer Berri... (dokumentala). 20'15: Iparraldetik (Hendaia 1900. (Erreportaia) 20'30: Jai Egun (informatiboa). 20'45: Zirkoa 21'30: Profesionalak (telesaila) 5. kapitulua. 22'30: Kirolez Kirol. 23'00: Amaiera.

30 urtarrikak 14'00: Aurkezpena. 14'03: Marrazki bizidunak Pot-pourri. 14'30: Teleberri (informatiboa). 15'00: Musikaldia. 15'10: Isaura (telenobela) 16. kapitulua. 15'45: Amaiera. 19'30: Aurkezpena. 19'33: Pac-Man (marrazki bizidunak) 7. kapitulua. 20'00: Bostak (telesaila) 6. kapitulua. 20'30: Gaur Egun (informatiboa). 21'00: Zazpitaraua (asteko programazioaren berri). 21'30: Berbetan (euskarazko saioa). 21'35: Kirolez kirol 21'50: Dallas (telesaila) 7. kapitulua. 22'40: Gabon (informatiboa). 23'50: Amaiera.

31 urtarrikak 14'00: Aurkezpena. 14'03: Pac-Man (narrazki bizidunak) 7. Kapitulua. 14'30: Teleberri Informatiboa. 15'00: Musikaldia. 15'10: Isaura (telenobela) 17. kapitulua. 15'40: Amaiera. 19'30: Aurkezpena. 19'33: Dotakon (marrazki bizidunak) 3. kapitulua. 20'00: Zine mutua. 20'30: Gaur Egun (informatiboa). 21'00: Gaztetandik: Bertsolaritza (Argote) 21'30: Berbetan (Joxe Mari Aranalde. 21'35: Aita bedeinka nazazu (telesail komikoa) 7. kapitulua. 22'00: Mahai ingurua. (Zehazteko). 22'50: Gabon (informatiboa). 23'00: Amaiera.

1 otsailak 14'00: Aurkezpena. 14'02: Dokaton (marrazki bizidunak) 3. kapitulua. 14'30: Teleberri (informatiboa). 15'00: Musikaldia. 15'10: Isaura (telenobela) 18. kapitulua. 15'45: Amaiera. 19'30: Aurkezpena. 19'32: Barazki Sorta (marrazki bizidunak) 7. kapitulua. 19'48: Klopka Gaztelua (telepanpinak) 7. kapitulua. 20'00: Kanaleko Umeak — Telesaila — 1. Kapitulua. 20'30: Gaur Egun (informatiboa). 21'00: Zopa Haundi. 21'30: Berbetan. (J.M. Aranalde) 21'35: Dokumentala: Eusko Jauriaritza, Nekazaritza saila 22'15: Musikaldia 22'45: Gabon (informatiboa). 23'00: Amaiera.

2 otsailak 14'00: Aurkezpena. 14'02: Barazki sorta (telepanpinak) 7. kapitulua. 14'19: Klopka Gaztelua (telepanpinak) 7. kapitulua. 14'30: Teleberri (informatiboa). 15'00: Musikaldia. 15'10: Isaura (telenobela) 19. kapitulua. 15'40: Amaiera. 19'30: Aurkezpena. 19'32: Uso—Kale (marrazki bizidunak) 1. kapitulua. 19'45: Buruak eta Isatsak. 1. Kapitulua. 20'00: Aingerutxoren Gorabeherak (m.b.) 7. Kapitulua. 20'30: Gaur Egun (informatiboa). 21'00: Munduan Zehar nazioarteko berriak. 21'30: Txikago Tebista 7. Kapitulua 22'45: Gabon (informatiboa). 23'00: Amaiera.

3 otsailak 14'00: Aurkezpena. 14'02: Uso Kale 14'15: Buruak eta Isatsak 14'30: Teleberri (informatiboa). 15'00: Musikaldia. 15'10 Isaura Telenobela 20. Kapitulua 15'40: Amaiera. 19'30: Aurkezpena. 19'32: Bihurriak Telesaila 1. Kapitulua. 20'00: Plaza Berri. 20'30: Gaur Egun (informatiboa). 21'00: Kirolez Kirol. 21'20: Bermudetako Triangulua. (Luzemetraia). 22'50: Gabon (informatiboa). 23'00: Amaiera.

programazioa

hurrengo astekoa

4 otsailak 18'00: Aurkezpena. 18'32: Marmol Urdiña Dokumentala. 19'00: Yuma (luzemetraia). 20'30: Jai Egun (informatiboa). 21'00: Nilo Ibaipetik berreskuratuak. 22'00: Show musikala. 23'00: Amaiera.

5 otsailak 18'30: Aurkezpena. 18'32: Beldurgarri Barregarri (marrazki bizidunak) 6. kapitulua. 19'00: Maya (telesaila) 7. kapitulua. 19'50: Zer Berri... (dokumentala). 20'15: Iparraldetik (Zehazteko) 20'30: Jai Egun (informatiboa). 20'45: Txostena (Hileroko Informatiboa) 21'30: Profesionalak (telesaila) 6. kapitulua. 22'30: Kirolez Kirol. 23'00: Amaiera.

6 otsailak 14'00: Aurkezpena. 14'03: Bihurriak. 1. Kapitulua. 14'30: Teleberri (informatiboa). 15'00: Musikaldia. 15'10: Isaura (telenobela) 21. kapitulua. 15'40: Amaiera. 19'30: Aurkezpena. 19'33: Pac-Man (marrazki bizidunak) 8. kapitulua. 20'00: Bostak (telesaila) 7. kapitulua. 20'30: Gaur Egun (informatiboa). 21'00: Zazpitaraua (asteko programazioaren berri). 21'30: Berbetan (J.M. Aranalde). 21'35: Kirolez Kirol. 21'50: Dallas (telesaila) 8. kapitulua. 22'40: Gabon (informatiboa). 23'50: Amaiera.

7 otsailak 14'00: Aurkezpena. 14'03: Pac-Man (narrazki bizidunak) 8. kapitulua. 14'30: Teleberri (informatiboa). 15'00: Musikaldia. 15'10: Isaura (telenobela) 22. kapitulua. 15'40: Amaiera. 19'30: Aurkezpena. 19'33: Dotakon (marrazki bizidunak) 4. kapitulua. 20'00: Zine mutua. 20'30: Gaur Egun (informatiboa). 21'00: Gaztetandik. 21'30: Berbetan. (J.M. Aranalde) 21'35: Aita bedeinka nazazu (telesail komikoa) 8. kapitulua. 22'00: Mahai Ingurua. 22'50: Gabon (informatiboa). 23'15: Amaiera.

8 otsailak 14'00: Aurkezpena. 14'03: Dokaton (marrazki bizidunak) 4. kapitulua. 14'30: Teleberri (informatiboa). 15'00: Musikaldia. 15'10: Isaura (telenobela) 23. kapitulua. 15'45: Amaiera. 19'30: Aurkezpena. 19'32: Barazki Sorta (telepanpinak) 8. kapitulua. 19'48: Klopka Gaztelua (telepanpinak) 8. kapitulua. 20'00: Kanaleko Umeak 2. Kapitulua. 20'30: Gaur Egun (informatiboa). 21'00: Zopa Haundi. 21'30: Berbetan. 21'35: Dokumentala (Narkotiko Brigada). 22'15: Musikaldia. 22'45: Gabon (informatiboa). 23'00: Amaiera.

9 otsailak 14'00: Aurkezpena. 14'02: Barazki sorta (marrazki bizidunak) 8. kapitulua. 14'19: Klopka Gaztelua (marrazki bizidunak) 8. kapitulua. 14'30: Teleberri (informatiboa). 15'00: Musikaldia. 15'10: Isaura (telenobela) 24. kapitulua. 15'40: Amaiera. 19'30: Aurkezpena. 19'32: Uso Kale. 2. Kapitulua. (marrazki bizidunak) 19'45: Buruak eta Isatsak. 20'00: Aingerutxoren gorabeherak. 8. Kapitulua. 20'30: Gaur Egun (informatiboa). 21'00: Munduan Zehar (Nazioarteko informatiboa) 21'30: Txikago (telesaila) 8. kapitulua. 22'45: Gabon (informatiboa). 23'00: Amaiera.

10 otsailak 14'00: Aurkezpena. 14'02: Uso Kale. 14'15: Buruak eta Isatsak. 14'30: Teleberri (informatiboa). 15'00: Musikaldia. 15'10: Isaura (telenobela) 25. kapitulua. 15'40: Amaiera. 19'30: Aurkezpena. 19'32: Bihurriak Telesaila. 20'00: Plaza Berri. 20'30: Gaur Egun (informatiboa). 21'00: Kirolez Kirol. 21'20: Irudiak (luzemetraia). 22'50: Gabon (informatiboa). 23'00: Amaiera.

OHARRA: Okertutako hizkiz idatzitako luzemetraiak eta telenobelak ondoko orrialdeotan komnetaturik daude nolabaiteko aurrerapen bat eskainiz.

TXORI BATEK ESAN DIGU...

AMOREBIETA

Musikaldi berriak

Eguerdiko informatibo erdaldunaren ondotik botatzen diguten musikaldi horretarako izan batzu baditugu. Jakin dugunez, Gilberto Gil kantari brasildarraren bideo bat erosiberri omen dute eta produkzio prozesuan dagoenez aurki ikusi ahal izango dela pentsatzen dugu. Era berean, beste bideozko musikaldi bat kontratatatu dute ETBko erosketetako sailekoek Siouxcie and the Banshees deituriko taldearena, eta hau ere denbora gutxi pasata ikusi ahal izango da.

Kanadarrekin kontratatutako koprodukzioak

Edonork esango luke Euskal Telebistak bere lehen koprodukzioak egiteko lagun onena bilatzeko oso urruti joan dela. Izan ere, Kanadan aurkitu du lekua ETBk oraingoz koprodukzio pare bat egiteko, eta aurrera begira gehiago egiteko posibilitateak ikusten direlarik. Bi koprodukzio horietatik lehena dokumental bat da: «El Labradorreko euskal arrantzaleak», eta akordioa lortu ondoren filmatzen ere hasiak direla jakin dugu. Ziur aski, martxorako egina izango da dokumental berri hau. Beharbada lehen koprodukzio hauek daukaten inportantzia handiena ez da dokumentalaren beraren interesa edota kalitatea, gisa horretako lanetan sartzea baino. Sakonkiago urratu beharreko bidea bait da koprodukzioena. Beste koprodukzio batetaz ere mintzatu gara eta haxe da: «Xirula miresgarria» izeneko ipuin tradizionala. Joxe Mari Satrustegik jaso zuen bere liburuan ipuin hau eta honexen pelikularatzea Kanadako kolegekin eramango da aurrera. ETBk koprodukzioan ordaindutako ipuin hori «Ipuin miresgarriak» izeneko sail zabalago batean, eta bertan mundu guztiko ipuinak biltzen dira.

Anna-Barberari erositako marrazki bizidunak

Baina agian gaurkoan eman dezakegun aurrerapenik baliosoena erositako marrazki bizidunen serie batzuren izan daiteke. Hiru dira aipatuko ditugunak, bat japoniarra eta beste biak Anna-Barbera etxe famatuari erositakoak. Japoniarrei dagokienez, Arturo Errege eta Mahai Borobileko Zaldunei buruzkoa da, eta 30 kapitulu dauzka. Anna-Barberako beste bi seriei dagokienez, 20-30 kapitulu dauzkate ere, eta beren izenak «Plastikozko gizona» eta «Goldie Cold» dira. Plastikozko gizon hori garbi dago gorputza moldatu eta edozein forma har dezakeen tipo bat dela, eta beste Goldie Cold horri dagokionez, emakumezko James Boond bat omen da. Pazientzia apur bat, beraz, hiru serie hauek ikusi ahal izateko.

BOTOIA SAKT

“Bermuda Triangulua”

Otsailak 3, ostirala, 21'30tan.

Gure zine-liburu guztiak araka tuz gero, ezin izan dugu deus aurkitu, hala ere, izenburua ikusit erraz asma daitekeenez, Antileta ko uharte horietan gertatu ohi diren istripu eta misterioez del esatea, ez deritzagu atrebentzi handirik. Ikusiko dugu....

“Yuma”

Otsailak 4, larunbata, 19'00tan.

(Run of the arrow, EEBB 1957 Samuel Fuller).

Buster Keatonen bezala film honen protagonista Estatu Batuetako guda zibilean kokatzen da Hegoaldeko gudari baten histori dugu hau ere. Indioek harrapatze dute, gero haien artean onartzeko Samuel Fulleren western interes garria duzue hau, eta gainera ha gutxi balitz, Sarita Montiel, lehe aldez, euskaraz mintzatzen. Beste antzezleak ere arras ezagunak dira. Rod Steiger, Tim McCoy eta Charles Bronson, besteak beste. Ikusteko modukoa.

“Irudiak”

Otsailak 10, ostirala, 21'30tan.

(Images, Irlanda 1972, Robert Altman)

Filma zaila bezain liluragarria emakume histerika batetaz mintzatzen dena. Errealitatea eta irudimena nahasten dira Irlandak zela eta paisaje orlegi lainotsuak. Susannah York da, hain zuzen, emakume hori eta Robert Altmanek egin dituen film guztien artean ezezagunetarikoa bat izan arren, guztiz baliagarri eta aholkugaria da. Ikusi behar.

Datorren bi astetan ETBk eskeiniko dituen luzemetraien artean gauza interesgarriak ditugu, zalantzarik gabe. Ikus ditzagun guztiak, banan-bana.

“Gure

abegikortasuna”

Urtarrilak 28, larunbata, 17'30tan.

(Our hospitality, EEBB 1923, Buster Keaton)

1850. urtean, gutxi gorabehera, Amerikako guda zibilean, hegoaldekoekin parte hartu duen gudari bat etxera itzultzen da bere emaztegiaren bila, ohartzen denarako gatazka odoltsu baten barruan sarturik dago. Buster Keatonen filma xarmangarri hau, du darik gabe, klasikotzat jo daiteke eta beraz ez ditzuegu gomendatu beharrik.

“Lehenengo emakume bidesaltzaila”

Urtarrilak 28, larunbata, 19'00tan.

(The first travelling saleslady, 1956)

Beste western bat amaitzeko. Bi emakume, Estatu Batuetako Mendebaldeko abiatzen dira, arantzazko burni-haria saltzeko asmoz. Asma ezazue emakume biak Ginger Rogers eta Carol Charming baldin badira, eta Clint Eastwoodekin topo egiten badute, zergerta daitekeen. Zuzendaria Arthur Lubin da eta westernak atsegin badituzu (edo Clint Eastwood) ikusi. Bestela, eman zure astia beste hainbat gauzatan.

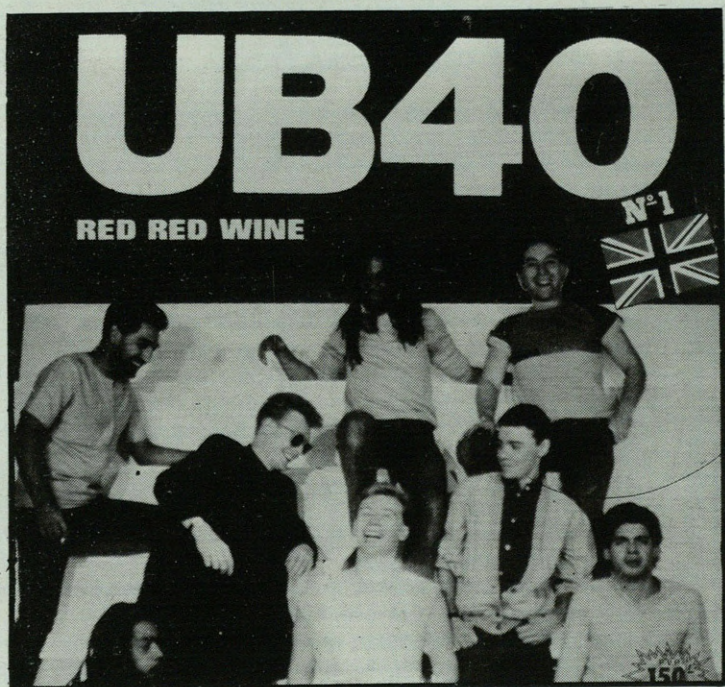
MAHA
INGUR

TU AURRETIK...

IKUSITAKOAK IKUSITA...

Antxon URRESTARAZU

Azkenean rocka ETBn ere

Larunbata gauetz, TVEk luzemetraia bat botatzen duen bitartean, ETBk show-musikal horietako bat eskeini ohi du. Gure ustez, programakuntza hori txit egokia gertatzen da, horrela aukera ezberdinak ematen baitzaizkio ikusleari. Hala ere, orain arteko show musikal guztiak mota berekoak izan dira, hau da, show musikalak bere zentzurik tradizionalen: smokingez jantzitako aurkezleak, emakume gotor eta lumadunak, orkestra eta eszenatoki handiak, alegia.

Zorionez, Urtarrilaren 28an ikusiko denarekin haize freskoak sartuko dira larunbat gaueko txoko horretan. BBCri erositako «Rock goes to college» izeneko seriaren lehen atala izango da, hain zuzen, ikusi ahal izango duguna. Horren protagonista UB40 reggae taldea. UB40 taldeak unibertsitate batean zuzenean egindako emanaldia dugu hau, eta bai errealdizio bai musika aldetik ere, ezin hobea da.

UB40ak azken hilabete hauetan, bere azken diska «Red wine» dela medio, lorturiko ospe eta arrakasta ikusirik, momentu onean datorkigu hau, zein talde zoragarria den —bizi bizian ere— egiaztatzeko. Musika-zalea eta batez ere reggaezalea bazara ezinbestekoa duzu saio hau. On egin.

Z FALTA

EDIO

Z QUGU

A.A.A...

B

Erritmo motelegia telebistan

Pasa diren bi aste hauetan programa berezi gutxi komentatuko ditugu oraindik, detaile, nabardura eta kontsiderazio jeneralago batzu egingo ditugularik. Eta haseratik botako dugu gure ustez ETBk bere programazio berriarekin hasi denetik nabarmendu zaion hutsune handi bat: erritmo falta ikaragarria. Izan ere, orduena da lehen problema, zeren gauza bat da behin edo bitan programa bat berandu hastea, baina gaur egun euskal telebistan praktika hori jeneralazituegia dago. Programa gehienak orduz gaizki ajustatuak hasten dira, anuntziatutako ordua baino dexente beranduago eta batzutan baita lehenago ere. Horrelako joera bat luzaroan mantentzeak irakurlea aspertzera eraman dezake. Erritmoaren gai honekin segituz transizioen problema dago. Ez dakit mediorik izango ote diren baina programen arteko transziorako aurkezle bat edo antzeko errekurtsio bat ipintzea ez lioke ETBri medede txikia egingo. Ildo beretik jarraituta, musikaldiak buruzko bi ohar: bata bideoa bera hainbeste bider errepikatzea dela eta (zeren guk geuk baten batzu lau aldiz ere ikusi ditugu). Bideo bera modu horretara errepikatzeak pobretasun itxura ematen du eta horrekin berdin segituta gaitza izango zaie ETBko arduradunei telebista bizi eta bizkor bat burutzea. Areago, musikaldiak hain luzeak direnean.

Sei orduko erretransmisio maratonianoa

Langileek egrakutsi zuten esfortxua aipagarria izan bazen ere, Donostiako Belodromotik eginiko erretransmisioa luzeegi suertatu zen. Kirol emanaldien bidez ikusleak irabazi nahia politika egokia iruditzen bazait ere, sei orduz roilo berdinarekin aritzea gehiegitxo ez ote den susmotan nago. Neuri behintzat hala gertatu zitzaidan. Areago, gauzak borobiltzeko oraindik ere hainbeste problema dituen ETBrako.

“Berbetan”, sermoiaren bidetik

“Berbetan” programa berriaren anuntzioa egin zitzaigunean halako kuriositatea sartu zitzaigun asmoa berez oso polita iruditu zitzaigulako: saio llabur-llaburren bitartez euskararen inguruko gaiak ikutu. Halere, orain arte ikusi ditugunak ikusita, gure erreserbak azaldu behar genituzke. Dudarik ez dago kontzientziazio lan bat egin nahi badute ez dagoela metodo okerragorik aukeratzetik sermoia botatzea baino. Eta Aranaldiak fuertuegia zaio oraindik ere bere eliz sermoilari kutsua. Ez al da posible beste era batetara?

IRRATI BAKOITZAK BERE KOXKA

Gure Irratia

Astegunetan

7,00: Berri sailak. 9,00: Kanta zaharrak. 9,30: Agerj musikalak, elkarrizketa e.a. 12,00: Berriak. 18,30: Musikala. 19,00: Berriak. 20,00: Astelehena: Zutik emankizuna. 18,00: Astearte: Musika klasikoak. Maite Idirinen eskutik. 18,45: Astearte: Kirolak. 19,30: Astearte: Berriak. 20,15: Astearte: Musikala. 21,00: Astearte: Kantaldiak. 20,00: Astezkera: Musika dokumentuak. 20,00: Osteguna: Mahainguruak, musika. e.a. 9,30: Ostirala: Rock emankizuna. 12,00: Berriak. 13,30: Bertsolariak. 14,30: Musika klasikoak. Maite Idirinekin. 15,00: Musika eta jokoa. 18,00: Gau eskolak. 19,00: Berriak. 20,30: Musika. 21,00: Kantaldiak.

Igandean

9,00: Musika. 9,45: Igandeko hitza. 10,30: Aldizkarietan zer eta zer. 11,15: Haurren emankizuna. 12,00: Berriak. 13,30: Bertsolariak. 14,30: Klasi-koak. 15,00: Flash back. 16,00: Musika. 19,00: Berriak. 20,00: Musika.

ENTZUNDAKOAK ENTZUNDA

«Sorgin afaria»: non daude sorginak?

Donostiako Euskadi Irratia, astegunetan gaueko bederatziatik ordubete barru. Gipuzkoan 94'4 Mhz. tan, Bilbo aldean 88'9tan, Durangaldean 94'4tan, eta Araba aldean, azkenik, 95 Mhz. tan.

Behin baino gehiagotan izan naiz Euskadi Irratiko gaue-
tan afaltiar. Gutxitan utzi dut bukatzeke, ez bazen partidua zegoelako eta janaren ordeztu baloi bat ipini digutela.

Intentzio onez aritzen dira sukaldariak. Eta merkatu onetatik —kasik dauden orotatik— ekartzen dituzte produktuak. Baina gero... suertatu izan zaio afaltiar honi batzuetan afari guztiko kontsome soil batez konformatu beharra. «Horren eskas ote daude merkatu horiek?», galdetu izan dio horrelakoetan afaltiarrek bere buruari; eta ez zaio iruditzen.

Bestetan aldiz gure sabelak betetzearren aritzen direla dirudi. Eta afaltiarrek ez du hori nahi: bizigarririk nahi luke. Afaltiarra afariak denbora pasa hutsa baino zerbait gehiago beharko lukeelakoan dago.

Beste batzuetan sukaldariak gonbite amablea luzatzen dizute: «nahi duena etor dadila, nahi duenak parte hartu dezala»; afaltiarren ustetan ez da hori problema; ona egiten duenak ez du gabe gelditzeko bildurrik.

Bestetan azkenik gordintxo ateratzen dizute. Ez dute moztzen, ez dute txikitzen, ez dute ziztatzen.

Eta gutxi esperimentatzen dizute; eta gutxi esperimentatzen duen sukaldaria, nagusi gaizto batek edo bere buruak erreprimatzen duelarik ere, ezin oso gustora airtu —edo ezerrezari gustoa hartu dio.

Hitz batez, sorgin gutxi afari horretan; eltze horri apo eta suge gehiago bota behar zaio.

Pablo SASTRE

AHOTSEN AURPEGIAK

tanta batena» zela. Izari ere, Radio Requete dugu Nafarroan euskaraz gehien egiten duena, «baina horrek ez du esan nahi asko egiten denik, ni saiatzen naiz boletinetan euskarazko komentarioak eta laburpenak sartzen».

Mikelek hogeitabederatzi urte ditu, eta ahots gozo bat. Jaiotzez Donostiarra dugu, «ze txaskoa, ez?» bota zигun Erriberakoa ez dela konfirmatzean, baina gaur egun Iruñean bizi da, ez-kondurik dago eta urte t'erdiko mutiko baten aita da. Irratian orain dela bederatzi bat urte hasi zen, «lan talde bat osatu genuen eta kolaborazioak egiten genituen irratiarako, nik jarraitu egin nuen, eta orain bi urte eta piko plantillan hartu ninduten gaztelarazko informatibotarako».

Esate hutsa da igande goizez haurrekin egiten duten programa dela interesgarriena, «bater ez dagoen guztia delako interesgarri». Pro-

grama honekin hiru urte daramate, eta beste biren laguntzarekin burutzen dute; dena dela aldaketarik izan da, lehen grabaturik egiten bazuten, orain zuzenean egiten dutelako.

Mikel Bujandak euskaraz egiten du Requete Irratian, baina ordaina ere badu horrek, «Pasatzen zaidana da nik lana egiten dudala euskaraz eta gaztelaraz, gaztelaraz ehundik 90, eta hori da gutxien gustatzen zaidana, baina interesgarria iruditzen zait irrati barruan egotea eta mekanismoa ezagutzea gero zerbait egin ahal izateko».

Aurtengo presupuestotan 30 milioitako partida dago Nafarroako komunikabidetan euskara sartzeko, «ez da askorako ailegatuko, baina hortik etor daiteke esperantza izpi bat» esan zигun Mikelek, hortik eta igandero goizez haurrei eskeintzen dieten saio horretatik, tanta gero eta handiagoa izango den esperantzaz.

Mikel Bujanda, Nafarroako erdal itsasoan euskal tanta bat

Irrati kontutaz hitzegiterakoan, behin esan zion ARGIAri Mikel Bujandak euskararen presentzia «erdal itsasoan

BIDEAK NORA OINAK HARA

Iparla Bastidatik: bide berri eta erraz bat

Iparla, Bidarra eta Baigorri artean dago. Iparretik Hegora hedatzen da, eta harekin batean muga dabil: Ekialdean, Urdoze eta Bastida, Baigorriko auzoak daude; Mendebalean, Urritzate, Erratzuko auzo menditar bakartiak. Bidarratik Baigorri, GR 10a, menditako sendra balizatua, ongi markatua dago.

Hemen proposatzen dudana ibilbideak, Bastidatik Iparlako desmaila haundiena oso zuzenki gauditzen du, Iparlako lepoan zehar; murailatik amiltzen diren ostikoe-tan gaudi dabil, eta nahiz Larrarte lepotik, nahiz Galartze lepotik, oso ikuspegi ederrak eskeintzen ditu: Goain, amiltegi gorriak, behe-na baso eta belardiak, baserriz beterik.

Bastidatik abiatu behar da, Iparmendebal-dera, Oxobia eta Bordazar pasa, eta Mendebal-dera hartu Abraku erre-karen eskuin aldetik go-ra doan pista bat. Gaz-tainaz inguratutako bi-dea oso argia da, Abraka erreka zubi batez zehar-katu arte. Hemendik eta Galartza lepora heldu arte, ibilbidea aski na-hastua da: Galartze bai-no lehen den ostiko txiki bat igaro behar da lehe-nik, zubia pasa eta es-kuinetara doan bide on-

gi markatu bat hartuz; ezkerretara jotzen du gero, baina txabola bat-zuetara heldu baino le-hen, utzi egin behar da, eta sendra bat berriz ere eskuinetara hartu. Ho-lan, bizkar batetara hel-duko gara, eta gure ar-tean aurrean Galartze lepoa ikusiko dugu, tx-a-bola eta arbolekin; he-mendika aurrera, sen-dra aski horizontala da-bil, baso bat zeharkat-zen du, eta errekatxo bat atzean utzirik, Galartze azpiko txaboletan pista zabala bat aurkitzen du. Handik zuzen, Galartze lepora.

Hemendik, Iparla kaskoa eta bere esjki-nean den lepoa ikusten dira. Zuzen gora Idikole-poko txabolara helduko gara; Iparraldera jotzen, bidexka deserosotan gaudi, Iparla lepoaren azpian gertatuko gara. Barrera bat pasa, eta zu-zen gora korridore zora-biagarrian zehar.

Lepotik kaskora, eta handik Harrieta lepora, gailurraz gailur ibiltzen da, GR 10a balizatuta-ko ibilbideaz. Harrietan, sendra eder bat abiatzen da iparekialdera; Larrate lepoa baino lehen, pista bihurtzen da. Huberleta kaskoaren ipar mazelan doan pista honek ut-ziko gaitu Bastidan, gal-biderik gabe.

BELTZA

Desmaila: 758 metro. **Erraztasuna:** Erraza, nahiz eta Iparlako lepora iristeko dagoen korridorea arris-kutsua izan edurraz edo euriz bustita izanik; leku zorabiagarria. **Mapak:** Pays Basque Est 1:50.000, Urdoze eta Bastida ongi aurkitzeko, eta Abraku errekatik Galartze lepora joateko, IGN IHOLDY 5-6 1:25.000.

NIRE LAPIKOTIK

Trufak

Nahasgaiak: TXOKOLATEAREN TAZA litro bat esnegain likido, 150 gramu txokolatu zuria, eta 250 gramu txokolate beltz. BIZKOTXOAREN TAZA, lau arraultze, 75 gramu azukre, eta 75 gramu irin.

Txokolatea prestatzeko jar ezazu esnegaina sutan irekin arte, eta irekiten hasten denean sutatik atera. Txokolate zuria eta beltza txiki txiki eginda nahasi esnegainarekin, eta sutan jira eta jira egin dena nahasi arte. Izozkailuan sartu erdi izozten den arte. Erabili behar denean izozkailutik atera ontzi batean jarri eta muntatu arte ziri baten bitartez irabiatu. Garrantzikoa da muntatzen hasi baino lehen erdi izozturik egotea, bestela urtu egiten da eta. Prest dago orduan pasteleroen manga horietako batekin bizkotxo gainean ipintzeko.

Bizkotxo egiteko berriz,

arraultzeak eta azukrea berrotan muntatu. Eta erabat muntaturik dagoenean irina erantsi eta nahasi. Mantekilaz igurtzitako plaka batetan zabaldu eta labean sartu berrehun gradutara. Zazpitik hamar minututara eduki labean. Atera eta hozten denean ur, azukre eta cointreau pizka batekin mozkortu. Mermelada edo pasteleritako kremazko kapa fin bat jarri. Ondoren biribilkatu txanpon baten tamaina hartzen duen arte. Ozkailuan gordetzen da.

Erabiltzekoan bost bat milimetruko zerra txiki batzutan moztu eta gainean jarri txokolatea

Eba ARGIANO

IGARRI ETA IGORRI

Aurreko KOXKAN eman genion «Igarkizun Sariketa» honi hasera. Gaurkoan segida duzu. Igarri dituzunak eta igarriko dituzunak sobre batean sartu eta helbide honetara bidal: ARGIA. «KOXKA sariketa». Virgen del Carmen. z/g. Ramonenea behe. Donostia-12. Igarkizun gehien asmatzen dituztenen artean zozketa egingo dugu, eta bi hilabete behin emango dugun saria ez da nolanahikoa: Athletik eta Realeko jokalariek sinutako baloia. Badakizu Igarri eta ondoren Igorri.

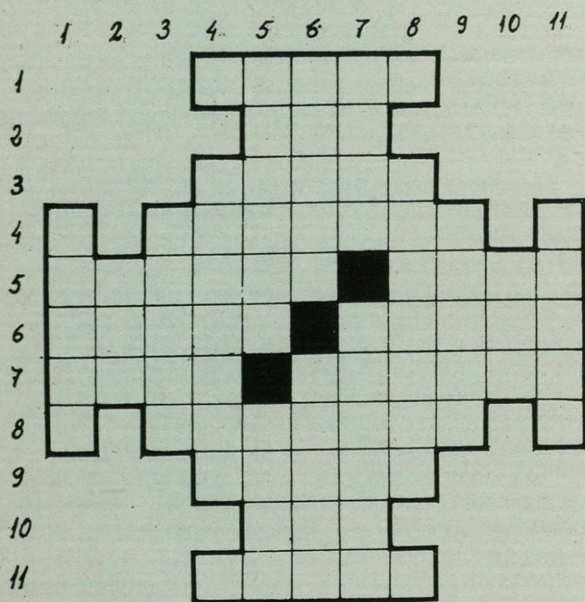
- 4.— Txiki—txikia
igerian trebea,
itsasoan bizi da
edo erreketan.
- 5.— Denok dugu bat
eta bi,
hotza da
eta bero dago beti.

- 6.— Katuak badu, gizonak ez du;
emakumeak badu, astoak ez du;
nik ez dut eta zuk beti daramazu.

**igarkizun
sariketa**

GURUTZEGRAMA

ENBIDO

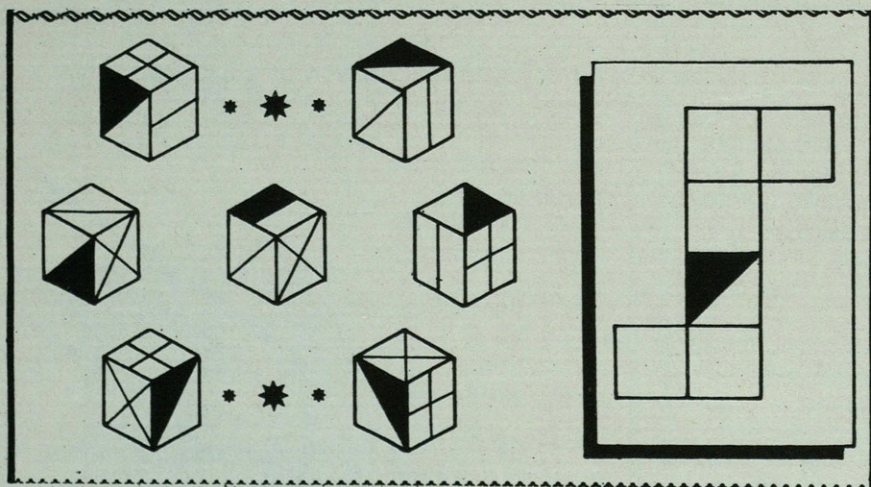
bera. 5.— Pertsonaia mitologikoa. (ald.) Zenbakia. 6.— Ale-landarea. Zoria, asturua. 7.— Gipuzkerazko zenbait eremutan, zuen. Aipamenak. 8.— Uranioaren sinbolo kimikoa. Urteko sasoi. Bat. 9.— Giza oinaren atzeko zatia. 10.— Bikoa (karta jokoan, adibidez). 11.— Bizirik gabe geldituko.

GOITIK BEHERA: 1.— Eman ezazu. 2.— (ald.) Oinarrizko edaria. 3.— Bizkaieraz kitatu. 4.— Lehenengo bokalea. Lepondo, lepoaren atzeko alde. Kontsonantea. 5.— Muga singularrean, zerbaitearako gaia adierazten duen atzizkia. Barazki. 6.— Bi parte berdinetan zatitutako oso baten parte bakoitza. Plater handi. 7.— Esaten dut. Fruituak. 8.— Bokalea. Hankartea, zankartea. 9.— Pisu. 10.— Orduan hitzaren bokaleak. 11.— Ahoskatu, hitzak....

LUZETARA: 1.— Emakume izena. 2.— Egintza-ren kontinuitatea adierazten duen aditz partikula. 3.— Film batetako argumeto-izkribu. 4.— Bokalea. Ontzi sagaratu. Lehenengo bokalea

KUBOAREN AURPEGI EZKUTUAK

Eskubikaldean kubo baten desarroiloa daukazu, baina, kubo horren aurpegi bakarra da ezagun, beste guztiak esku ezkutu batek ezabatu ditu, derrepentean borratu. Hala ere, txantxetazko gauza izan omen da, ezkerraldean kuboaren jatorrizko zazpi marrazki utzi bait dizkigu. Baduzu zertan denbora pasa: asma itzazu kuboaren aurpegi ezabatuak.

Petit Bourgeois guraz

«Un soneto me manda hacer Violante» famatu hura «ARGIAK esan naute» itzuli beharko nuke nere kasu pertsonalera (barkazioa Joshemari).

Ba hori, milagarrenerako zela uste nuen hura hama-bostero egin behar omen dut, eta noraezean edo, lehen artikulo autofago haren ondotik hartu nuen telefonoa:

— Hi, eta zertaz egin behar diat, kulturaz, literaturaz, kronika soziala...? (politika hitza ahoratzeko herabietiegia).

— Herorrek nahi duana, txekenblanko daukak.

Eta orduan okerrago geratzen zara, beti maite bait dugu bidea markatua izatea —batzutan sillarruedasen joatea ere nahi izaten dugu—. Limosnero antzera agindutxo baten eske gabiltza, agintari jauna oinpera nazazu, arren. Lagun batek pasonibel baten gainetik oinez pasatzerakoan, hori egiteagatik kristoren multa jarri beharko liguketela esan zidan, bera ere tren batek ia-ia harrapatu zuela behin, baina zigorrik ez zegoen bitartean hori egiten segitzeko asmoa zuela. Psikologoek aterako dituzte ondorioak; nik telefono deiaren jarraipena emango dizuet:

— Joder! Baina nik ez diat nere burua hori egiteko gauza ikusten.

Bueno, orduan zer? Dene-tatik pixkat? Anduk bezala?

— Mesedez hi! gauza bat duk hire buruagan kondidantza gehiegirik ez izatea eta bestea maila horretaraino errebatzea!

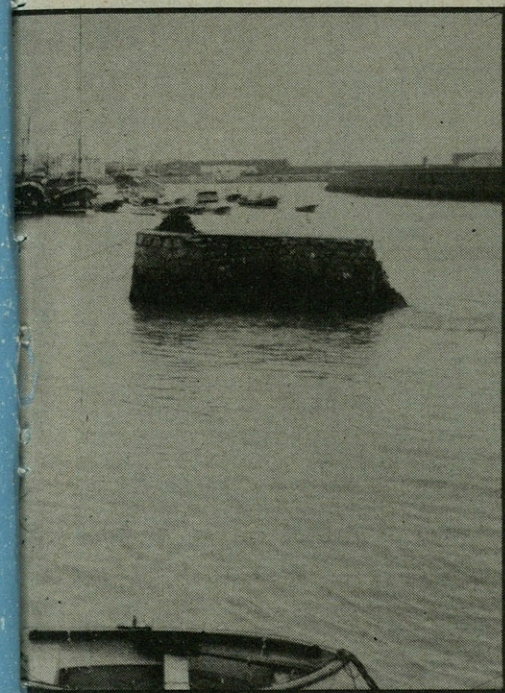
Hala bada, betor gaztigazioa, gora zapalkuntza! Ah! (ene solaskideari zuzenduriko hitzak) Andurena ez duk hain txarra, eh!

MEENDINHO

k direla eta

Gobernuak ez ditu bete hartutako
konpromezuak

RRUKO UAN, ZAREN ZTERTUZ

gehiago beharko
eke

Datu hauetan ikus dezakezuenek, azken urteetako errekinaren garestitza oso osorik gure lepora joan da.

Horrez gain, Gobernuak ez ditu mantendu gurekin hartutako konpromezuak. guk arrainaren prezio minimoa mantenduz gero, Gobernuak berak prezioetan sortzen ziren diferentziak ordainduko zizkigula prometitua zigun; baina ez dugu diru hori inondik ikusi».

Bajurako flota berregitura beharrean

Bajurako armadoreek azaldu dizkiguten arazo hauek izan dituzte ondorio larriak Ondarroan: 1.969an Bajurako

rako untziak 79 ziren bertako portuan, eta ordutik urtez urte gutxituz joan dira. Aurtun jadanik hiru dira arrantzarako galdu direnak: «Estrella de venus», «Josi», eta «Pedro Maria Jose». Guztitara ez dira 28 baino gelditzen, eta gauzak dauden bezala, Kofradia-koen beldurrak arrazoizkoak direla onartu behar.

«Makina bat urte daramagu bestalde, Bajurako flota berritu nahiean; Europako Ekonomi Elkarrekin dituen arauetara loturik nahigenuke egon eta hauen dotrina hauex da: untxi txikiagoak eta untxi gehiago egin behar direla. Guk hemen ditugun 1.500 zalditako txalupak handiegiak dira: unibertsalki onartzen den gauza da gaur mila zalditatik gorako untxiak ez direla errentagarri.

Baina arazoa da, dugun flota zahartua izanda ere, ez dela inor ausartzen berrikuntza hastera, ez baita digute erraztasunik ematen. Frantzia adibidez, arrantzaleek 40ko interesez lortzen dituzte kredituak untxi berrikuntzarako. Baina hemen askoz garestiagoak dira, 11tik gorakoak alegia»

Alturako: Lizentzien arazoa eta armadoreen indarra

Bajurakoak halakotan badabilta ere, Alturakoak gorantza doaz: 90 untxikontabiliza daitezke egun Ondar-ruko portuan.

Izan ditu Alturako alor honek ere arazoak azken aldian, hala, arrantzarako Ekonomi Elkarrekin banatutako zorioneko lizentziak. Baina Alturako armadoreen egitura enpresarial sendoak, lortzen dituzten irabazi kopuruak, salmenta kontrol zuzena eta marinelaren manderatzea aprobetxatuz, lortu dute Alturako arrantzen jabeek aparteko boterea eta indarra izatea Ondaruko portuan. Horrela, gertatzen da Bajurako untxiak krisi larri-ri aurkitzen diren bitartean, alturakoek garapen aski indartsua ezagutzea.

Patxi Etxaburu, 54 urtetako marinel ondarrutarrarekin mintzatu gara Alturako arrantzaren egoeraz. 15 urte zituenetik itsasoan hazia, Alturako untxi batetako makinista, urte honen lehen hilabeteak lehorrean egitera beharturik dago. Oraindik ez baita dute arrantzara joateko lizentziarik eskuratu.

«Azkenengo bi urteetan arrantzarako sistema aldatu egin dugu zenbait itasuntzitan: lehen 'arrastrea' erabiltzen genuen eta orain 'kordan' ibiltzen hasi gara, arrainak amuz harrapatuz. Hamabi mila amu inguru botatzen dituzte untxi bakoitzak, eta horrela arraina sarek baina garbiagoki arrantzatzen dugu.

Baina Alturako arrantza egiteko lizentzien beharrean aurkitzen gara. Orain bertan lehorrean bagaude, ho-

rregatik da. Gero eta lizentzia gutxia-
go ematen digute. Nolanahi ere, mari-
nelok ez dugu lizentzia arazo honetan
parte zuzenik, honen negoziaketa ar-
madoreen eskutan baitago.

Egia esan, Alturako untzietako ma-
rinelok ez dugu erabakirik hartzeko
aukera handirik. Armadoreek hartzen
dituzte guztiak. Arrainaren salmenta
ere zuzenean ere beraiek antolatzen

dute, eta guk soldata fijoarik ez dugun
arren, arrantzaren irabazien porzen-
taia baizik, beraien hitza onartu behar
izaten dugu, irabazi horiek zenbatera-
koak izan diren jakiteko ere. Onda-
rroan Alturako armadoreak herrikoak
eta Bermiotarrak dira nagusiki».

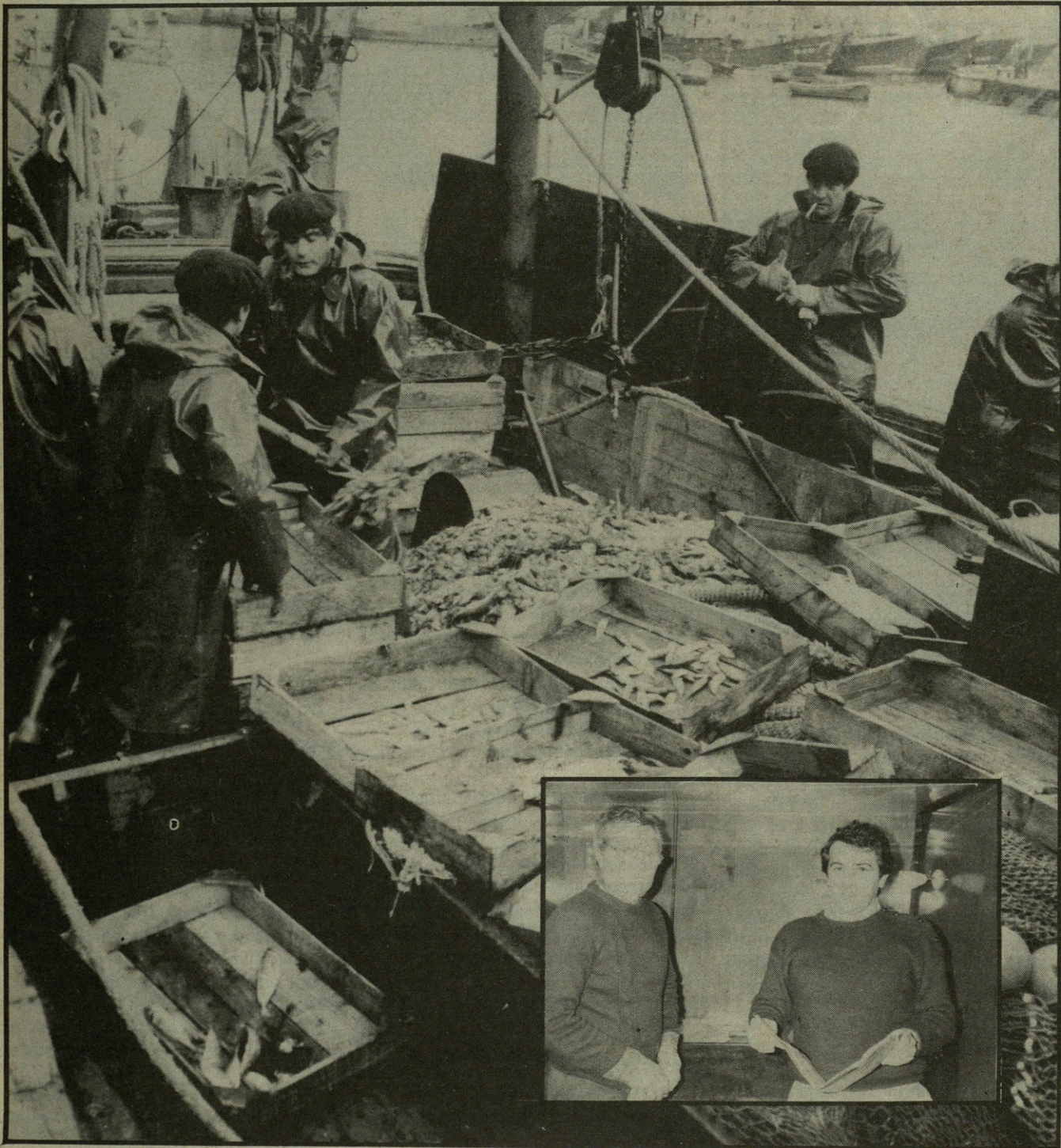
Iluntzean eta kronika hau bete on-
doren, Ondarroa utzi genuenean, por-
tuan ikusitako azken imaginaren kon-

trastea bizia zen: alde batetik, lonja-
tan, Alturako untziek ekarritako
arraina salgai, erosleak subastan eta
kamioi konjeladore handiak Madril
eta Bartzelonaruntz abiatzen; beste-
tik, Kofradian bildutako Ba ùrako ar-
madoreen aurpegi kezkatia.

Antton AZKARGORTA
Karmelo LANDA

Bajurakoak greban eta Alturakoak lasai

Flota zaharra eta berritzen ausartzen ez

AURRERAPASU IKARAGARRIA EMAN DU EUSKAL IPUINGINTZAK

Joan den Durangoko Azoka ipuinaren azoka izan da

Xabier E.

Literatur aldetik 1983.ak nahiko urte pobrea zirudien, edo hori uste genuen Durangoko Azoka baino lehen, urte osoan argitaratutako liburuak oso oso gutxi bait ziren. Durangon ordea, hango aukera guztia ikusiz bestelakoa iruditu zitzaigun, euskal literatura goraka doala kantitate eta kalitate aldetik. Hala ere, ni neu behintzat, ez nintzen oso pozik atera Durangotik; Durango lorategi eder bat bilakatzen ari da euskal literaturaren basamortu honetan (gero eta lur emankorragoa duen basamortua izan arren, basamortua izaten dirauena), izan ere Durango aurretik argitaratutako azken liburua uztaila hasieran izan zen, **Arantxa Urretabizkayarena** hain zuzen eta «Erein»en eskutik; «Elkar»ek ateratako azken liburua ekainan: **Iñaki Garmendiarena**; Haranburu Altunak apirilean **Mario Onaindiarena**, eta «Hordago»k maiatz hasieran **Jolasen**. Gure argitaletxeen jokaera argi geratzen da arestiko datuak ikusita; egia

Joan zen 1983. urtea eta berarekin batera Durangoko Azokak ekarri zigun liburu-andana. Nahiz eta dagoeneko aurtengo urtarrila ere bukatzekotan egon, ez nukeen iazkoa pasatzen utzi nahiko balantze minimo bat egin gabe. Ondorengo artikulua ez da gainbegirada bat baino; azterketa eta kritikak gerorako utzi ditugu liburu hauek azterketa sakona merezi bait dute. Oraingo honetan ordea, urjentiazko balantze bat egin dugu; Durangon argitaraturiko sei libururi buruzko ohar batzu besterik ez.

esan ulertzen da beren jokaerea baina ez onartzen. Aipagarria da alde honetatik «Elkar»ek gaztetxoaren sailetan daraman politika, urtean zehar eta etengabe ari bait da liburuak ateratzen eta ez azoketarako bakarrik.

Baina artikulua honetan azken Azokaz hitzegin nahi nuen eta hain zuzen azken Azokan ateratako ipuin bildumei buruz.

Azken boladan ikaragarriko gorakada izan du ipuinak gure artean; sari literarioak ikustea besterik ez da; eta gorakada hori nolabait nabaritu da iazko Azo-

kan, nire ustez ipuinaren azoka izan dena. **Donostia hiria I** eta **Donostia Hiria II** liburuak ateratu ditu Haranburu Altunak, eta nik ez dut inolako komentariarik egingo, bakarrik esan 7. «Susa»n agertzen direla horko zenbait ipuin; bai eta sariak alde batetara utziz sar gaitezen idazleekin.

Argitaratu diren liburuez gain bazeuden bi ipuin bilduma prest eta kaleratu gabe gelditu direnak: **Ion Miranderena** bata, eta **Mercé Rodoreda**rena bestea. Eta aurreko honekin loturik ohar txiki bat ere egin behar dut **K. Santiesteban**en liburuari buruz, hots, baten bat-

nobela llaburra eta ipuin luzearen tartean dagoela.

Sei liburu

Sei dira beraz, goiko purga horren ondorioz geratzen zaizkigun ipuin liburuak: Sarrionaindiaren **Narrazioak**, Jimuren **Dudular**, Laura Mintegiren **Ilusioaren ordaina**, Mikel Hernandezen **Panpinen erreinua**, Mario Onaindiaren **Gau ipuiak** eta Josu eta Joxemiren artean egindako **Iputargi beltza**.

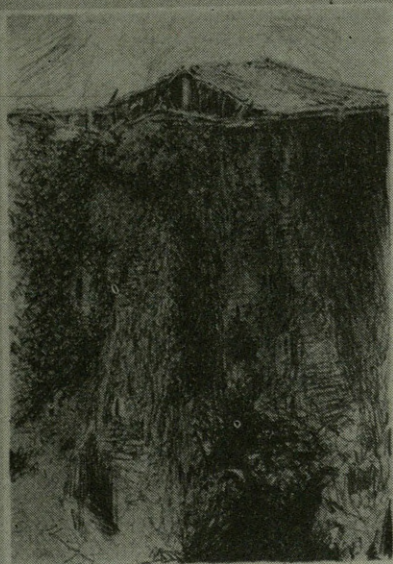
Sei liburu hauek badauzkate antzeko zenbait elementu elkarren artean; maila handiko liburuak dira, teknika modernoak erabiltzen dira guztietan, uste gabeko bukaerak... Baina azter ditzagun banan-banan, gainetik besterik ez bada, sei liburuak.

«Narrazioak»

Joseba Sarrionaindiaren **Narrazioak** izan zen Durangon gehien saldu zen liburua, baina ez da bakarrik Durangon izan, Gasteizen

NARRAZIOAK

Joseba
Sarrionaindia

euskal literatura

ELKAR

«Narrazioak» izan da tarte handiz azken hilabeteen gehien saldu den literatur liburua.

behintzat, gabonetan gehien saldu den liburua **Narrazioak** hau izan da. Guzti honen zergatiak hiru erantzun posible dauzka: bata, Josebaren egoera denok ezagutzen dugu eta nolabaiteko eragina izan dezake irakurlegoarengan —ikus urtarri-laren 16ko «Egunon»—; Josebaren aurreko ipuinak eta poesi liburua lirarteke bigarren erantzun posiblea, eta hirugarrena liburuari buruz lagunen artean egindako komentarioek bultzatuta deza-kete irakurlea liburua eros-tera.

Josebaren li buru hau as-palditik espero zen, baina zuzenketak atzeratu egin du kaleratze unea. Hala ere, eta hau nire eritzia da, liburuko

ipuinetan ez da ikusten **Maggi** edo **Enperadore**aren borobiltasun hura; ipuinak bukatuta daude, ederki narratuta —arintasun handiz—, gustora irakurtzen dira baina azken orrazketa falta zaiela uste dut. Bestalde Josebak denbora eta lekuarekin jolasten du, Ginebrara garamatza batzutan, XIX. mendeko itsasuntzi batetara bestetan... 10 ipuin dira eta oso estilo ezberdinak darakuskigu; **Amodio Fantasia bat**, **Berdez jantzi-tako neskata** izeneko ipuin txinoan oinarritzen da, beste batzu poesia batetan... Dena den, gai baino gehiago, nik Josebaren idazkera aipatu-ko nuke, gauzak kontatzeko duen erreztasuna alegia.

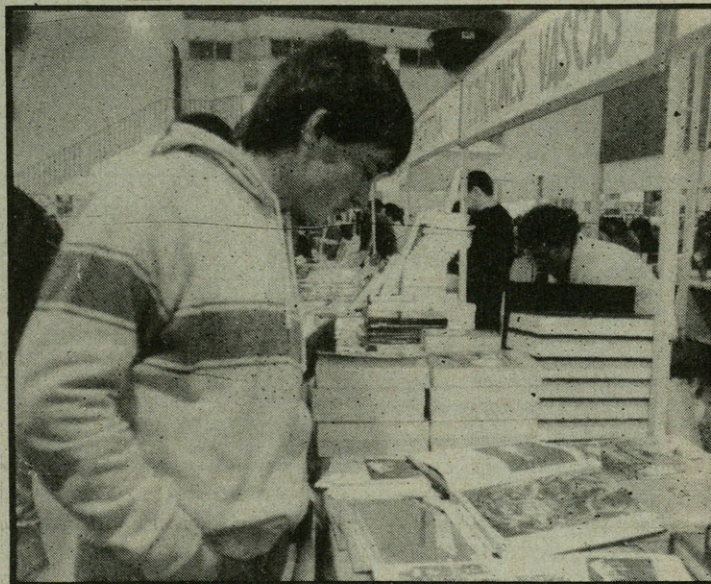
Azkenik ez nuke ohartxo hau bukatu nahi **Itzalarekin solasa** ipuina aipatu gabe, eta Josebak berak liburu bukaeran jartzen duen, oharra: «Euskal literaturari buruzko elkarrizketa bat nahi nuen ene lagunarekin, baina ezina egin zen, bidenabar».

«Dudular»

Joseba Sarrionaindiaren liburuak toki eta garai ezberdinetara eramán bagaitu, Jimuk beste toki batzutararamatza batzutan, eta Euskal Herrian galditu besteetan. 18 ipuin daude **Dudular** izeneko liburu sinbolista honetan. Era eta estilo guztietako ipuinak daude, llaburrak, luzeak, ezezagunak eta ezagunak... Joseba bezala, euskal literaturaz ari

tuen horietako bat da. Laura «Susa»ren bidez ezagutu genuen bere **Satorzuloan** ipuinarekin; oso ipuin landua da, errealitatea, fantasia eta oroimena nahasiz efektu politak lortzen ditu Laurak; baina liburuan badaude beste sei ipuin gehiago.

Laurari ustegabeko bukaera atsegin zaio, irakurleari kolpea ematea (**Ilusioaren ordaina**, **Neska hura gogoratzen dut**), baina badaude ipuin klasikoagoak ere: **Betaurrekoei esker** eta **Paris edo**. Ipuinetan gizon eta emakumeen paperetan sartzen da Laura; **Ez dedila belu izan** finalista geratu zen iaz gobernoaren lehiaketan, neska baten historia azaltzen zaigu lau zatitan, amodiozko (?) historia bat, eguneroko lana, amodiozko

zaigu une batez, **Euskal-erriak sortu ninduen honela** ipuinean hain zuzen, eta aipatzekoak dira basamortu eta bidaiak, **Huts** ipuin llabur eta astuna —ez irakurketa aldetik—, edo **Lau zaldun**, zeinetik komik bat egin baita, edo **Amodio amatiar bat** ipuin beltza... Ikusten den bezala oso gai eta estilo ezberdinak.

«Ilusioaren ordaina»

Laura Mintegiren **Ilusioaren ordaina** espero geni-

historia (erotikoa), eta sendagileari egindako konsulta. lehen eta hirugarren pertsonaren jokua litzateke aipagarriena.

Hala eta guztiz ni gehien hunkitu nauen ipuina **Ekaitzaren ilunaz** izan da. Abuztuko uholdetan kokatzen da, egun hura bi pertsonaren ikuspuntutik ikusita, familia baten beldur, ikara eta negarra.

«Panpinen erreinua»

Panpinen erreinua, Mikel

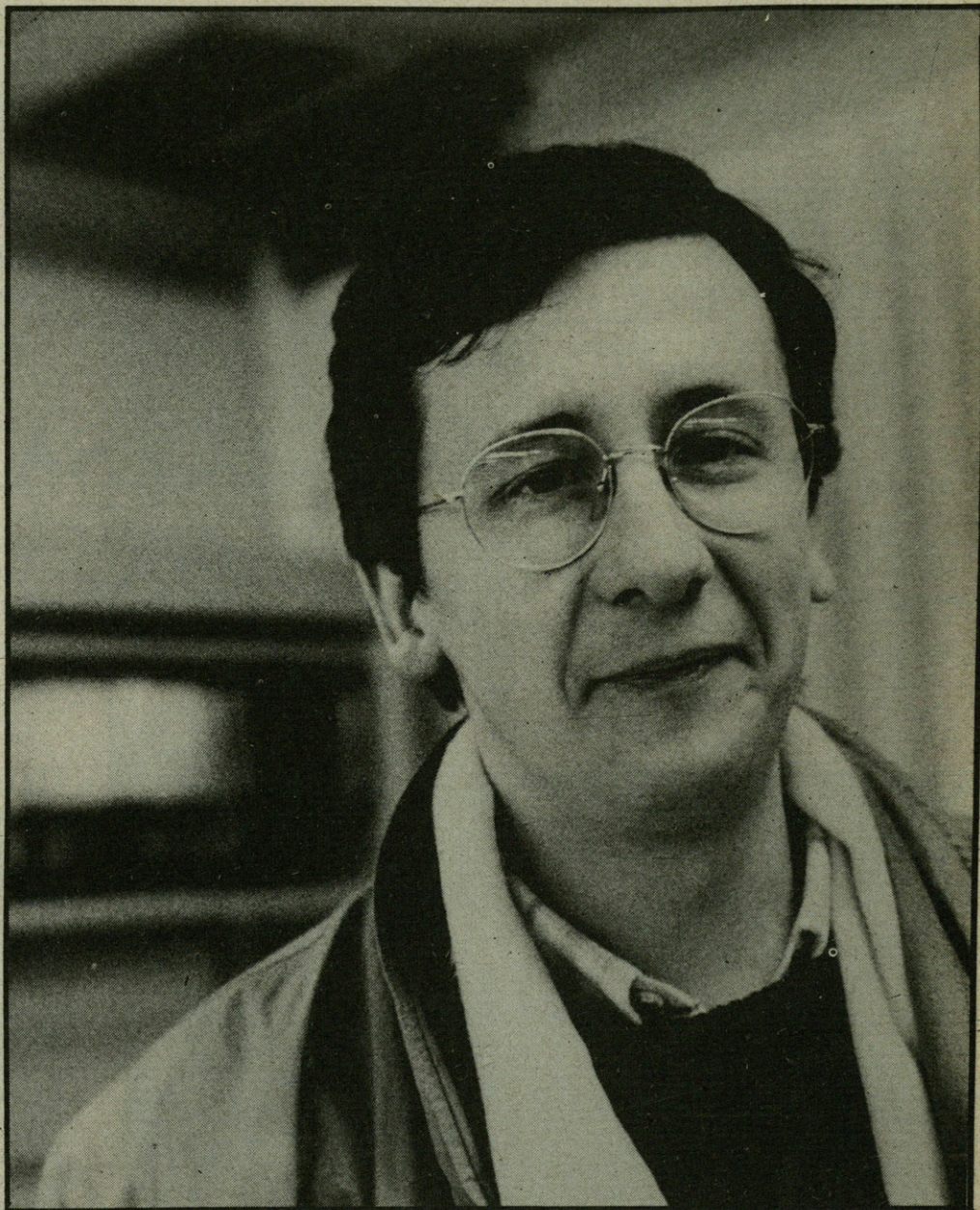
Hernandezen liburu hau oso teknikoa da, zehatza, idazleak darabilen hiztegia, egitura... dena dago oso ongi landuta, erdara non eta nola sartu... modernotasuna darré bertako bost ipuinei.

Liburuko ipuinak 80-82 urte artean daude idatzita eta bat behintzat ezaguna da **Gurutzegramak egiten zituen gizona**, «Susa»n argitaratuta hain zuzen. Bost ipuinetatik, lau dira fantastiko eta bestea **Nota urdinak** da, liburuko ipuinik luzeena —liburu erdia—, erdaraz eta euskaraz kontatua; Donostian dago lekuturik eta hiru historiaren arteko korapiloa azaltzen zaigu, hau da, errealitatean gertatzen den bezala gai, pertsona eta egoerak nahastuz.

«Gau ipuiak»

Gau ipuiak da Mario Onaindiak 1983an argitaratu duen bigarren liburua, eta lehena bezala akatsez josita dago. hau nahiko adierazgarria da. Mariok ipuin onak idazten ditu, nire ustez, baina bukatu orduko uzten ditu gehiegi orraztu gabe, eta horrek ipuinaren kalitatea jaisten du. Akats ugari daude bai sintaxi aldetik, bai ortografikoak eta azkenik inprentakoak; ez dakit liburua presaka aterata dagoen baina penagarria da hau, **Grand Placen aurkituko gara** bezala, akatsez josita egotea, eta Grand Placen ez zen presaka atera.

Ipuinek oso gai ezberdinak ikutzen dituzte eta kontatzen duena garrantzitsua bada ere, oso inportantea da nola kontatzen den; bukarako ustegabeak, ironia, estiloa —eskutitzaren erabilera—, denboraren tratamendua... Amodiozko bi historia dauzkagu (bata mendekantza), eskola giroko beste bat, nolabait poliziakoa dena; borroka armatuaz, zuzentasunaz, laugarren bat, eta azkena Kafkaren **Itxura-aldaketa** nobelaren antzekoa —eta ez hain antzekoa, ipuin honetan

Mikel Hernandez Abaitua, «Panpinen erreinua» ipuin-liburuaren egilea.

subkonszientearen jokua bait dago, hil eta gero beste batengana goazela, etabar—.

«Iputargi beltza»

Eta azkenean **Iputargi beltza**, ARGIAko Josu eta Joxemiren artean egindako liburu-kapritxo hau. «Susa» saileko hirugarren liburua. Kanpotik ikusita oso liburu atsegina dirudi, koloretan, 25 marrazki, 25 poesia, eta beste 25 ipuin llabur... itxura onekoa. Nik neuk oraingoan, ipuinei buruz hitze-

gingo dut. Ipuinetan —liburu osoan— sexua da gaia, sexua eta sexua; Josuk irakurlearekin jolas egiten du, hots, ezagunak diren testuak erabiliz jokatzeko du gurekin; David, Kain, Amabirjina, Sanson... Josuk historia (biblia esan beharko nukeen?) sexuaren aldetik aztertzen du (eta denerako dauka esplikazioen bat). mariok eta laurak bezala, bukarako kolpea du gustokoa Josuk, ustegabe hori. Ipuin batzu «Susa»n argitaratuta daude iadanik (erotikoan, jakina), eta guztiek gai

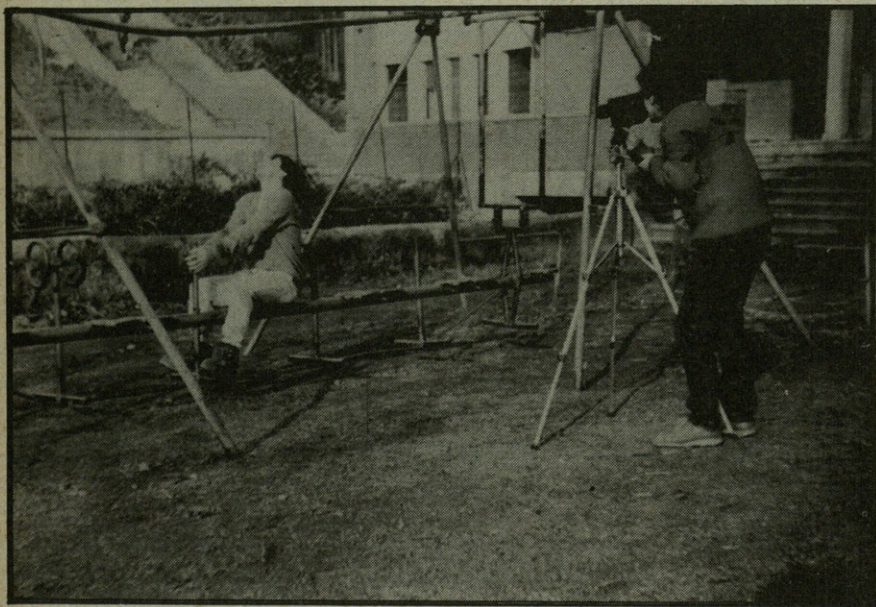
bera izan arren, ez da oso nekagarria gertatzen irakurketa (honetan badute zeri-kusirik poesiek eta nola ez, Joxemiren marrazki ego-kiek ere).

Aurrera

Orohar esan genezake euskal ipuingintzak ikaragarriko pausua eman duela azken azoka honetan, eta kantitate kalitate binomioa mantentzen dela, hau da, kantitate asko bada, kalitatea handia da ere. 83ko Azoka ipuinaren azoka izan da batere zalantzarik gabe.

Super 8n egiten dituzte beren lehen saioak

ARAMAIOKO ZINEMA TALDEA: «ZINEMA ARTESANIA HUTSA DA»

Batez ere argazki eta montaia onak egiten saiatzen dira.

Badirudi giro berria usaintzen dela Araba zaharrean. Aramaixon oraingoan, zinemaren mundua lantzen ari den gazte talde baten eskutik. Zortzi bat direla esan behar, «baina momentuz», aitortu diguten bezala, «orain, ikasi nahi duen jende berria sartzekotan gabilta». Elkarrizketa egitera joan ginen egunerako etxe baten salteiatzea filmatu behar zuten baina ezin izan genuen grabazioa ikusi. Izan ere, filmearen pertsonaia printzipalak zangoa hautsi zuen eta gogoak bete ezinean geratu behar izan genuen. Jende berria sartzeko ahalegin horretan biziki animatu nahi ditugu le-rootatik. Ea gogor ekiten diozuen!

ARGIA.— Badirudi nahiko arraroa dela Aramaio bezalako herri txikietan ekintza hauek sortzea. Batez ere, inguruetako herriak handiagoak izanik kultur arloan ezer somatzen ez dugunean. Zergatik eta nola dagi aurrera Aramaio talde honek?

ARAMAIOKO ZINEMA TALDEA.— Historia luzea izan daiteke. Hemen, Aramaixon, ez da gauza handirik egiten. Jende guztia ari da «a tope» lanean jaiak prestatzeko eta ezer lortu gabe erretzen dira.

Orduan zera erabaki genuen: fijoia izan zitekeen zerbait montatu eta gure gustora ibili. Herriko jende gazteak bizia izan behar du eta, jakina, horretarako kultur mugimendu bat premiazkoa denez gero, ezin gaitezke muga jaietara.

Argazki taldea hasi zen, nahiko ondo ari dena... eta gu zineman. Lehenago beti zen jaialdi bat antolatzea, hiru hilabete erretzen, amaitu eta jaiak; baina hori bukatu zen.

A.— Nork laguntzen zaituzte diru aldetik, materiale etabarretan?

A.Z.T.— Hasterakoan taberna ireki genuen jaietan; hemen lortu genuen lehenengo pausoak emateko lain diru. Orain, ostea, Aramaioko zaharren egunari buruz pelikula dokumental bat bukatu dugu eta hori herriko gurasoen elkarteak ordaintzen digu. Horrelakoak ere sortzen hasi dira. Adibidez, Diputazioak, oso adoretzu eta interesaturik gabiltzala ikusi duenez,

tresna batzu erosiko dizkigu. Udaletxeak bestalde lokalea eman digu oraingoz.

A.— Saltzeko helbururik bai?

A.Z.T.— Ez, ez, ez. Gurea zeharo apartekoa da.

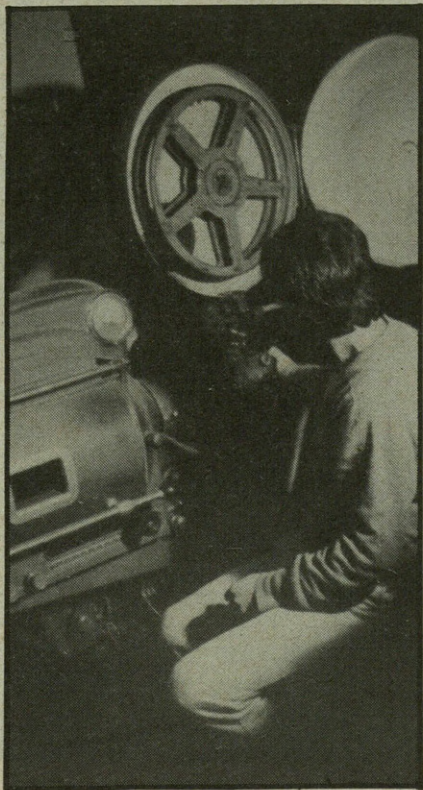
A.— Orduan, hobby gisa egiten duzue ala lehen aipatutako beharrengatik militantismo hutsez?

A.Z.T.— Ez, militantismoa ez. Gure taldean garbi daukagu militantismo-rik ez dagoela. Gustatzen zaigu eta egin nahi dugu, besterik ez. Eta urtebete pasatu behar baldin badugu pelikula bat egiten, ba, urtebete pasatuko dugu hogeí minututako pelikula batekin. Nik, negozioaren zinearen alternatiba bezala jarriko nuke, lagun artean emanaldiak eskeintzeko besterik ez bada ere.

A.— Materialearen mundura itzuliko gara. Hau da, zergatik Super 8a eta ez bideoa, azken hau merkeagoa izanik?

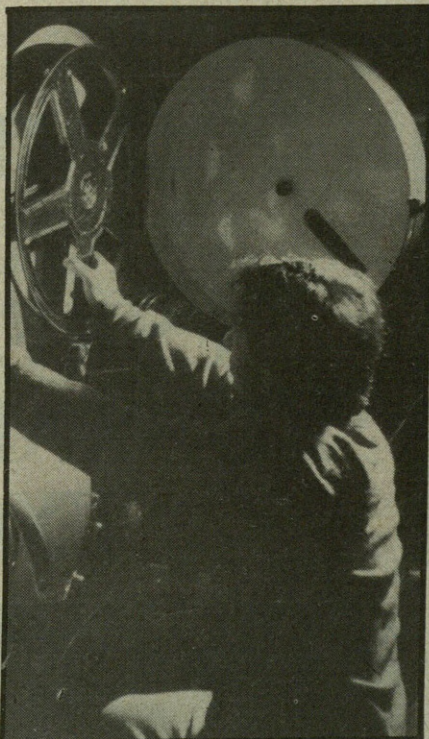
A.Z.T.— Zinea egin nahi baduzu, aukera bakarra 8a da. 16 milimetrotan garestiegia gertatzen da eta 35ean pentsatu ere ez.

Egia esan, bideoa beste posibilitate bat da, gaur asko zabaltzen ari dena. Jendeak bere telebista erosten du, gero bideoa eta bideoz filmatzeko «katxarroa» azkenik. Zer esanik ez, bideoarekin bentaja izugarriak daukazula; askozaz errazagoa dela; zinea ordea artesania hutsa duzu.

Gezurtia baino, zinegilea magoa da ikuslearentzat.

«Gure taldean ez dago eragozpenik euskararekin; denok ados gaude lana euskaraz egitearekin»

Heuren artean parre egiten omen diete asmatzen dituzten tranpei.

A.Z.T.— Ikuslearentzat magoak gara. Geure artean parre egiten diegu asmatzen ditugun tranpei. Baina gezurtiak ez.

Gainera literaturan berdin gertatzen da: zuk imajina bat sortu nahi izanez gero eta halako metafora erabiltzen baduzu, irakurlea engainatzen ari zara; baina ez zara engainatzen ari ideia hori komunikatzen diozun bitartean metafora horren bidez.

A.— Orain taldeko idazleari zuzenduko diot hurrengo galdera: idazle bezala nola ikusten duzu eguzkia eta nola zinemagile bezala.

A.Z.T.— Idazle bezala... magala; zinemari, eguzkia, koloretasuna eta epeltasuna da.

A.— Betiko galdera bada ere, nola ikusten duzue euskara zuen lanean?

A.Z.T.— Oraingoz behintzat gure taldean ez dago eragozpenik, denok ados gaude lana euskaraz egitearekin. Hala ere, erdara, adibidez pelikula honetan nahiko eztabaida egon zen erdara sartu edo ez erabakitzerakoan. Badira pertsonaia batzu, euskaldunak

«Gure lan honetan ez dago militantismorik; gustatzen zaigu eta egin nahi dugu, besterik ez».

A.— Badauka etorkizunik bide horrek, ezta?

A.Z.T.— Etorkizuna bai; baina oraindik inork ez daki zinta batek zenbat denbora iraun dezakeen kondizio onetan. Zeluloideak ziur dakigu 50 urtetik gora irauten duela.

A.— Hartzen al duzue literatura oinarritzat?

A.Z.T.— Literatura oinarritzat har daiteke, baina zinearen kodea ez da hitza, imajina baizik. Hor dago diferentzia. Gu argazki eta montaiari onak egiten saiatzen gara.

Oinarritzat, argumentu literarioa bai; baina aterako den produktuak ez dauka literaturarekin zerikusirik.

A.— Beno, eta zinemagileok zer zaretze: magoak ala gezurti hutsak?

ez direnak... Gereñoren nobeletan bezala. Gereñoren nobeletan aurkeztzen diren pertsonaia batzuk ez daukate euskal tradizio-rik eta berak esaten duenez oso gogorra omen da euskalduntzea.

Guri ere hori gertatu zaigu baina egun gaindituta dago. Euskaraz izango dira.

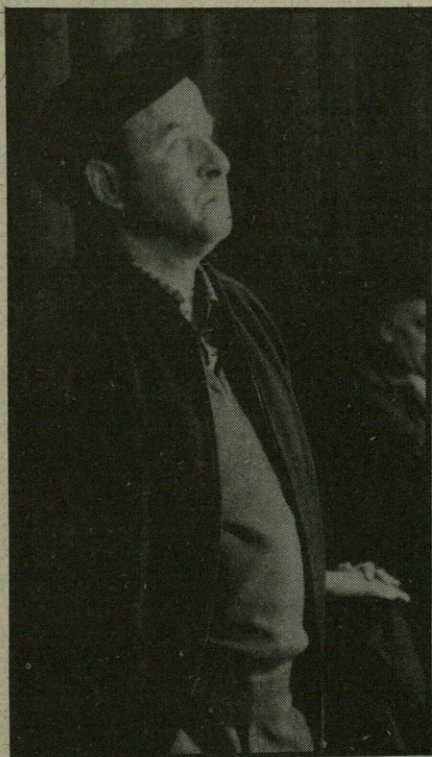
A.— Euskaraz eta Super 8an. Irtenbiderik?

A.Z.T.— Ez dago irtenbiderik. Lehiaketak... baina pelikula hauek ez dira kalera azaltzen normalean.

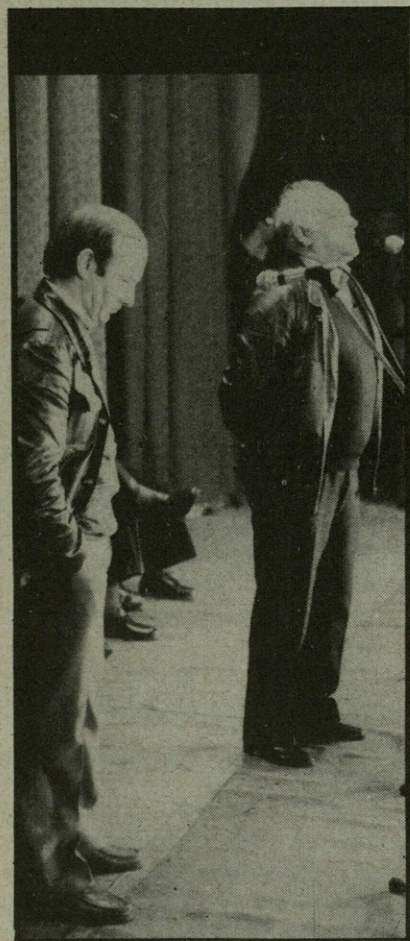
Egia esan, gure formatua ez da ego-kia saletan sartzeko; baina, esaten dizut, zinema, negozioa da eta zine hau ez da interesatzen.

LAU

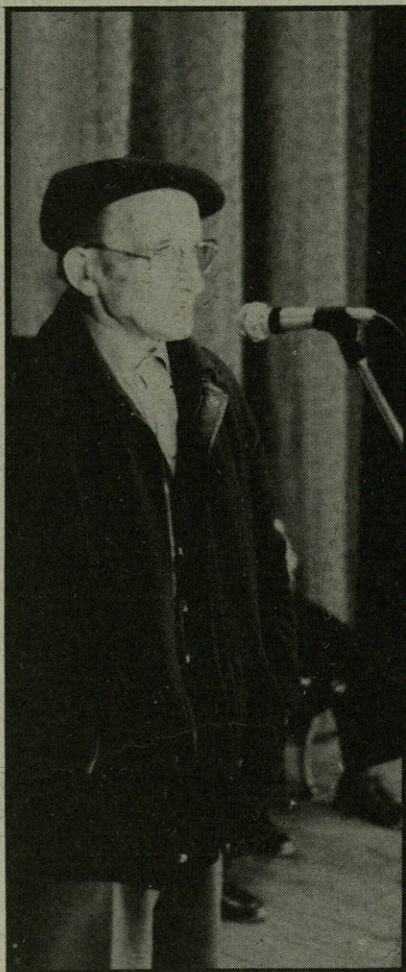
Datorren urtean Egileorri

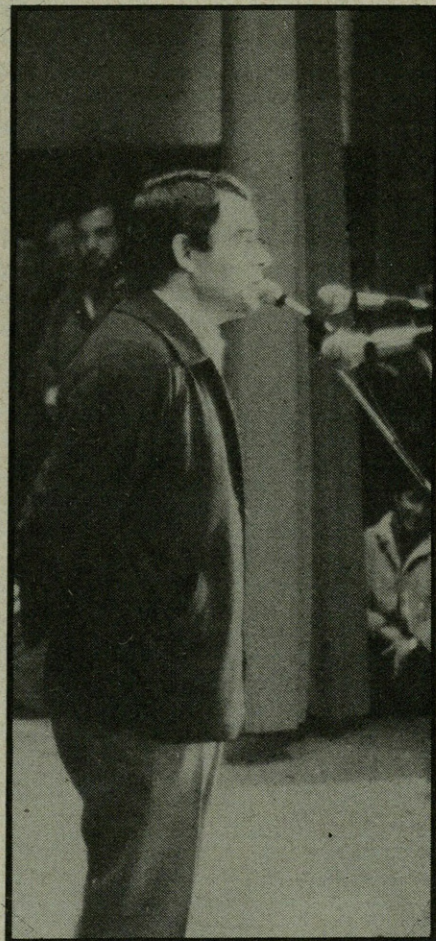
OMENALDI AMOLTSU BAT ESKEINI ZION EUSKAL HERRIAK TXOMINI

Xanpun eta Ezponda,
'Zer gertatzen da Ifarraldean?'.

Balendin Enbeita agurra botatzen.

Kinto lagunak omen dira Lopategi
eta Garmendia.

Urtarrilaren 22an Txomin Garmendiari Euskal Herri osoak omenaldi goxo, sentikor eta amoltsu bat eskeini zion. Bertara txoko guztietatik etorri zen jendea bere hondar alea pilatuaz. Astoria ia lehertzeko zorian gertatu zen entzulez gainezka. Kanpoan ere asko gelditu ziren ezin sartuz.

Parte hartu zuten bertsolariak ere Euskal Herriko alderdi guztietakoak ziren. Batzu garai batean plazetan asko ibiliak: Basarri, Balendin Enbeita, Loidi-Saletxe, eta abar. Beste batzu, gaur egun asko dabilzanak: Joxe Lizaso, Oranda, Lazkano, Amuriza, Lopategi, Jon Enbeita, Lazkao-Txiki, Lasarte, eta abar. Eta baita ere bihar egungo bertsolari promesak, nolabait esateko: Eguzkitze, Altuna, Peña, Telleria, Attola, Larrañaga, Gorrotxategi, Mendizabal, eta abar luze eta bukaezin bat.

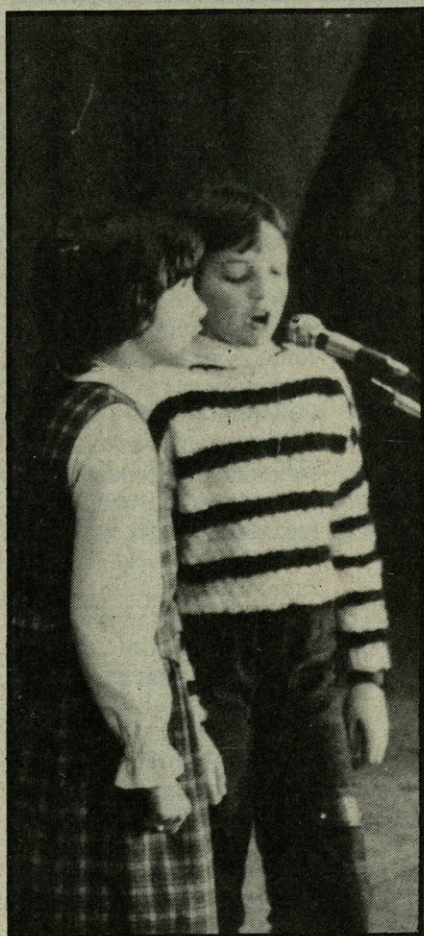
Gaien aldetik baziren gusto guztietakoak: banaka, binaka, eta hiruak ihardun zuten. Gai batzu serioak ziren, beste batzu farregileak, beste batzu abstraktoak ere bai. Dena den aspertzeko biderik ez zuten eman. Normalki saio oso motzak egiten zituzten bertsolariek.

Datorren urtean omendua izango denaren izena jakin erazi zen. Elosuako Egileor bertsolari ezaguna omenduko da. Aurtengo omenalditik entzulegoa oso pozik irten da eta datorren urtean era berdinean bilduko dela uste dugu.

'Itsasoari begira zer gogoratzen zaizu?', Amurizari. 'Txapela'ren hautsak Kantauri itsasoan, honek. 'Euskadik nahi dun haize librea ekarri dezala'.

ZALDUBI

Erregalua emateaz gain bertso pare bat ere eskeini zioten neska koxkor hauek

Mitxelena, Etxeberria, Basarri, Garmendia, Balendin Enbeita, Lasarte, Joxe Lizaso eta Lazkao-Txiki egon ziren denbora guztian eszenarioan. Lehendik omenduta zeuden bertsolariak ditugu hauek.

Berrogei bertsolaritik gora bildu ziren Astorian Euskal Herriko punta guztietatik etorrita.

BROMA EDER BAT, TXAPELA MEDIO

Errezilgo bertsolari txapelketa

SESTONDO

Hainbat aldiz herri txikietako albisteak isilik pasatzen dira gure astekari honetan. Askotan, tamalez, leku guztietara iritsi ezin garelako; eta beste zenbaitetan, berriz, herri horretan bertako jendea, herriko gertakari, kultur arazo eta zenbait kezka aztertze eta harrotze beldur izaten delako.

Gaurkoan hala ere, «ixilik» bere bidea egiten diharduen elkarte bati eskaini nahi nioke leerro batzuek betetzen duten tartetxo hau. Errezilgo «ERNIOPE» elkarteari hain zuzen.

Zer modutsutan kantatu degun
esango det berehala,
txapeldunari segi ezinik
atzetikan nola hala.
Loidisaletxe lagun maitea
etzaude oso makala,
Zaldibin hirugarren zendun
ta Errezilen txapela;
konprobatua dago inguru
hontan onena zerala.

AñoIren azken agurra (17 urte)

Ez da sortu zaharra. Hiru urte ditu. Errezilgo gazte askoren lanez, denboraz, izerdiz, txanponaz eta ahalegienez antolaturiko elkarte da. Ireki zenez geroztik, hamaika tertulia eta solasaldi atsegin eta umoretsu egiten den txokoa da, salda beroa haragi egosiarekin tarteko bixigarri delarik, gazte eta hain gazte ez diren askorentzat.

Gure elkarteek beti izan dute «txuleta» usaina. Normala. Errezilgoa ere ez da eszepzioa. Baina elkarte guztietan bezala, jan-edanaz gain kulturaz eta herri giroa bultzatzeaz kezkatutako jendea ere bada. Eta horrexegatik noa, hain zuzen, tartetxo hau eskaintzera.

Hainbat aldiz agertu izan gara egunkarietan eta, gure istiluek eta astakeriek famoso egin gaituztelako. Zenbait une eta garaitan trakets samarrak izanik ere, Errezilek eta errezildarrok bada-kigur beste era batera moldatzen ere, eta horregatik, gaurkoan txanponaren bes-

te aldea ikustea tokatzen da.

Hasi berri dugun urtearen Errege biharamunean herriko bertsolarien txapelketa ospatu zen «Erniope» elkar-teak antolaturik. Errezi-

lek beti izan duen bertso zaletasun eta kutsuari eutsiz, erantzuna ere ezin hobea izan zen. Sarritan elkarte horretan bertan binaka edo launaka kantatu izan duten

bertsozaleek afari bat antolatatu zuten, aspaldiko usadioari jarraituz, jan eta edan ondoren bertsotan egiteko, horrela gure afariak, txule-tarenaz gain bertso eta kultur usain eta gusto pittin bat har zezan.

Bederatzi bertsolarik eman zuten izena «broma» horretan parte hartzeko. «Broma» esan dut, bai. Egun horretako gai jartzaile eta momentu honetan ikas-toletan bertsolaritza kilimatuaz dabilen Mikel Mendi-zabalek ere honela esan bait zuen. Eta azken finean, lagunarte batean antolaturiko «broma» atsegin eta gusto onekoa izan genuen.

Ezin dugu ahaztu lehen ere gure herriko zenbait taberna, sukalde eta saletxe txokotan honelatsuko hamaika ihardun egin izango zutela Zepai, Txapel, Loidi-Saletxe, Basarri eta abarrek. Erniopeko kabia oraindik bero dago eta «txori kantariak» edozein momentutan jaio daitezke. Bertsozaleetasuna ikusten da

Errezilen. Ez ikusi bakarrik, bizi ere bai.

Afalondoan «sozieda-dea» gainezka ikusten genuen, esertzeko ere lekurik gabe. Jendea zutik eta bertso egarriz.

Eskertzekoa eta txalotzekoa da bertsolarien jarrera eta animoa. Joan ginenoi, hutsaren truke, une ezin hobe pasa erazi ziguten. Saioa bukatu ondoren haietako bati honela entzuten genion: «Gu numeroa egiten hor ibiliko gaituk, eta balio dutenak aurrera irtengo dituk. Horiei irtenbidea eman beharra zegok eta bultza gainera».

Bertsolariak, denak, erre-zildarrak ziren. Baten bat ezik plazetan kantatzen aritu gabeak, gazteak. Hauek izan ziren:

«Buztuntzuri», «Loidi-Saletxe» (semea), «Errota», «Ezuitza», «Loidi», «Portugal» zaharrena, «Anoi», «Portugal» gazteena, eta «Eleuterio».

Lana hau izan zuten: Agur-bana, Ofizioka hiruna bertso. Puntua jarrita bina bertso. Bukaera emanda bat. Gaia emanda bina, eta berriro ofizioekin hiruna.

Saioari kritikarik ez diot egingo. Iniziatiba bera txalogarria delako eta bakoitza konturatuko zen gainera hango hutsetaz eta beste baterako zuzentzen saiatu ere

egingo direla dudarik ez dut.

Txapela «Loidi-Saletxe» rentzat izan zen. Bere aitak ezarri zion elkarteko bertso zaleen txaloek ia txinpartak botatzen zituzten

bitartean. Une polita huraxe, aitak semeari odoletik datorkion bertso doaiaren ezaugarria, herriko bertso zaleak lekuko, buruan janzten dioenean.

Bigarren berriz, «Eluterio» izan genuen.

Ondoren jende artetik Sebastian Lizasok ekin zion bertsotan eta Loidi-Saletxek (aitak) eta Mendizabalek erantzunaz saiotxo bat egin zuten, egun horretan egin zenak jarraipen bat merezi zuela adieraziz. Beste herri-tar asko ere horretan gaude. Bertsolari eskolak suspertzen ari diren honetan Errezilek giro hau aprobetxatu behar du, eta behar dugun laguntza dagokionari eskatuaz egin aurrera.

ZORIONAK «ERNIOPE» elkarteari honelako ekintzak antolatzen hasi delako, eta ez dadila azkena izan.

Hona zer esan zioten elkarri:

AITAK:

Letra horiak zeuzkak
hemen azal beltzak,
hemen esan dutenez
hau tokatutzen tzak.
Ni borondatez berdin
natxiok danentzat,
estraina izandakua eta
azkenenguantzat
Aitak emanda orain
txapel hau hartu ezak.

SEMEAK:

Agurtutzero nijua danak
hartu baino leno lua,
bertsoak onak batzuk ziraden
baina zenbat zan alua.
Alde batetik txapela eta
bestetik zuen txalua;
hauxe izan da aurtengo nere
errege erregalua,
errege erregalua.

Juan Jose IRIBAR

«LOS HIJOS DE SANCHEZ»

Zuzendaria: Hal Bartlett. **Gidoia:** Cesare Zavattini eta Hal Bartlett. Oscar Lewisen nobelan oinarritua. **Pro-
duzkoa:** Hal Bartlett, Camel-Enterprises. **Argazkia:**
Gabriel Figueroa. **Musika:** Cuck Mangione. **Antzezla-
riak:** Anthony Quinn, Dolores del Río, Lupita Ferrer,
Katy Jurado, Hector Bonilla, Melanis Farrar, Ignacio
Lopez Tarso.

Denboraldi luzean zineak Mexiko, Jorge Negrete eta bere Mariatxiekina ala Zapataren erreboltarekin identifikatu izan du. Dena dela azken denboretan beste motatako filmak ikusteko aukera izan dugunez eta gehienbat Buñuelen zikloa jarraitzen dutenek, ikuspegi hori kartoiz egindako agertokia besterik ez dela ohartuko ziren. Errealitatea oso desberdina da. Filmak inguru ez aurreratu, zikin eta lizun bategatik eramaten gaitu. Herrialde hartako behe mailako famili bat aurkezten digu, baina famili horren historia 1968an kokatua izan arren Erdi Aroa gogorazten digu bere bizimodu eta elkar harremanetan. Aita buruzagiorokorra dutelarik

senideek eta emakuek gehiago, zapalkuntza gogorra jasotzen dute beren aitarengandik. Potere osoa ezjakintasunean oinarritua eta jan eskas eta teiltupe koxkor baten ordez mantendua. Guztiz normala kontuan hartzen badugu etxe berri bat eraikitzeari ezkondu edo seme bat edukitzeari baino mila bider garrantzi gehiago ematen zaiola. Amerikarrek askotan egin dituzte Mexikarrei buruzko filmak baina Bartlettek lortu duen hurbiltuna aurkitzeko Buñuel aipatu beharko genuke. Gainera azken honek bezala zuzendariak melodrama kutsu bat eman dio bere filmari, filmak isladatzen duen bizimodu ez bait dago jenero horretatik hain urrun.

«VIVAMENTE EL DOMINGO» HITCHCOCK OROITUAZ

«Vivement Dimanche». **Herrialdea:** Frantzia. **Urtea:** 1982. **Zuzendaria:** Francois Truffaut. **Gidoia:** F. Truffaut, Suzanne Schiffman, Jean Aurel. **Argazkia:** Nestor Almendros. **Musika:** Georges Delerue. **Antzezleriak:** Fanny Ardant, J.L. Trintignant, Jean Pierre Kalfon, Philippe Lauenbach. Charles Williamsen. «The Long Saturday Night» nobelan oinarritua.

Hitchcock hil zenean, zinbak, «suspenseko» magoa, ezin errepikatutako estilo baten sortzailea galdu zuen. Truffautek «Vivement le Dimanche» filmarekin bere lehen lanak inspiratu zituen maisuari omenaldi bat egin dio. Baina hizki nagusiekin idazteko omenaldia, filmak zine beltzaren karakteristika guztiak gordetzen bait ditu. Trama sendoa, erritmo azkarra, irtenbide inoiz ikusi gabeaeta guztiaren gainetik pertsonaien ikerketa psikologikoa Hitchcocken eran. Kontuan hartzen ba dugu baita ere Williamsen

nobelaren kalitatea, Deleuren musika eta Almendrosen argazkia, azken hau txuribeltzean noski zine beltzeko filme on bati dagokion bezala, gainera Frantses bodebil edo amodio nahasketaz apaindua baldin badago, eta noski egilearen esku ona aipatuaz ondorena kalifikatzea alferrikazkoa iruditzen zait. Dena dela ia guztia aipagarria den filme honetan ezin daiteke komentarioa eta ez kritika egin Fanny Ardanten lana ahaztuaz, filme guztia bere baitan bait doa eta buldozer bat antzematen du, txikiak utziaz beste guztiak, erabat esateko istorioa jaten du.

antzerkia

ALFONSO SASTRE-REN ANTZEZLAN BAT AURKEZTUKO DU «GOAZ» EK.— Hainbat urtez «Gernika» obra antzezten ibili den Gernikako «Goaz» taldeak obra berri bati ekitekotan dago: Alfonso Sastre-ren «Ez da pale egiteko oldua» (erderaz, «Aholá no es de leil»). Obraren titulua txinatar batek esandako esaldi batetatik hartua da, eta itzulpena Lukas Dorronsorok egin omen du. Lukasen bizkar joango da, era berean, zuzendaritza. Obraren montaia hasi berria daukate eta 5-6 pertsona dabilta dagoeneko fijo bezala. Obraren gaia Espainiako ejerzittoa Kuban zegoeneko garaiean kokatzen da eta «Goaz»ekoek aitortu dutenez oraindik jende gehiago beharko dute obra behar bezala antzezteko.

komikia

TINTIN EUSKARAZ DASTATZEKO AUKE-RA HEMENDIK PISKA BATERA IZANGO DA.— Bai, bai. Komikiaren tradizioan hainbateko inportantzia euki duen Tintin pertsonaia euskarara itzultze ari dira eta hilabete bat edo biren buruan argitara emango da «Elkar» argitaletxearen eskutik. Hadock kapitaina, Hernandez-Fernandez anaiak, Milu eta beren arteko abentura eta desbentura guztiak ikusi ahal izango ditugula espero dugu. Halere, guztiak ez badira ere, lehen bien tituluak badakitzagu jakin. «Ikatz estoka» eta «Urrezko pintzadun karra-marroa» izango dira, jakin dugunez, kaleratuko diren lehen bi liburuskak eta garai batez lehen aldian sufritu genuen emozioa berriz ere paratzeko moduan izango gara (oraingoan euskaraz).

euskal kulturaz

Sabin

TXU
TXU
MU
TXU
KA

txistekak

TXISTE-KASETE BAT KALERATUKO DU ARTURO ARGAZKILARIAK.— Arturo argazkilaria oso ezaguna da «Zeruko Argia»ko ibilerak segitu zuen edonorentzat. Donostiar ez hain gazte honek kasete bat grabatzen aritu da azken hilabeteetan, den dena txistez beterik. «Arturo el del puro» jarriko du azalean, eta jakin dugunez grabaketako azken orrazketak egiten ari zaizkio. Arturok berak konstatu zigun bezala, txiste gehienak politikaren ingurukoak izango dira, telediari modura kontatuak gainera. IZ diskaetxeak argitaratuko du eta bizpahiru aste edo pasako omen dira kasete «umoretsu» horrek argia ikusi arte.

euskalgintza

EUSKARARI BURUZKO INKESTA GELDIARAZI DU GIPUZKOAKO DIPUTAZIOAK.— Gipuzkoako Probintzian euskararen egoera ezagutzearen Gipuzkoako Diputazioak SIADECOri ekargatutako inkestak bi parte zituen. Lehen euskararen ezagutzari buruzkoa zen eta horren datuak jakineraziak eta haizatuak izan ziren bere momentuan. Dena dela, bigarren partea erabilerari buruzkoa zen, eta jakin ahal izan dugunez duela bizpahiru hilabete bukatua zegoen bigarren parte hori. Halere, Gipuzkoako Diputazioak izkutuan gorde du eta ez du argitara eman. EHetik geratu dauden iturrietatik informatu zaigu inkesta horren ondorioetatzen eta benetan oso datu kezagarriak bezain errealistak ageri zirela. Izan ere, argi eta garbi azaltzen da zergatik ez dituzten datu horiek agertu nahi: eman nahi duten optimismo-egoerarekin akort ez daudelako. Hurrengoan beharbada hobeto aukeratu dute inkestak nori enkargatu.

zinema

IMANOL URIBEREN «LA MUERTE DE MIKEL» EN ESTREINALDIA, HILABETEZ ATZERATUA.— «La muerte de Mikel» filmearen estreinaldia hilabete batez atzeratua izan da, eta duela bi aste estreinatze zegoenak beste bi aste pasa beharko ditu sala komertzialetara agertu baino lehen. Izan ere, duela hilabete bat prentsarako pasea egin zenean, hamar tokitan batera estreinatze zegoen dena prest zegoen. Atzerapen horien arrazoinen artean asko egon daitezke, eta horietako asko arrazoin baino gehiago susmo besterik ez direnak. Beraz, isildu egingo gara, aurki filmea ikusteko posibilitatea izango dugulakoan.

Euskadiko Antzerki-Talde

Profesionalen Koordinakundeak

DEBATE PUBLIKOAREN PREMIA BIZIA

Berriki Euskal Antzerki-Talde Profesionalen Koordinakundeak (E.A.P.K.) bi komunikatu helerazi dizkigu ARGIAra. Azkenaldian nahiko isilik zebilen Koordinakundeak berriro ere martxan jarri dela dirudi, profesional deritzoten taldeen beharrak eta eskubideak defendatzeko asmoz.

Zalantzarik ez, gaur egun, Euskal Herriko antzerki dinamika gobernuak egiten duenaren eta egiten ez duenaren dantzan dabilela; eta egia esan zaila da dinamika horri ihes egitea.

Bidali diguten lehen komunikatuan gobernuaren antolaketaren inguruko burutazio batzu eskeintzen ditu E.A.P.K.-k. Bigarrena Eujenio Arozenari zuzendutako gutun ireki bat izan da.

E.A.P.K.eko partaideak

ORAIN, antzerki taldea (Donostia)
KARRAKA kolektiboa (Bilbo)
GEROA (Durango)
ETERNO PARAISO (Abetxuko)
LA TARIMA (Basauri)
BEKEREKE (Birgala)
COBAYA (Bilbo)
TEATRO STUDIO (Bilbo)
PETER ROBERTS (Donostia)
TRAPU ZAHARRA (Trintxerpe)
SEBASTOPOLEKO TITIRITEROAK (Donostia)

Ondoezaren lurrinak

«Zer egin dezake antzerki arloan, gurea bezala gehien-go nazionalista duen gobernu batek?» galdetzen du E.A.P.K.-k. Beraiek ematen duten erantzuna antolaketa da. Antolaketa hori, hala ere, «bulego baten barrutik, politika elektoralistaren hesparruan» egiten dela diote, eta gainera gobernuak badiela abantaila bat, «ez diola inori kontu zehatzik eman behar antzerkiarloan darman jestioaz».

Antolaketa goitik behera egiten dela salatzen dute eta horretarako gobernuak indartsua da, «berak du antzerkiaren dirua». Baina, «Zer-Nor antolatzen du? Inor ere ez. Abstraktuan antolatzen du. Makina martxan jartzen du eta hor antzerkigileek ez dute paper argirik, ikuslea ez da aurreikusi ere egiten. Antzezlea nola-baiteko ameba da horretan, anonimoa, inpersonala eta instituzioen eskutan antzerkiaren funtzionari abila bilaka daiteke».

Bestalde, zernolako antzerki mota egin eta bultzatu ote nahi duten ez dago argi, baina sintomak ikusten dituzte. Zentzu horretan, gobernuak berak bultzatutako ekintzetara doazela ordezkari ofizialak protokolo soziala betez azpimarratzen dute, beste antzerki konpainien estreinaldi etabarrei jarraian egin gabe.

Antolaketa moldeari begirada botatzerakoan hau diote, «Catalunyara eta mugetatik haruntzago egindako

ibilaldi zoroen ondorioz, kontua zehaztuz doa. Catalunya ote da eredu? Agian Catalunya Andalusia pixka batekin? Edo Valencia hobe? Konponbidea catalandar bat, andaluz bat eta valentziar bat ekartzea, ez, atzerritarra hobeto» Honela gobernuaren eredu propioen eza agerian utzi nahi dute.

Kasu zehatzetara pasatuz Antzertiko lokalarena aipatzen digute, antzerkitxo hori kristorena balitz bezala aurkeztu ondoren ezin bait

dira taldeen muntaia gehienak sartu. Kasu horiekin jarraituz, «orain arte Antzerti taldeak hiru muntaia egin ditu. Gobernuak aukeraturik. Izugarritzko kostuko muntaiak eta gero ez da ia errepresentaziorik egiten».

E.A.P.K.-ak bi irtenbide ikusten ditu, gobernuaren ekintza eta konpainiek egiten dutena desberdinduz, eta beraien ustez, «azken finean konpainienak utzi ditu azarnak antzerkiaren historian».

Antzerti eskolaren sorrarekin gobernuak egin duena «taldeen inizatibaz funtzionatzen egon diren eskolak desautorizatzea» izan dela diote. Aktibitatea ba omen du gobernuak, «hori dirudi slogana», baina zor zitzaien dirua ez zaie iritsi eta ez dute argibiderik jaso. E.A.P.K.-aren eritiziz «Euskadin bazegoen antzerkia. Ikusleak ere bazeuden, beraiek kontratatatu dute antzerkia ahal izan dutenean. Eskolak bazeuden, autofinanziatuak, defizienteak. Ikastaroak egin egin dira (...), eta antzerki-zalea den inongo funtzionarioaren laguntza, murrizketa eta maniobrarik gabe». Ondorengo hau kontseilatzen dute, «ibil gaitezen astiro, oinak lurrean, bultza dezatela dagoena. Azter dezagun eskaria eta taldeen oihartzuna, gure errealitate kulturalari ez dagokion antolamendu-eredurik aplikatu beharrean. (...) Konpainia Dramatikorik ez badago, ez da ezer gertatzen...»

Eta bukatzeko honelako burutazioak darabilzkite, «Euskal gobernuak antzerki enpresari indartsua bilakatu da, eta aspaldiko denboratan bezala funtzionatzen du, pasiloak, adiskidetasunak, nagusikeriak. Onartu egin behar da Gobernuak dituela giltzak eta enpresari konpetitiboa dela. Dirua du. Administratu egiten du. Eska dezagun beraz hau uler dezala eta bere antzerki politika argi dezala zeren, izan, ba du».

«Eugenio Arozenari gutun irekia»

«Eugenio Arozena jaunari gutun irekia, interes orokorreko zenbait antzerki arazotaz» izenburupean honoko honetan E.A.P.K.-ak zenbait salaketa egiten du eztabaida publikoa irekitzeko asmoz, antzerki gertaera asko dagoela kontuan hartuz.

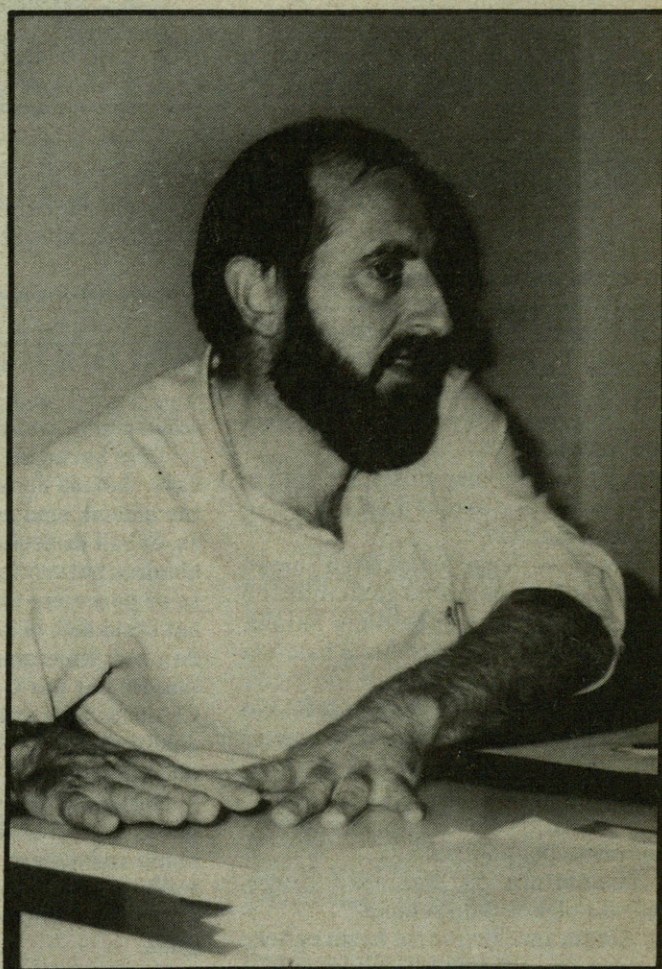
Horrela, Eugenio Arozenari zuzentzen zatzaizkio, ondorengo kargu hauek dituelako (Antzertiko zuzendari izateaz gain): «Antzerkirako bekak ematearen arduraduna, antzerkirako diru-laguntzen arduraduna, antzerki-aholkurako batzordearen idazkaria, kalifikazio-batzordearen idazkaria».

Salaketan artean Eusko Jaurlaritzak bere funtzionario berriei bururatzen zaiena besterik ez egitea aipatzen dute. «lehendabizi egin eta gero hori justifikatzeko arau legala bilatu» metodoa erabiliz.

Bestalde, Legebiltzarrearen aldetik dagoen kontrol ezaren ondorioz, «antzerkiaren profesional eta ikasleak administrazioaren babesarik gabe aurkitzen dira, beti ere burokraziaren azken orduko burutapenetara makurtu beharrez» daudela.

Salaketan zerrendan jarraian, hezkuntzarena dator, alde batetik «aktoreen hezkuntza «Ertzaina» gaitzeko erabiltzen diren erizpide berberak erabiltzen omen direla», eta bestaldek, «eten-gabeko berziklaia behar duen arlo profesionala baztertuta» geratzen dela. Eta horrekin batera diru kopuruaren arazoa dator, «Antzertiren aurrekontua, Euskadiko gainontzeko antzerki taldeentzat destinatzen den diru-kopurua baino, lau bider handiagoa» bait da.

Antzertiko zuzendaritza aukeraketarekin ere bada

istilurik, zuzendari berria zaharra bera dela eta, eta aukeraketa edo izendatzea leihaketa publikoaren bidez egin zelarik «Koordinakunde honek arrazoizko susmoak ditu «putxerazo» galanta egon dela pentsatzeko».

E.A.P.K.-ak sekulako desoreka ikusten du Arte Dramatikoko sailak sortzen duen defizit ajolagabetuaren artean eta eskaintza sozialaren artean, azken hau «barregarria» delarik. Zentzu horretan gogorarazi nahi dute «Kultura ez dutela ez Gobernuak ez Instituzioek egiten».

Aparteko arazoa da aipatutako Antzerki-Ahoklurako Batzordean talde profesionalek duten ordezkaritza, erabakitze aukerarik ez dutelarik, «ordezkaritza hori erabili egiten da aipatu Batzordearen balizko

konposaketa demokratikoa garantizatzeke».

Azkenerako, «erizpide argiren ezak, burutu beharreko politikaren arloan deskontzertua sortzen duela instituzio beraietan (Udalak eta Diputazioak), izan ditzaketen inizatibak mozturik» salatzen dute, beste instituzio horiek egin dezaketena «desleialki blokeatzen» dela azpimarratuz.

«Guztik honekin, aipatutako gaiak, eta hauengandik erakartzen direnak, lehenbait lehen eta publikoki eztabaidatzearen beharra agertzen dugu behin eta berriro; eta Legebiltzarreko ordezkariak ezberdinei zabaltzen diegu deia, egoki diren bideetat azalpenak eska ditzaten eta beharrezko den kasuetan neurriak har daitezten».

M.A.

JO... ADARRA

DENDARI PELMA

Aspaldian Donostira joan gabe eta buelta bat ematera hurbildu zen Mikel. Autobusean zihoala eta jada hiri-buruan bertan, bere alabak ikastolarako koadernotxo bat eskatu ziola gogoratu zuen. Gidariarengana joan eta galdetzen dio:

— Koadernotxo bat erosi nahi dut eta ezagutzen al duzu hemen inguruan liburudendarik?

— Begira hurrengo geltokiaren parean baduzu bat, baina nagusia nahiko pelma da eta eta hobe duzu handik ehun metrotara dagoen beste batetara joatea.

Autobusetik jaitsi eta koadernotxo batengatik ez zuela merezi ehun metro ibiltzerik pentsatzen du gure Mikelek. Sartzen da dendara eta:

— Egunon! Nere alabarentzako koadernotxo bat nahi nuke.

— Koadernotxo? Bai, asko ditugu, baina nolakoa nahi zenuke?

— Berdin zait, zirriborro batzu egiteko izango da... edozein emaidazu.

— Ez, ez baina jakin behar dugu zein den egokiena eta.

— Baina berdin da, edozeinekin konformatzen naiz!

— Ez ez, ez. Zein koloretakoa nahi duzu? Urdina, gorria, arrosa...

— Berdin zaidala ez dizut esaten bada?

— Alabarentzat dela esan duzu ez? Ba neska denez, onena, arrosa.

— Ea bada emaidazu.

— Baina itxoin, itxoin, zer nahi duzu, milimetratua edo kuadrikulatua.

— Berdin zait! Berdin zait! Emaidazu koaderno eta banao.

Gizona jada erdi negarrez dago denda erdian.

— Baina zertarako nahi du kontuak egiteko edo idazteko edo marrazteko?

— Ez dakit, ba. Kontuak egiteko nahi-ko du bada!

— Orduan milimetratua onena.

— Beno, zenbat da?

— Ez baina zer nahi duzu, espiralekoa edo anilladuna?

Mikel lehertzeko zorian dagoela eta justu une horretan, beste gizon haundi bat sartzen da, komun bate bizkarrean daramala eta ezin jenio txarragoko aurpegiaz:

— Atzo ipurdia erakutsi nizun, hau da etxeko taza, behin batetik emaidazu ipurdia garbitzeko paper hori!!

ERORKETA BIGUNA

Bere burua hil nahi duten guztiak azken bolada honetan Iberiako abioietan bidaiak egin eta egin omen dabilta, ez bait da denbora gehiegi pasatzen abioiren bat erori gabe. Pentsan agertu ez bazen ere izan zen beste istripu bat orain dela bi hilabete. Abioian jende gutxi: Kapitaina, pilotoa, apaiz bat, langile bat eta Gonzalez presidente CIALista. Bide erdian motorrak gaizki dabiltzala eta kapitainak bidaiari guztiak biltzen ditu.

— Berri txar bat dakakizuet. Abioia gaizki doa eta bota egin beharko dugu, baina zoritxarrez lau parakidas berterik ez dugu. Gu biok tripulaziokoak garenez lehentasuna dugu, beraz, ba-goaz.

Trastoak hartu eta abioitik salto egiten dute biek. Orduan, beste hiruren artean parakidasak nola banatu pentsatzen hasten dira:

— Badakizue ni estatuko presidentea naizela —hasten da Felipe— eta hain erantzukizun handia izanik pentsatzen dut ezin nezakeela nire burua hain erraz hiltzen utzi.

Parakidasa hartu eta bota egiten

da. Ondoren apaiza hasten da.

— Zuk, langile horrek, badakizu ni Jainkoaren lurreko ministroa naizela eta...

— Isil hadi, isil hadi, beste babo hori, motxila kamuflatua eman diot eta.

A ZE KRISTOA

Joxe ta Marixol ezkondu zitzaizkigun eta nonbait ezer espezialik egin gabekoak behar zuten, Marixolek ez bait zekien zein argala zen Joxe. Zotza baino argalagoa zen eta bere argaltasuna gordetzeko izugarritzko abrigoe-kin eta «honbrerak» eta horrelakoak erabiltzen zituen. Ezkongaua iritsi eta Joxek berealdiko lotsa zuen bere gorputza erakusteko:

— Marixol, gaur lehenengo gaua dugu eta niri nahiko lotsa ematen dit bapatean zure aurrean erantztea, eta ni komunean erantzten naizen bitartean sar zaitetzazu ohean.

Sartzen da komunera, erantzten da eta bere argaltasunean esaten dio Marixoli:

— Mesedez, itzaliko al zenuke argia?

Argia itzali eta segundua ere itxoin gabe non etzaten da Joxe ohearen gainera:

— Joxe! Joxe! Zatoz agudo, ohe gaineko Kristoa gainera erori zait eta!!

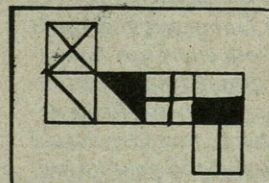
«Koxkan» agertzen diren denborapasen soluzioak:

GURUTZEGRAMA:

LUZETARA: 1.— Ageda. 2.— Ari. 3.— Gidoi. 4.— E. Kalitza. E. 5.— Mairua. tsoB. 6.— Artoa. Patua. 7.— Zuan. Aipuak. 8.— U. Udazken. I. 9.— Orpoa. 10.— Bia. 11.— Hilko.

GOITIK BEHERA: 1.— Emazu. 2.— arU. 3.— Kitau. 4.— A. Garondo. H.5.— Gailua. Arbi. 6.— Erdia. Azpil. 7.— Diot. Pikoak. 8.— A. Iztapea. O. 9.— Astun. 10.— OUA. 11.— Ebaki.

KUBOAREN AURPEGI EZKUTUAK:

TXOMIN GARMENDIARI BERE OMENALDI EGUNEAN

Imanol Lazkanok Astorian 1984. go Urtarrilaren 22an Txomin Garmendiari botatako bertsoak. Bakarrik eta nahi adina bertso.

Imanol LAZKANO

Hauxen da bururapena
nere lagunari,
bakarrik puntuetan
behar dala ari,
txarrik ez diot jarriko
nere buruari,
horrela edozein izan
leike bertsolari

Eta mintzatu beharra
dadukat Txominez,
lagun zaharrari egingo
diot atseginenez,
ez dezu zorrik egiten
omen hau eginez,
horrenbeste merezi
baitzenun gutxinez.

Herriak gogoan dauka
egin dezun lana,
hargatik pozik bildu
gera zuregana,
denak eskeini nahi dute
besarkada bana,
hala ere gutxigi da
egiten dan dana.

Baina apur hau eskeintzen
zaizu borondatez,
lan onik egin baitez
bertsoen bitartez,
Herria zurekin dago
ta alaitu zaitez,
omen hau egiten degu
eztaiaren partez.

Eztai kontuan baitzegon
etorkizun beltza,
baina badu arrazoia
ta nahiko defentsa,
alde batetik bertsoak
eta alkatetza,
asti gehiegi duenik
ez zazute pentsa.

Ia bost urte baditu
herrian agintzen,
bigarren aldiz ez dute
edozein ipintzen,
oso ustel dabilenik
ez zait iruditzen,
ezkontzea ahaztu ta
herria serbitzen.

Nonbait hau da Berrobiren
neurrira egina,
herri guztiak ez dute
suerte berdina,
edo zertarako ere
gizon atsegina,
honek du gure tartean
gradurik haundina.

Parrandero fama ere
piska bat badauka,
zakur honek goiz aldera
egin ohi du zaunka,
Txirritak bezelaxe
beti erresaka,
eta ez da etxera
joango presaka.

Beti bada txinparta
Txominen labean,
zer litzake Berrobi
gizon hau gabea,
herri bat ezin serbitu
itxura hobean,
alkate egunez eta
sereno gauean.

Non nahi badu lagun ona
ta non nahi andria,
hori da gizonaren
abiladadia,
nahi dun eran jokatzeko
badu edadia,
zorianak lagun zaharra
agur Garmendia.

asteburu honetan bada zereginik

Mitin-jaialdia Baxenafarroan gartzelaratuen alde

Berriki atxilotu dituzten lau militanteen eta aurretik ere gartzelan zeudenen alde, mitin-jaialdi bat antolatu dute Baxenafarroako Makea herriskian. Hazparnetik atereaz Garazirako bidean kausituko duzue herriska hau eta bertan da ospatzekoa larunbat honetako gaueko 9 orenetan jaialdi erakargarri bat. Bertan, Iparraldean gaur egun arrakasta handia jasotzen duten bi taldek kantatuko dute, Guk eta Eltzegor taldeek hain zuzen. Gogora dezagun, lau detenituen artean Guk tal-

dearen kantaria eta Eltzegor taldearen gaiteroa aurkitzen direla, eta beste gauza batzuren artean horregatik ere biziki maitatuak zirela kultur giroaren barruan. Errepresioaren kontrako komiteek osatu-

ko dute ekintza honek eukiko duen mitin arloa, eta gaur egun Iparraldean bizi den giroa ikusita ez da baxtere txantxetako izango Makea herrian larunbat honetan bilakatuko den la-bea!!

Beste edizio mamitsu bat Euskadiko kross famatuenean

Lasarteko herriaren inguruan baina berez Donostia diren terrenuan dago hipodromo famatua. Bertan ospatzen da urtero gorabehera batzu salbu normalean hain izen ona eta oihartzun zabala bereganatu duen Donostiako Krossa. Aurtengoa aste honetan ospatzen da, hilarren 29an, goizeko 10tan hasita. Ohizko sailetan banatu dira lasterketak (junior, jubenilak, senior... emakumetan nahiz gizonezkoetan), eta urte gehienetan gertatu ohi den bezala aurten ere Etiopiatik datorren ekipoak bereganatu ditu lasterketa nagusirako egin diren prebisio eta aurreuste ia guztiak. Izan ere, gaur egun munduko txapelduna den Debele, edota iazko edizioa irabazi zuen Kedir... izen nagusiak dira krossaren munduan eta Tura eta besteekin batera osatzen duten etiopiar taldeak behin eta berriz agertu du ez duela parekorik. Ohizko irratiez gain, ETBk ere zuzenean emango du.

ziklismoa

Berrizko I. Kopa larunbat arratsalderako. Berrizko giroa bizten hasi da itxuraz ziklismorako. Izan ere, aurten eta herriko jaiekin koinzidituz Berrizko I. Kopa antolatu dute eta lehen aldiz izateko aitortu beharra dago, partizipazio handia lortu dutela. Hasteko, euskal karreterako ziklista profesional guztiak egongo direla anuntziatu digute, bi kenduta (Perea eta Urruti-beazkoa, hain zuzen, Teka ekipoaren presentaziora joan behar dute). Ez da marka makala, alajaina, eta Berrizko zirkuitoan

euskal korredore inportanteak ikusteak aurrerantzean ziklismoaren aldetik dudarik ez dago ohorea eta izen ona erakarriko diola hain ziklista onak eman dituen herri bizkaitarrari.

kantaldia

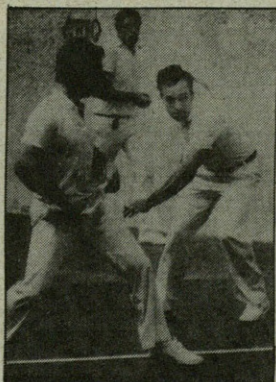

Itoizen kantaldia larunbatean Oiartzungo pilotalekuan. Itoiz taldeak bere atzetik

kantaldi guztietara eramaten duen jende mordoak aste honetan ere badauka bere zita. Larunbatean, hilarren 28an, gaueko 10'30tan aukera izango du Musikaz blai diskoaren pop berriztatua entzun nahi duen guztiak. Zeren lehen aipatu ditugun inkondizionaletaz gain seguru horbazerretan makina bat jende egongo dela disko berria ezagutu ez, eta gertutik sentitu nahi duenik. Oiartzungo Iturri Berri elkarteak antolatu du kantaldi hau eta dirua biltzeko eratu dutela pentsatzen dugunez, badakizue behintzat abia zaitzete Madalensoro pilotalekura.

Bigarren bikote finalista erabakitzeko eskuko pilotan

Eskuko pilotako finale-
rako badago bikote fi-
nalista bat. Joan den igan-
dean, Oreja III eta Aldaza-
bal II bueltako partidutik
ere garaile atera zirenean,
ongi lotua utzi zuten fina-
lerako beren lekua. Orain,
bada, beste bikotea eraba-
kitzea falta da, eta postu
horretarako dauden bi bi-
koteak gauza jakina zeint-
zu diren: Bengoetxea
IV-Maiz II, eta Ariño
IV-Martinikorena. Lehen
partidua Bengoetxeak eta
Maizek irabazi zuten La-
briten larunbatez jokatu-
ta, baina utse baino askoz tar-
te txikiagoz, 22-21. Igande
honetan, arratsaldeko
Setan eta Gasteizko Huarte
pilotalekuan jokatu da
bueltoako partidua. Hau ere
irabazi beharko dute Ben-

goetxea-Maiz bikotekoek,
bestela desenpatekoa joka-
tu beharko dute eta. Gas-
teizen zer gertatzen den
egunkaritan irakurri arte
itxaron nahi ez baduzue,
Arabako hiriburura joan
beharko duzue eta parti-
dua bertan ikusi. Ez da
ideia txarra, ez.

herri-kirolak

Herri-kiroletako festibala iganderako Arabako Lopidana.-

Zaila egingo zaizue behar-
bada Arabako mapa bate-
tan Lopidana herri txikia-
ren izena topatzea. Halere,
topatzerik baldin badau-
kazue, ez ahanzi asteburu
honetarako badagoela

bertan zerbait, hura ikus-
teko haraino joate merexi-
duena. Izan ere, herri-kiro-
letako jaialdi bikaina anto-
latu dute bertako elkarte
batzuk eta herriko batzor-
deak herriko jaiekin koin-
zidituz. Igandean, Goizeko
11'30tatik hasita eta eguer-
dira arte, beraz, aizkola-
riak, trontzalariak eta so-
katira ikusteko posibilita-
tea edukiko dute arabarrek
nahiz kanpotarrek.

maxkarada

Igande honetan Ur- diñarben tokatzen da maxkarada.-

Joan den astean Urdiñarbe jarri
ordez Ordiap izen frantse-
sa jarri genuelako barka-
mena eskatzea alperrikako
gauza dela badakigun
arren, damuaren erakus-
garri gisa aste honetan be-
rriz esango dugu Urdiñar-
ben izango dela iragan as-
tean Eskiulan izan zen
maxkarada bera. Badaki-
zue, Garazitik, Zubero al-
dera sartuta, Oxxax portua

pasata topatuko duzue Ur-
diñarbe herria eta bertan
eta egun osoz gozatu ahal
izango duzue igande hone-
tan Barkoxeko gazteek
paratutako maxkarada.
gainera, Barkoxen bertan
maxkarada ikusi duten la-
gun batzuk esan digutenez,
guztiz gomendagarria
omen da aurtengoa. Ikusi
egin behar beraz.

Ziklo-krossean, igandez Espainiako Txapelketa

Ziklo-krosseko tenpo-
radaren barnean las-
terketa nagusia da igande
honetan Legazpian joka-
tuko dena: Espainiako
Txapelketa Nagusia. Goi-
zeko 12tan hasita zirkui-
toari 40 minutuz jirabirak
emanez ihardun beharko
dute, minutu horiek buka-
tutakoan beste buelta bat
ere osatu beharko dutela-
rik. 55 ziklo-krosslari
apuntatu dira Espainiako

Txapelketa horretara, eta
Gipuzkoako herri horreta-
ra Estatu espainoleko ha-
mar federazioetatik joango
dira kirolariak. Legazpia-
ko zirkuitua zailtasun han-
dikoa da, nahiz eta azken
urteotan aldaketa nabar-
mena egin dituzten zirkui-
tuan, baina egun hauetan
pairatzen ari garen egural-
dia ere ikusita kasik segu-
rutzat eman daiteke la-
keta gogorra izango dela.

GALZEN

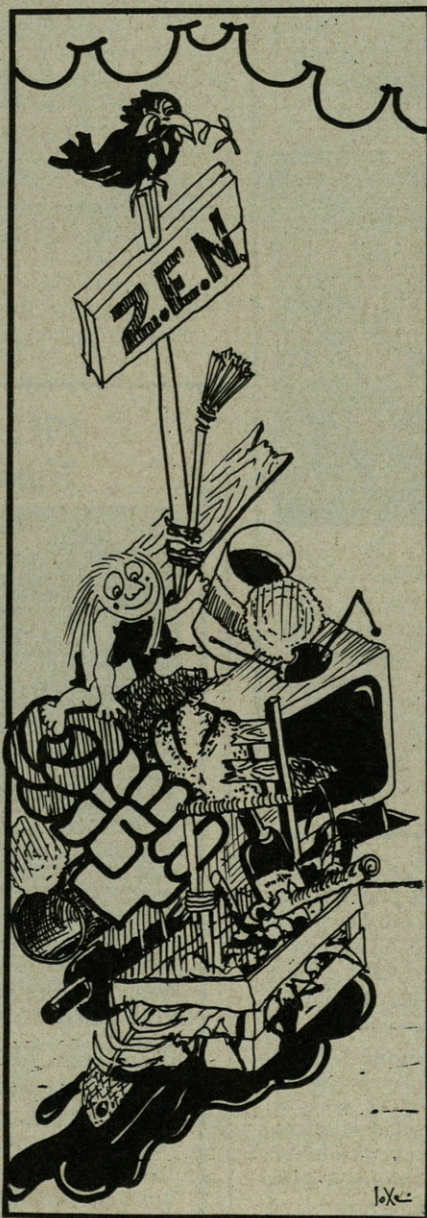
U rte zaharraren bukaerarekin, berriaren haserak ez dira txantxetakoak izan ezker abertzalearentzat. Desagerketak, erahilketak, era guztietako bahiketak komisaldegietara batzuk eta auskalo norra besteak, komunikabide guztietan «gerra likitsa» bezala ezagutzen dena, eta tartean zerga iraultzaila eskatuz kartak masiboki igorriak izan dira nornahiri. Aho batez, batzuk eta besteak faltsoak bezala salatu dituzte —Txiki Benegasek salbu— hauteskundeurreko azpikeria zikina dela esanaz, ZEN izeneko plan magiko horren barrukoak bezala alegia.

Bainan, lehen momentuan horrek zenbait jenderengan sorturiko harri-dura, dudamuda eta zalantza, hor dago nahiz eta jakin benetako etsaiak non dauden eta zein diren. Egoea honetan, etsaiak garbi dauka aurretik botatako gezurra, osoki sekula santan garbituko ez dena dela eta horrela jokatzen du segurtasun osoz.

Bestalde, Iparraldean Frantziako gobernu sozialistak ez ditu neurri makalak hartu euskal errefuxiatuen aurka: Panama, Tours, Paris... nork daki! Eta badirudi extradizioak gertu daudela; beraz ez dira gutxi horren matzarpean bizi diren militanteak. Eta guztiau, bi Gobernu Sozialisten artean aspaldian sinaturiko negozioaren has-tapena dela pentsatzen duenik ere bada eta aipaturiko extradizioa bukaera.

E ta mordongo honen erdian, komunikabideen portaera. Ezker abertzalea, heuren ustez, zikinduko dituen berriak eta honen inguruan asmatu litezkeen keriak, uholdeka doazen bitartean, gobernu eta bere aldeko guzti horiek eginiko eskandalo, hankasartze, astokeria eta basakeriez sorturiko zikintzuloa gainezka dagoelarik, ttantaka isurtzen dira kakak eta zipritzinak, ahal bada herriarentzat zimaurreta eta ongarriritzat

XALBARDIN

pasaraziz, eta etorkizunerako onuragarri eta beharrezkotzat joaz.

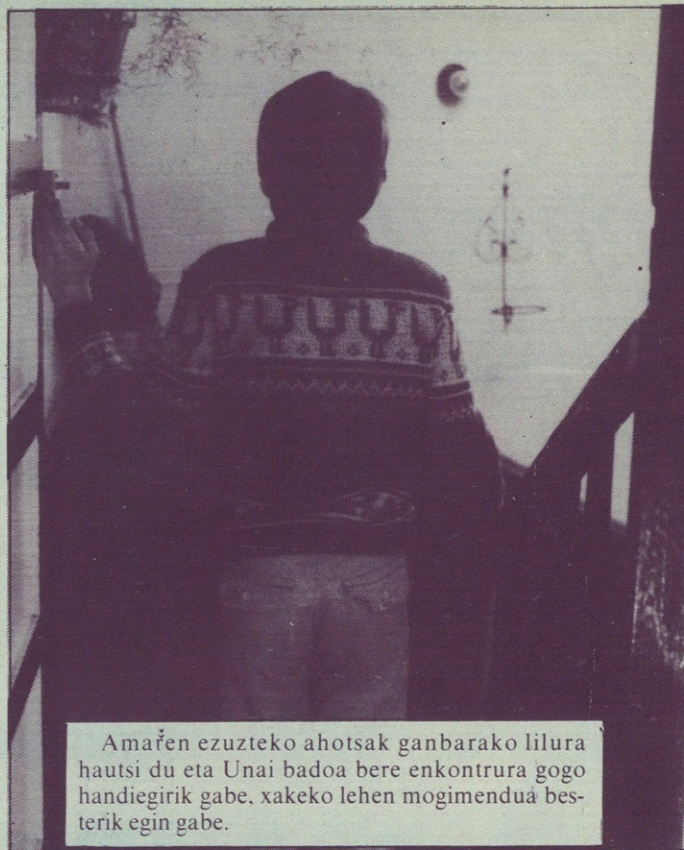
Komunikabide hauen eskutan dagoen herriak, guzti horri buelta ematen ikasi beharko du ez baldin badaiki, zeren azkenean egiak bere bidea egiten duela beti sinesten badugu ere, lehen aipatutako beste hori ere, gezurra berearen jabe bakarra dela alegia, kontutan hartzekoa da eta bitarte horretan zikinak garbitze horretan ordaindutakoak ere bere balio zehatza du; gehienetan hau itzulian ez datorrela jakinik eta gezurren arrastoak —agerian batzu eta izkutuan besteak— bere horretan dirauela.

A sperturik gaude, era bateko informazioak jasotzen, dakigunean horien bideratzaileak ere konszienteki gezurra askatzen ari direla, izkutuan gordetzen dituztenak adierazi gabe. Azter ditzagun piska bat axaletik bestela Sánchez lejonarioaren kasuari emandako tratamendua. Esan dutena, baino askoz ere gehiago dakite komunikabideetako profesionalek. Eta Larretxea hernaniar errefuxiatuarena ere, mundiala. Joxeba Arregi, «Txapela»ren erahiltzaileek erabilitako kotxea...

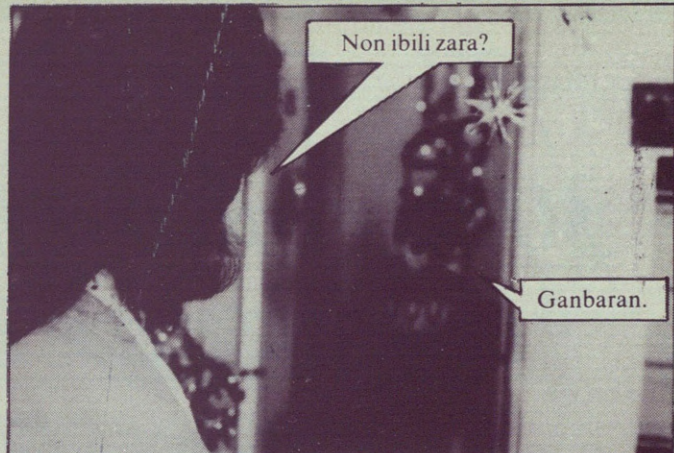
Guzti horretaz, esan daitekeena bakarrik askatzen da eta aktualitatea galtzen duenean, kitto. Beraz, egun batzutako arazoa.

Gerra zikina edo likitsa omen...

H aurtzaroan burruka egiten genuenean aldeztu aurretik «honek ez du balio», «atzetik jotzeak ere ez» «atraizion ere ez» eta horrelakoak esaten genituen, eta badirudi orain ere horretan gaudela. Hemen gauza bakar bat jakin behar da eta ongi barneratu: hau gerra da eta horri jarritako adjetiboak debaldekoak edo haurkeriak bestela. A! interesgarria eta komenigarria da norberak non dagoen jakitea. Ebidente monsieur ZEN.

Amañen ezuzteko ahotsak ganbarako lilura hautsi du eta Unai badoa bere enkontrura gogo handiegirik gabe, xakeko lehen mogimendua besterik egin gabe.

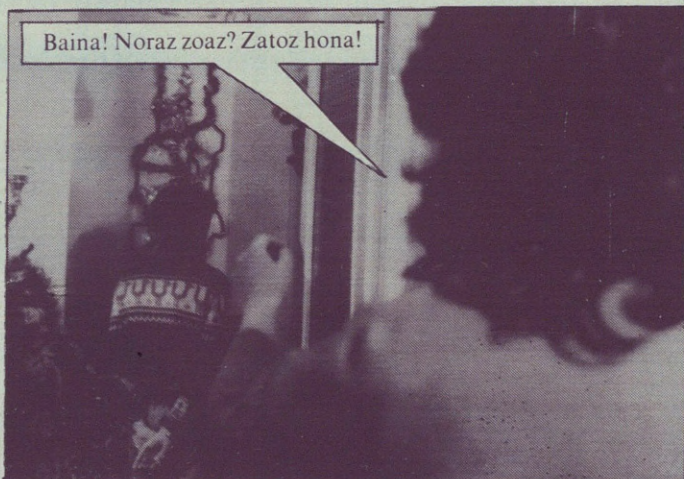

Non ibili zara?

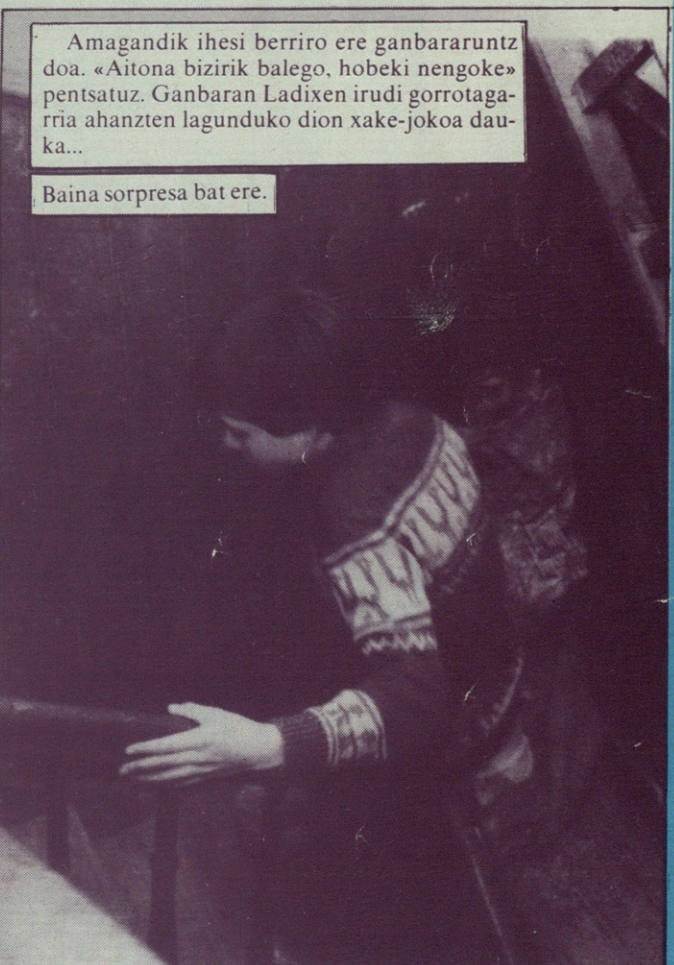
Ganbaran.

Sorpresatxo bat dut zuretzat...
...
Ladix maitea dator afaritara.

Baina! Noraz zoaz? Zatoz hona!

Amagandik ihesi berriro ere ganbararuntz doa. «Aitona bizirik balego, hobeki nengoke» pentsatuz. Ganbaran Ladixen irudi gorrotagarria ahanzten lagunduko dion xake-jokoa dauka...

Baina sorpresa bat ere.

Xake taulako piezak mugituri daude, baina nork mugi zitzaken? ez bait da inor sartu ganbaran...

30 segunduren buruan zeure eragiketak eginik daude.

"Tarjeta 24 CAP" txartelaz
güre Kutxazain Automatikoak
erabiliaz dirua atera, dirua sar,
talo edo txeke, zure
kontuaren laburpena
eska, talonari berri
bat eska eta hori
dena
herrenkan
jarrita itxoin
beharrik gabe,

denbora asko aurreztuz.
30 segunduz behetik, eta batere
konplikaziorik gabe, Gure
Kutxazain Automatikoak
egunaren 24 ordutan
zerbitzeko

baitauzkazu, nola
funtzionatzen
duen pausoz
pauso azaltzen
dizute.

Kutxazain Automatikoa

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA